dr. Abdullah Behdžet
ŽELIŠ LI POSTATI MILIJARDER?
- Investiraj na pravo mjesto -
Prijevod:
Hafiz Fadil Bektaš
24K
24K
24K
Zenica, 2002. godine

Dr. Abdullah Behdžet

ŽELIŠ LI POSTATI MILIJARDER?

- Investiraj na pravo mjesto -

Prijevod:
Hafiz Fadil Bektaš

Zenica, 2002. godine

Naslov originala: EL-ISTISMARU-L-EMSELU

Naslov prijevoda: ŽELIŠ LI POSTATI MILIJARDER?
– Investiraj na pravo mjesto-

Prijevod: Hafiz Fadil Bektaš

Recenzija: dr. Zuhdija Adilović

Lektura i korektura: Midhat Kasap

Izdavač: ELČI IBRAHIM-PAŠINA MEDRESA U TRAVNIKU

Za izdavača: mr. Ahmed Adilović

DTP: Jašarević Sabahudin, dipl.inž.

Tiraž: 2000 primjeraka

Godina izdanja: 2002.

Štampa: GRAFORAD, Zenica

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

297.15

BEHDŽET, Abdullah
Želiš li postati milijarder: investiraj na
pravo mjesto / Adullah Behdžet; preveo Fadil
Bektaš. – Travnik: Elči Ibrahim-pašina medresa,
2002. – 110 str.; 21 cm

Prijevod djela: *El-istismaru-l-emselu*.
Bibliografske i druge bilješke uz tekst

ISBN 9958-9633-6-1

COBISS/BiH-ID 11299078

Na osnovu mišljenja Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Federacije Bosne i ercegovine, broj 02-15-6847/02, od 16.10.2002. godine, ova knjiga spada u proizvode iz člana 19. tačka 13. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga, na čiji se promet ne plaća porez na promet

RECENZIJA dr. ZUHDIJE ADILOVIĆA

Bismillahi-r-Rahmani-r-Rahim

Zapadna materijalistička civilizacija, čiji smo sudionici, danas nameće svoj način života i razmišljanja i poseban žargon kojim se izražavaju određene vrijednosti. Nedvojbeno je da smo dužni uvažiti spomenutu činjenicu prilikom govora i pisanja o bilo kojoj temi, da bi nas oni kojima želimo prenijeti svoje ideje, lakše razumjeli. Govoriti o ahiretu danas, kada je većina svijeta tako daleko od pomisli na njega zaista nije lahko.

Pred nama se nalazi djelo dr. Abdullaha Behdžeta iz dva dijela u kojem je, po mom skromnom mišljenju, uspio da se obrati čovjeku današnjice riječnikom koji on razumije. U prvom dijelu pod naslovom "Najveća investicija" ili "Želiš li postati milijarder" dr. Abdullah nudi konkretne projekte najuspješnijih investicija sa najvećim procentom sigurne dobiti.

Ako je danas povoljna investicija kojom se ostvaruje profit od 20 posto na uloženi kapital Allah dž.š. nam nudi dobit od najmanje 700 posto i povećava kome On hoće daleko više od toga. Ulagati u ahiretsku banku koja garantuje veliku dobit i čiji ulozi ne mogu niukom slučaju propasti jeste prava investicija. Ovdje je interesantno spomenuti da u ovom

investiranju nije potreban početni kapital kojeg većina ljudi kod nas danas nema. U toj investiciji su svi ljudi ravnopravni.

Zaista je veliko čudo kako vjernici zapostavljaju spomenutu činjenicu i veoma malo ulažu u ovaj projekat.

U drugom dijelu ove knjige dr. Abdullah Behdžet govori o rezultatima te investicije, isto tako na vrlo upečatljiv i današnjem čovjeku razumljiv način. Ako je mjerilo bogatstva čovjeka na ovom svijetu prelijepa vila u kojoj živi, luksuzno auto koje vozi, posjedovanje velikog broja nekretnina u raznim državama svijeta, pogotovo na obalama mora, jezera i rijeka, onda je investitor u ahiretski projekat zaista uspio. Dvorci koji ga tamo čekaju su daleko, daleko iznad ovodunjalučkih, takođe vrtovi su sa daleko boljim i kvalitetnijim plodovima i rijeke od mlijeka, meda i vina… A ako se radi o čovjeku koji je sklon uživanju sa ženama, žene koje ga tamo čekaju su daleko ljepše i užitak sa njima će biti daleko veći...

Ovo djelo zaista predstavlja pravo imansko osvježenje i pojašnjava mnoge detalje vjerovanja u budući svijet na veoma upečatljiv način koji se veoma lahko urezuje u naše pamćenje.

Zato ga toplo preporučujem svakom muslimanu i muslimanki.

dr. Zuhdija Adilović,
Zenica, 11.10.2002 g.

RECENZIJA ŠEJHA EBU BEKRA EL-DŽEZAIRIJA

Nakon zahvale Allahu Uzvišenom, blagoslova i spasa na Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme i njegovu casnu porodicu, kažem:

Dao mi je doktor Abdullah Behdžet, Allah ga sačuvao, svoju knjigu u dva toma koju sam prelistao i našao da je od najljepše napisanih djela koja se nude islamskom ummetu zbog onog što sadrži od znanja i upute. Što se tiče prvog dijela, on se općenito odnosi na šerijatske znanosti, vjerovanje, odgoj i islamsko ponašanje.

Drugi tom opisuje Džennet, kuću mira, i sve što u njemu ima od užitaka pripremljenih za one koji budu samo Allaha obožavali i vjerovali i koji budu dobra dijela činili. Zato pozivam sve one koji traže znanje da uzmu ovu knjigu, koja je u dva toma, da je sa pažnjom pročitaju i da rade prema onom što u njoj pročitaju, jer to je put koji vodi sreći na oba svijeta.

Molim Allaha Uzvišenog da nas sve uputi na pravi put a pisca ovog dijela da nagradi najljepšom nagradom.

Šejh Ebu Bekr b. Džabir el-Džezairi

25.3.1422.h.g.

Uvod

Hvala Allahu koji je stvorio ljude i nije ih bez cilja ostavio, i koje je namjesnicima na Zemlji ucinio. On je smrt i život stvorio da ih iskuša ko će bolje djelo uraditi. Objavio je Svoju Veliku Knjigu kao svjetlo i uputu i u njoj je pojasnio ljudima primjere za svako pitanje. Neka je Allahov blagoslov i mir na našeg vjerovjesnika Muhammeda, sallallahu alejhi ve selleme, najčasnijeg od svih stvorenja iz kojih je Allah Uzvišeni probrao Svoje vjerovjesnike i poslanike.

A zatim:

Cijenjeni čitatelj će sigurno očekivati od stručnjaka za vodoprivredu da obraduje i piše u ovom radu o problemu pitke vode na ovom dragom području naše zemlje ili drugih islamskih zemalja i da ponudi najbolju strategiju čuvanja tog veoma važnog izvora i njegovo korištenje na najbolji način, jer je voda izvor života, kao što je rekao Uzvišeni Allah: ***Zar ne znaju nevjernici da su nebesa i Zemlja bili jedna cjelina, pa smo ih Mi raskomadali, i da Mi od vode sve živo stvaramo? I zar neće vjerovati?***[1]

[1] Sura *El-Enbija*, ajet 30.

Možda će očekivati da ću mu u ovom djelu ponuditi najbolje postojeće vrste investiranja na domaćoj i svjetskoj berzi za čuvanje i uvećavanje njegova imetka. Međutim, moj cijenjeni brate, ukoliko promotriš ovaj život, vidjećeš mnogobrojne probleme i razne nedaće, pa da li postoji sveobuhvatan pogled na cijeli život i rješenje za sve njegove probleme? Doista, kada bismo popravili svoj odnos prema Allahu i uradili ono što je do nas, od imperativa i zabrana, tada bi svi problemi koji nas prate, uz Allahovu pomoć, nestali. A zar Uzvišeni, govoreći o Nuhu, a.s, nije rekao: ***I on je govorio: "Tražite od Gospodara svoga oprost jer On, doista, mnogo prašta; On ce vam kišu obilnu slati i pomoći će vas imanjima i sinovima, i dace vam bašče, i rijeke će vam dati."***[1]

Doista, sva rješenja sadržana su u jednom ajetu u kome Uzvišeni veli: ***A da su stanovnici sela i gradova vjerovali i grijeha se klonili, Mi bismo im blagoslove i s neba i iz zemlje slali, ali, oni su poricali, pa smo ih kažnjavali za ono što su zaradili.***[2]

Zato je, cijenjeni čitatelju, najuspješnija i najbolja investicija i najbolji oblik trgovine, općenito, trgovina s Allahom. Nema tog posla na cijelom svijetu koji nudi zaradu iznad 10-20 posto ali u poslovanju s Uzvišenim Allahom nudi ti se najmanja zarada od 1.000 do 70.000 puta. Allah daje i više kome hoće! Procitaj u Allahovoj Knjizi, ako hoćeš: ***Oni koji imanja svoja troše na Allahovom putu lice na onoga koji posije zrno iz kojeg nikne sedam klasova i u svakom klasu po stotinu zrna. - A Allah će onome kome hoće dati i više; Allah je neizmjerno dobar i sve zna.***[3]

Cijenjeni brate, možda će te privući naslov knjige pa ćeš pomisliti *to sam tražio,* a zatim je pročitati. Ako ne budeš od

[1] Sura *Nuh*, ajet 10-12
[2] Sura *El-Araf*, ajet 96
[3] Sura *El-Bekare*, ajet 261

onih kojima je Allah podario vjersko osvješćenje i lijepo slijeđenje Allahove upute, možda ćeš to postići preko ove knjige, a možda postaneš i brižniji.

I, na kraju, ovo moje djelo je od Allahovih blagodati prema meni, zato ga evo nudim, nadajući se da će koristiti mojoj braći muslimanima i želeći time steći Allahovo zadovoljstvo, pa ako sam u tome **dobro (hajr)** uradio to je od Allaha, a ako sam pogriješio, to je od mene i od šejtana.

Molim Allaha Uzvišenog da nas uputi i okrene ka svemu onome u čemu je za nas dobro i na ovom i na onom svijetu. I neka je hvala Allahu, Gospodaru svjetova.

dr. Abdullah Behdžet

Ured za vodoprivredu

NAŠE SAVREMENO DRUŠTVO

Izgubljeni u vrtlogu života

Oni koji su se prepustili svojim strastima

Oni koji su opsjednuti mnogim brigama

Oni koji imaju pred sobom različite ciljeve

Oni pred kojima su se pomiješali putevi pa su se izgubili u životnoj pustinji i utopli u životnim valovima.

Primjer spomenutih je onaj koji je posvetio svu svoju pažnju i brigu trgovini pa se izgubio između proširivanja i zakljucivanja finasijskih poslova. Tu spada i onaj cija je glavna briga vlastiti posao. On se izgubio i potonuo pod teretom funkcije zbog plaće i povišice. Drugi je, opet, posvetio većinu svog vremena tražeći znanje od kojeg nema nikakve koristi. I on se izgubio pišući radove radi sticanja diploma i poena.

Većina takvih su u pijanstvu, nehajni i odsutni, osim ako im taj posao nije radi ahireta. Ja necu da govorim o onima cija je glavna briga kako ubiti sve svoje vrijeme u igri i pjesmi, u trgovinama, gledanjem sapunica, igranju karti, itd.

Molim Allaha Uzvišenog da nas sačuva od toga. Svi navedeni su, nema sumnje, u gubitku, osim ako im se Allah Uzvišeni ne smiluje.

Pod tim mislim i na mnoge koji se pridržavaju vjere, ali njima vlada duboka zauzetost u poslu i trgovini pa ih je bujica odnijela i zamela u vrtlogu života.

Zaokupilo ih je sticanje imetka, diploma i položaja. Oni sebe varaju, opravdavajući svoju zaokupljenost dunjalukom, pravdanjima koja stalno ponavljaju. Oni govore: *Rad i zarada su ibadet, traženje znanja je obaveza. Traži znanje od kolijevke pa do groba.* Vidjet ćeš kako su to oni koji su sproveli svoj život u sticanju beskorisnog znanja ili imetka koji im uopće nije potreban, ili položaja s kojim ne žele Allahovo zadovoljstvo.

Međutim, pitanje je - kada? Da li je gomilanje imetka robovanje Allahu Uzvišenom? Ili se robuje Allahu traženjem i dubokim izučavanjem narodnih običaja, ili poćetka izumrlih civilizacija nestalih plemena, osnova nekih dijalekata u određenim jezicima ili studioznim izučavanjem Šekspirove poezije i pozorišnih predstava, ili djela nekog drugog? Ili mu se robuje sticanjem visokih diploma ili studioznim naučnim radom na područjima za koja nećemo biti pitani na Sudnjem danu i od kojeg znanja nema nikakve koristi? Ili, da li robuje Allahu radeći pohvalne (mubah) stvari na štetu obaveznih? U tome mora da postoji granica koja označava šta je dovoljno da bi se zadovoljile nužne potrebe.

Nema sumnje da posao i traženje znanja može biti ibadet. Ibn Kajjim, Allah mu se smilovao, rekao je tumačeći Allahove riječi: ***Zaokuplja vas nastojanje da što imucniji budete,***[1] tj. zauzelo vas je to toliko da se ne možete opravdati. To u ovakvoj upotrebi ima općenito značenje i svako onaj ko

[1] Sura *Et-Tekasur,* ajet 1.

je zaokupljen da što više postigne, osim u pokornosti Allahu Uzvišenom i pokornosti Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, i cije sticanje mu se neće isplatiti na drugom svijetu, ulazi u okvir ovih Allahovih riječi. Može se raditi o sticanju:

- imetka,
- ugleda,
- položaja,
- žena,
- govora,
- znanja,
- a posebno ako mu to nije potrebno i ako žudi da napiše što više knjiga, djela, rasprava i ostalog što proizilazi iz njih.[1]

Poznato je da je osnovni razlog stvaranja ljudi da robuju samo Allahu Uzvišenom i ja ne sumnjam da ima neko od muslimana ko se ne slaže s ovim, ali čuješ šta ljudi govore, zatim vidiš šta rade i ne možeš naći poklapanje u djelima i rijecima osim kod onih kojima se Uzvišeni smilovao.

Ovaj rad smatram za tematsku diskusiju u kojoj se postepeno iznosi, problematizira naše vjersko stanje u vremenu gdje nas je materijalizam u potpunosti obuzeo a drugi narodi se uz to urotili protiv nas. Povećala se nejasnoća izmedu djela za ovaj i onaj svijet. Ovo je poziv za obracun sa samim sobom i preispitivanje rješenja i rezultata.

Poćinjem prvo sa sobom, zatim pozivam cijenjene ćitatelje, nadajuži se da će Allah Uzvišeni otkloniti s naših srca ono čime su pokrivena i s naših očiju ono čime su zastrte kako bismo zajedno vidjeli put istine i spasa.

[1] Ibn Kajjim el-Dževzijje, *El-Fevaid*, str. 54-55.

PORUKA PEDESET NAMAZA

Allah Uzvišeni je Muhammedovom, sallallahu alejhi ve selleme, ummetu prvo propisao 50 namaza, kada se Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, nalazio na Mi'radžu. Da li smo se ikada upitali koja je mudrost u tome da se spominje kako je Allah Uzvišeni propisao 50 namaza, a zatim nam olakšao i taj broj smanjio na 5. Po mom shvatanju, a Allah najbolje zna, to nam je propisano jer mi nismo u mogućnosti da to obavljamo. Dan ima 24 sahata i da obavljamo 50 namaza, namaz bi bio svakih pola sahata. Ukoliko bismo ostavili 6 sati za spavanje tada, bi namaz bio poslije svakih 20 minuta. Čovjek bi, klanjajući u džamiji, bio zatećen stalnim klanjanjem novih namaza. Ne bi mogao uopće da se udalji od džamije zbog blizine novog namaskog vremena. Žena bi, isto tako, bila vezana za sedžadu i ne bi se mogla odmaknuti od nje. Gdje bi bile u tom slučaju ostale životne potrebe i kako bi se one mogle rješavati?

Dakle, koja je poruka u tome da se propiše 50 namaza a zatim da se oprosti i smanji taj broj na 5 namaza?

To nije bez razloga spomenuto u hadisu. Uzvišeni Allah je čist od svih nedostataka i On je mudar u svojim riječima i djelima. Ono što se jasno vidi, a Allah najbolje zna, jeste da se pojasni ljudima da su stvoreni na ovom svijetu samo radi

ibadeta - da samo Allahu robuju. Zato je obaveznim učinio dio tog ibadeta, a poželjnim da se čini što više ibadeta. Dakle, taj hadis upućuje na sljedeće:

1. Potvrdu cilja zbog kojeg smo stvoreni, a to je da samo Allahu robujemo i ibadet činimo,
2. Da pojasni vrijednost propisanih namaza u odnosu na druge i da podstakne na obavljanje što više dobrovoljnih namaza, nafila, kao i svih ostalih ibadeta, shodno ličnim mogućnostima.

Isto tako, upućuje i na Allahovu milost prema njegovim robovima gdje Uzvišeni povećava nagradu sa pet propisanih namaza na 50 namaza. To pojašnjava da je osnovni razlog stvaranja svih stvorenja robovanje Allahu, misli se na čisti ibadet i iskreno obožavanje Allaha Uzvišenog.

S obzirom da nas je Allah stvorio kao ljude, a ne kao meleke, mi nismo u stanju da činimo ibadet 24 sahata dnevno jer ljudi imaju odredeni dio mogućnosti i snage kao što imaju i prirodne ljudske potrebe bez kojih ne mogu. Od tih potreba su:

1. Tjelesne potrebe: jelo, piće, tjelesni odmor. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: **Ti imaš i prema svome tijelu obavezu**. [1]

[1] Ovo je dio hadisa koji se prenosi od Abdulaha obn Amra ibn el-Asa, r.a. On je postio stalni post (bez prekida) i cijelu noć je provodio u ibadetu, a kada je Poslanik, s.a.v.s, saznao za to, rekao mu je: **Nemoj tako više raditi. Posti i mrsi, naveće klanjaj i spavaj jer ti imaš obavezu i prema svome tijelu, obavezu prema svojim očima, obavezu prema svojoj ženi i obavezu prema svome gostu. Zato ti je dovoljno da postiš tri dana od svakog mjeseca. Za svako dobro učinjeno djelo imaš desetorostuku nagradu i to je kao da postiš neprekidno (čitavo vrijeme).** Prenosi Buharija u poglavlju o postu, br. 1975; Muslim u svojoj zbirci dodaje dio hadisa: **I imaš obavezu prema svome djetetu**, br. 1159.

2. Društvene obaveze i potrebe: obavljanje porodičnih obaveza, odgoj djece, posjećivanje rodbine, itd. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: **Ti imaš obavezu prema svojoj ženi i imaš obavezu prema svome djetetu.**[1]
3. Materijalne obaveze: rad i traženje nafake kako bi se zadovoljile osnovne potrebe za hranom, pićem, odjecom i stanom.
4. Vjerske obaveze: to su propisi koje musliman treba da obavlja, a koje nalaže šerijat. Te propise možemo nazvati *donjom granicom za ibadet* (ako je takav termin ispravan). Kao što postoji gornja granica (a ne smatra se od obaveza), a temelji se na mogucnostima prema vjerozakonskim normama, tako da vjernik koliko god činio ibadet ne može to činiti više nego što mu dozvoljava šerijat. Tako, naprimjer, ne može stalno da posti ili da klanja u vremenu zabrane, osim pod određenim uslovima, ili da klanja kada je džunup, ili žena u stanju hajza i nifasa, kao što ne može ostaviti testamentom više od jedne trećine svoga imetka.

Obavljanje prva tri zahtjeva na ispravan način, bez izbjegavanja i pretjerivanja, ubraja se u ibadet. Ovaj ibadet jednak je vjerskom ibadetu sve dok je nijjet (namjera) da se to obavlja radi Allaha, kako bi se zadovoljila normalna prirodna potreba bez koje se ne može i kako bi se duša odvratila od onog što je zabranjeno i posvetila obavljanju ibadeta s elanom. U to se ubraja i potreba za hranom i spolni nagon. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: **I za spolni odnos s vašim suprugama imate nagradu**.[2]

[1] Vidi prethodni izvor.
[2] Hadis bilježi Muslim, vidi Nevevijev komentar, br.122.

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme: **Neceš ništa udijeliti želeći time Allahovo zadovoljstvo a da te Allah neće za to nagraditi, čak i za zalogaj hrane koji staviš u usta svojoj ženi.**[1] Zato se, poslije svih spomenutih obaveza, mora odrediti od preostalog vremena odredeni dio za ibadet: kao što su dobrovoljni namazi, učenje Kur'ana, post, zikr (velićanje Allaha) kao i mnogi drugi ibadeti zbog kojih nas je Allah Uzvišeni stvorio da ih praktikujemo.

Kaže Uzvišeni: ***Džinove i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju***.[2]

Kaže Uzvišeni***: Reci: Klanjanje moje i obredi moji, i život moj, i smrt moja doista su posvećeni Allahu Gospodaru svjetova, koji nema saučesnika; to mi je naredeno i ja sam prvi musliman.*** [3]

Na osnovu toga, naš cjelokupan život bit će posvećen Allahu pod sljedećim uslovima:

- u svim poslovima koje obavljamo, svejedno da li se ticu vjere ili ovosvjetskih potreba, naš nijet treba da bude iskren i samo u ime Allaha,
- obavljanje obaveza bez pretjerivanja,
- od preostalog vremena, nakon izvršavanja neophodnih obaveza, posvetiti se različitim dobroćinstvima i dobrim djelima i ne prepuštati se mnogo dopuštenim stvarima pretjerujući u njima.

To ne znači da čovjek treba da se povuče u neku bogomolju u planini radi ibadeta i zanemari svoje ovosvjetske potrebe kao što bi neki pomislili. To ne znači, isto tako, ni sputavanje svojih strasti i potpuno posvećivanje ibadetu, jer se

[1] Buhari, hadis br. 3721.
[2] Sura *Ez-Zarijat*, ajet 56.
[3] Sura *El-En'am*, ajeti 162-163.

ljudi razlikuju u obavljanju propisanih obaveza, kao što se razlikuju u tome koliko im vremena treba da ih obave. Neki ljudi rade danonoćno kako bi sebi i svojim porodicama osigurali zalogaj hrane koji im može biti dovoljan dan ili nekoliko dana. Za takve ljude nema prijekora, zato što većinu vremena provode u poslu, sve dok obavljaju ono što im je Allah naredio da obavljaju od propisa, jer oni to vrijeme provode kako bi se prehranili i osigurali ono bez čega ne bi mogli živjeti. Razmisli o takvim ljudima, koliko im preostaje vremena van tih obaveza. Možda samo da obave dva (kratka) rekjata u noći kojima bi popunili svoje slobodno vrijeme u ibadetu. U tu kategoriju ubraja se i službenik koji ima svoju porodicu a radi u kancelariji, zatim dode kući jede, malo predahne, te se malo zabavi sa svojom ženom i djecom (to je od propisanih obaveza, kao što smo spomenuli). On obavlja ono što mu je propisano od namaza, tako da mu u tome prolazi većina slobodnog vremena, a ostaje mu veoma malo slobodnog vremena da ga iskoristi za ahiret i povećanje svojih deredža - stepena u Dženetu.

Ima ljudi kojima imetak dolazi bez ikakva napora ili gubljenja vremena i oni su od onih kojima je Allah podario imetak i mnogo slobodnog vremena, a možda i zdravlja. To su najveće blagodati koje Uzvišeni daruje kome hoće, a na čovjeku je kako to iskoristiti, shodno svojoj pameti i razumu. On može da taj imetak još više uvećava kroz različite poslove i investicije ćemu nema kraja, a njegov imetak postat će puke brojke u bankama. Možda se i zadovolji određenim iznosom koji je zaradio, posebno ako je to dovoljno za lijep život njega i njegove porodice, pa udjeljuje od imetka koji mu je Allah podario, a ostatak slobodnog vremena sprovodi na način kojim će Allah biti zadovoljan.

Prvi je zaveden, rob je svog imetka i njegov imetak mu je nesreća. Drugi je dobitnik i on je rob Allahov koji se približava svome Gospodaru a njegov imetak mu je blagodat.

Ljudi će svojim djelima nadmašivati jedni druge u džennetskim stepenima. Allah Uzvišeni odlikovao je neke od svojih robova s te dvije odlike. Odlikovao ih je velikim imetkom i s mnogo slobodnog vremena, da vide kako će to iskoristiti. Ako iskoriste svoj imetak i svoje slobodno vrijeme odajući se strastima bit će od onih za koje je Uzvišeni rekao: ***Vi ste u svom životu na Zemlji sve svoje naslade iskoristili i u njima uživali***.[1]

Spomenuti su dali prednost prolaznom nad vječnim, što je najveća propast jer se nisu okoristili blagodatima koje im je Allah podario i s kojima ih je odlikovao. Oni su poput djeteta kojem je dato nešto para i ono je nešto poderalo a nešto potrošilo kupujući slatkiše.

Ibret je u tome da su imetak i slobodno vrijeme od najboljih blagodati, ako ih rob iskoristi u sticanju ahireta. A ako ih ne iskoristi za to, onda su to dvije nesreće i razlog da čovjek zaboravi svoga Gospodara i onaj svijet.

Musliman je obavezan da strogo vodi računa o svome vremenu jer je odgovoran za njega. On je dužan da se potrudi pronaći posao koji će mu osigurati dovoljno imetka i vremena, kako vrijeme ne bi trošio uzalud i kako snagu ne bi gubio radeći manje isplativ posao.

Poštovani čitatelji, pozivam vas da zajedno pogledamo našu sadašnju situaciju u kojoj su našim životima zavladale tjelesne, materijalne i društvene potrebe, koje su čak i iznad vjerskih obaveza. One su nas toliko zaokupile da nas odvraćaju od osnovnih ibadeta zbog kojih smo stvoreni. Zanijelo i zavelo nas je to da što više imetka steknemo i što bolje škole da završimo, da što više djece imamo i što bolje položaje zauzmemo, a Allah nas je na sve to upozorio:

[1] Sura *El-Ahkaf*, ajet 20.

O vjernici, neka vas imanja vaša i djeca vaša ne zabave od sjećanja na Allaha. A oni koji to učine, bit će izgubljeni.[1] Neki od nas postali su robovi svega toga. Oni nisu samo zaokupljeni time, postali su robovi dinara, dirhema, dobrog položaja i visokih diploma, razlicitih strasti: za odjecom stanom, autom itd. Tačno je pjesnik rekao:

Poslušao sam svoje strasti pa su me zarobile

a da sam se sustegao, sada bih bio slobodan.

Čovjek će se okrenuti i zaokupiti nečim samo zato što to voli više nego svoga Stvoritelja ili kako bi udovoljio svojoj strasti. Šejhu-l-islam Ibn Tejmijje rekao je: *«Ako je rob iskren prema svome Gospodaru On ce ga očistiti, oživjeti mu srce, primaknut će ga sebi, odstraniti od njega svako zlo i razvrat. Iskreni čovjek bojat će se da išta ružno uccini za razliku od onog cije srce nije iskreno prema Allahu i koji stalno nešto želi, traži i nešto nejasno voli. On hoće ono čemu ga strast vodi i uporno srlja za tim, kao grana koju svaki vjetar povija. Ponekad ga privlače zabranjene slike, ponekad nešto drugo i on ostaje rob onog kojeg, kad bi ga uzeo sebi za roba, bila bi mu to sramota, nedostatak i mahana. Ponekad ga, pak, privlači ugled i vodstvo pa ga jedna rijec udobrovolji a druga naljuti i on postaje robo onog koji ga pohvali.»*[2]

Ili mnoge stvari obožava pored Allaha, a da i ne zna. Tako npr. zna biti zaokupljen fudbalom, pa kada nastupi namaz, ne klanja već gleda u televizor i namasko vrijeme prode. On je tako dao prednost lopti u odnosu na ibadet Uzvišenom Allahu, a onaj ko nečemu da prednost nad Allahovim propisom, on je rob te stvari. Rekao je Ibnu-l-Kajjim, Allah mu se smilovao: *«Što se tice širka (višeboštva u ibadetu), on je lakši od ovog širka i jednostavniji jer on potiče od onog ko vjeruje u šehadet – da nema Boga sem Allaha i da*

[1] Sura *El-Munafikun*, ajet 9.
[2] Ibn Tejmijje: *Tibbu-l-Kulub*, str. 208.

ne daje štetu niti korist, niti daje niti uskracuje osim Allah i da nema božanstva sem Allaha i da je samo Allah Gospodar, ali on svoja djela i ibadete ne obavlja iskreno radi Allaha. Nekad to radi i radi sebe, nekad radi ovosvjetskih interesa, a nekad da bi stekao visok položaj i ugled kod ljudi. On u svojim djelima i svome trudu ima udio radi Allaha i udio radi sebe i svojih interesa, udio radi šejtana i udio radi ljudi. Ovo je primjer većine ljudi i ovo je širk za koji je Resul, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: **Širk u ovome ummetu je skriveniji od hoda mrava.**[1]»[2]

Ista stvar je ako se čovjek zabavi sporednim stvarima, što je suprotno od propisane skromnosti, on neće dostići stepen onih koji su Allahu najbliži. A ako se zabavi time pa zapostavi neki vjerski propis ili ga to odvede u haram on je grješnik.[3]

Zauzetost sporednim stvarima, koje su u osnovi dozvoljene, makar to i ne odvraćalo od obavljanja obaveznih propisa, smanjuje stepene u Dženetu. Ko to od nas ne želi uzvišena mjesta u Dženetu? Mi smo opsjednuti traženjem ovosvjetskih položaja, a uzvišena mjesta u Dženetu samo su naše puste želje, ono što mi samo sanjamo želeći da budemo među robovima koji su najbliži Allahu.

Da li znaš, moj cijenjeni brate, kolika je razlika izmedu stepeni (deredža) onih koji su Allahu bliski i onih koji su niže od onih sretnih? To je brzo i pojednostavljeno poredenje kako ti se te niže deredže ne bi učinile lahkim pa da se zadovoljiš njima i da kažeš, kao što slabići govore, oni koje je dunjaluk obuzeo: *Želim samo da uđem u Dženet i to mi je dovoljno.*

Dragi moj brate, nemoj da ti želja za ahiretom bude mala pa da se time zadovoljiš, i nemoj biti zadovoljan osim samo velikim željama jer Resul, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao:

---

[1] Hadis bilježi Ibn Hiban u svome *Sahihu*.
[2] Ibn Kajjim: *El-Dževab el-kafi*, str.154-155.
[3] Ibn Tejmijje: *Tibu-l-kulub*, str.283-284.

Kada od Allaha tražite nešto, tražite da vam dodijeli Firdevs, jer to je središte Dženneta i najuzvišeniji njegov dio, a iznad njega je Allahovo prijestolje i iz njega rijeke izviru.[1]

Uživanja Allahu bliskih robova pocinju odmah poslije smrti i to su oni koje Allah spominje u svojim rijecima: ***One kojima će meleki duše uzeti - a oni čisti.***[2]

Oni su čisti i očišćeni od grijeha sa svojom smrću, slično će biti, ali manje, nagradeni i oni sretni, jer će imati manje stepene - deredže od prve skupine. A oni koji su sami sebi nepravdu učinili bit će u neizvjesnosti da li će ih Allah kazniti ili će im oprostiti. Oni su, dakle, u velikoj opasnosti jer sebe izlažu kazni u Berzahu (zagrobni život). Pa, ako im ne bude dovoljna ta kazna i ne očisti ih od grijeha oni će biti kažnjeni na Sudnjem danu prije nego što uđu u Džennet sve dok se ne očiste od grijeha. Kada se očiste i riješe tih grijeha, tek tada će ući u Džennet zajedno s onim za koje je Uzvišeni rekao: ***Mir vama, od grijeha ste čisti, zato uđite u njeg, u njemu ćete vječno boraviti!***[3]

I oni koji su bliski i sretni razlikovat će se u užicima koje će imati spram svojih djela:

[1] Hadis bilježi Buhari.
[2] Sura *En-Nahl*, ajet 32.
[3] Sura *Ez-Zumer*, ajet 73.

Bliski (El-mukarrebun)	**Sretni (Ashabu-l-jemin)**
1. Rekao je Allah Uzvišeni u suri *Er-Rahman*: ***(A za onoga koji se stajanja pred Gospodarom svojim bojao bit će dva perivoja).*** Za svakog Allahovog roba dvije bašće od zlata, kao što se spominje u vjerodostojnom hadisu	Rekao je Uzvišeni: ***(Ispod njih bit će još dva neznatnija perivoja).*** Za svakog Allahovog roba bit će dvije bašće - dva perivoja, nešto neznatnija u odnosu na bašče onih Allahu bliskih i one će biti od srebra kao što se spominje u vjerodostojnom hadisu
2. Rekao je Uzvišeni: ***(Puna stabala granatih)***. U njima će biti raznih vrsta drveća i stabala s mnoštvom grana, nakićenih raznim vrstama voća. Ti perivoji (bašče) bit će ogromni i veći od onih koji su ispod njih	Rekao je Uzvišeni: ***(Modrozelena)***. Sa mnogo drveća ispunjenog zelenilom tj. bit će toliko tamna zbog prejake zelene boje
3. Rekao je Uzvišeni: ***(U kojima ce biti dva izvora koja će teci).*** Ti izvori će prskati poput fontana i njihova voda će u žuboru teći. Ona će mirisati raznim vrstama mirisa koji će dopirati do kuća stanovnika Dženneta kao miris kiše ili vodoskoka	Rekao je Uzvišeni: ***(Sa izvorima koji prskaju, u svakom).*** Svaki od njih bit ce pun vode i njihova voda prelivat će se i mirom mirisati, ali tekuća voda koja žubori dok teče bit će ljepša i bolja od ove.
4. Rekao je Uzvišeni: ***(U njima će od svakog voća po dvije vrste biti).*** Razne vrste voća čiji broj se ne može izbrojati, po dvije vrste od svakog voća. Neki su rekli: Jedna vrsta poznatog a druga nepoznatog, jedna vrsta svježeg a druga vrsta suhog voća.	Rekao je Uzvišeni: ***(U njima će biti voća i palmi i šipaka).*** To govori da će biti ograničen broj voća u njemu, ne kao kod onih koji su iznad.

5. Rekao je Uzvišeni: ***(Naslonjeni na posteljama, čije će postelje od kadife biti, a plodovi u oba perivoja na dohvat ruke će stajati).*** Postelje na kojima će sjediti i na koje će se naslanjati, njihova unutrašnjost bit će od pozlaćene kadife. Takva je unutrašnjost (postava) a šta biste tek rekli da vidite spoljašnjost? Džennetsko voće će im biti blizu i na dohvat ruku. Ubirat će ga kad god zažele i ono će im se nuditi kada budu stajali, sjedili i ležali.	Rekao je Uzvišeni: ***(Oni ce biti naslonjeni na uzglavlja zelena, prekrivena cilimima, carobnim i prekrasnim)***. Bit će naslonjeni na jastuke koji će biti zeleni i lijepi, gdje su prostrti najukrašeniji ćilimi i tepisi.
6. Rekao je Uzvišeni: ***(U njima će biti one koje preda se gledaju, one koje, prije njih, ni čovjek ni džinn nije dodirnuo..., bit će kao rubin i biser).*** Lijepe žene, ljepše i privlačnije od onih koje će biti u nižim džennetskim perivojima. One neće gledati, osim u svoje muževe, i neće željeti druge ljude pored njih. One će u svojoj ljepoti, čistoti i zanosu ličiti na dragulje i merdžane.	Rekao je Uzvišeni: ***(U njima će biti ljepotica naravi divnih... hurija u šatorima skrivenih... koje prije njih ni čovjek ni džinn nije dodirnuo)***. Žene najboljih osobina, lijepog ahlaka i izgleda koje će samo svoje muževe gledati. Nema sumnje da su one koje same obaraju svoj pogled bolje od onih kojima se tako naredi. Onim bliskim bit će dodijeljene one koje preda se gledaju, a sretnim hurije u šatorima skrivene.
7. Pit će sa Tesnimskog vrela	Njihovo piće bit će miješano s drugim pićima

8. Imat će piće sa vrela koje se zove Kãfũr. Imat će i mnoge druge vrste pica, kao što su vino, mlijeko, zendžebil, selsebil. Piće Kãfũra, kojim će samo bliski biti počašćeni, moći će da razvode gdje hoće i kako hoće, po svojim kućama i sjedeljkama. Rekao je Uzvišeni: ***S izvora iz kog će samo Allahovi štićenici piti, i koji će kuda hoće bez muke razvoditi.*** Dakle oni će imati veća uživanja, prostranije bašče (perivoje), ljepše žene, veći broj žena, ljepšu hranu i piće	Njihovo piće ce biti miješano sa drugim pićima. I oni će imati razne vrste pića ali ono što će imati oni bliski bit će ukusnije i ljepšeg okusa.
9. A iznad svega toga, oni će moći gledati svoga Gospodara dva puta dnevno	Gledat će svoga Gospodara svakog petka (džume)
10. Uzvišeni je za njih rekao:***(Zar nagrada za dobro učinjeno djelo može biti nešto drugo do dobro?!)***. Posebno su, radi Allaha, trudili se i radili i tako su posebno i nagrađeni.	Nisu bili potpuno iskreni u svojim djelima i zato nisu dobili potpunu nagradu.[1]

[1] Ibn Kajjim: *Hadi el-Erwah*; i Ibn Kesirov *Tefsir*, sure: *Er-Rahman, El-Insan i El-Mutaffifin*.

OVOSVJETSKI POGLEDI I TEORIJE KOJE ODGOVORAJU AHIRETSKIM DJELIMA

Idealni metod i mogućnost njegove primjene u ovosvjetskom životu je put (način) koji se primjenjuje (slijedi) u svim sferama života. U razvijenim zemljama poziva se na primjenu tog idealnog sistema u svemu. On se ogleda u iskorištavanju raspoloživih izvora na najljepši način kako bi se dobio najbolji proizvod, sa što manje mogućih ulaganja ostvariti što veći dohodak, zaradu i korist na što duže staze. Kao što je, naprimjer, izgradnja brane ili neke fabrike, sa što manje raspoloživih sredstava, da bi se dugoročno realizovala velika korist. U stvarnosti, pribjegavanje najboljim (idealnim) rješenjima nije proizvod samo Zapada. Islam također poziva čovjeka da nastoji biti idealan u svemu: u svojim odlukama i svojim poslovima. To je Uzvišeni Allah pojasnio u više ajeta: ***Da bi iskušao koji od vas će bolje postupati.***[1] ***Ovaj Kur'an vodi jedinom ispravnom putu.***[2] ***Koji Kur'an slušaju i slijede ono najljepše u njemu.***[3] ***Eto, od takvih ćemo Mi dobra djela koja su uradili primiti.*** [4]

[1] Sura *El-Mulk*, ajet 2.
[2] Sura *El-Isra*, ajet 9.
[3] Sura *Ez-Zumer*, ajet 18.
[4] Sura, *El-Ahkaf*, ajet 16.

Tako ovaj idealni način življenja možemo da primijenimo u svim sferama života. Ovo je veoma bitna problematika, najpreča za izučavanje i primjenjivanje i temelj kako riješiti svaki problem s kojim se susrećemo u životu.

Da odredimo taj problem[1] i da pojasnimo izvore kako bismo za njih našli moguća rješenja, zatim da zajedno izaberemo najbolje i idealno rješenje. Prije nego što počnemo, treba da naučimo kako ćemo izabrati ispravan stav (odluku) u određenim okolnostima i na osnovu ispravnog znanja. Često se u Kur'ani-kerimu znanje spominje zajedno s mudrošću, zato što znanje bez mudrosti ne daje plod, a mudrost bez znanja nije mudrost, tako da od njih nema koristi ako nisu zajedno. Kada čovjek poveća svoje znanje njegove odluke su mudrije, a njegova rješenja su, u većini slučajeva ispravnija. Zato čovjek, kako stari sve je bliži ispravnim rješenjima, jer iskustvo i stalno ponavljanje određenih problema uče čovjeka određenoj vrsti mudrosti. Zato, npr. dijete koje nema tog iskustva uzima vrelu peglu, oštar predmet ili padne s visine pa se ozlijedi. To zato što nema prethodnog iskustva o tome i ne poznaje moguće opasnosti. Ono o tome ni ne razmišlja jer ne posjeduje dovoljno podataka na osnovu kojih bi razmišljalo.

Moguće je da se mudrost može steći. Razmišljajući ispravno, gradeći zaključke na ispravnim mišljenjima, a što ćemo posebno pojasniti malo kasnije, čovjek je dužan da najprije upozna problem o kojem želi da zauzme svoj stav, kao i da sakupi sve činjenice u vezi s tim. Nakon toga treba da odredi ciljeve, potom da sagleda sva moguća rješenja i njihove kratkoročne i dugoročne efekte, te jasne i skrivene obaveze (terete), kao što su: psihičko opterećenje, sreća, nesreća... Sve to dolazi kao posljedica gubitka ili zarade proistekle iz tog problema. Kada sve to sagleda i izvaga, treba da izabere

[1] Možda će čitatelj pogrešno shvatiti riječ *problem* i pomisliti da je to piščeva pogreška. Želio sam da riječju postavim zadatak sličan matematičkom, s ciljem da se to što bolje shvati i na realan način riječi.

rješenje koje će mu donijeti najbolji efekat, s najmanje uloženog truda i napora, na osnovu ciljeva koje je postavio.

Naš sadašnji problem je naš život, kako ga proživjeti i kako ga iskoristiti, kako biti zadovoljan svojim životom i sretan u njemu?

To je veoma važan problem. Uzvišeni Stvoritelj pomogao nas je dajući izvore koji nam pomažu u rješavanju ovog problema. Rekao je Allahov Poslanik: **Nijedan čovjek se neće na Sudnjem danu maknuti ispred svoga Gospodara dok ne bude upitan za četiri stvari: za svoj životni vijek - u što ga je potrošio, za mladost - u čemu ju je proveo, za imetak - kako ga je stekao i u šta ga je trošio, te koliko je postupao po onome što je naučio i saznao.**[1] Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s,: **Iskoristi pet stvari prije drugih pet: mladost prije starosti, zdravlje prije bolesti, bogatstvo prije siromaštva, slobodno vrijeme prije zauzetosti i život prije smrti.**[2]

Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s,: **Mnogi ljudi ne znaju iskoristiti dvije blagodati (i nemarni su u tom pogledu): zdravlje i slobodno vrijeme.**[3]

Iz spomenutog možemo izvući sljedeće zaključke:

1. život primjeren vremenu, a posebno u slučaju mladosti i slobodnog vremena,
2. imetak,

[1] Hadis bilježi et-Taberani u *El-Mu'džem el-Kebiru*, 20. tom str. 60. i 61. i el-Bezar u *Musnedu*, broj 2.437. Hadis je vjerodostojan. Albani spominje u *Sahih el-Džami'u* sličan hadis, broj 7300.

[2] Bilježi El-Hakim u *El-Mustedreku*, tom 4, str. 306, od Ibn 'Abbasa i veli da je hadis vjedostojan. S tim mišljenjem se slaže i Imam ez-Zehebi. Albani ga isto tako spominje u *Sahihu-l-Džami'*, broj 1077.

[3] Bilježi ga Buhari od Ibn 'Abasa, broj 6265.

3. znanje, i
4. zdravlje.

Prije nego što postavimo premise (rješenja) i damo idealno rješenje moramo da potpuno spoznamo život i da damo ispravne ciljeve na osnovu kojih ćemo donijeti odgovarajući zaključak.

Kur'ani-kerim prenio je suštinu života, što ne ostavlja nikakva prostora za sumnju. Rekao je Uzvišeni Allah: ***Sve što je na Zemlji prolazno je, ostaje samo Gospodar tvoj, Veličanstveni i Plemeniti.***[1] ; ***Život na ovom svijetu nije ništa drugo do zabava i igra, a samo onaj svijet je - život, kada bi samo oni znali!***[2]; ***Život na ovom svijetu je sličan bilju zemaljskom na koje Mi spustimo s neba kišu s kojim se ona izmiješa, kojim se onda hrane ljudi i stoka. Pa kad se Zemlja ukrasi svojim ruhom i okiti i kad stanovnici njezini pomisle da su oni toga gospodari, dođe zapovijed Naša, noću ili danju, i Mi to pokosimo, kao da prije ničeg nije ni bilo. Eto, tako Mi potanko izlažemo dokaze narodu koji hoće da razmisli.*** [3] Kao i mnogi drugi, i ovi ajeti jasno govore da je ovaj svijet prolazan i da ima svoj svršetak.

Postavlja se pitanje, kada je to?

Život (svijet na koji mislimo) život je pojedinca. Dunjalučki život završava se smrću. Koliko čovjek može da živi na ovom svijetu? Čovjek s najdužim životnim vijekom danas ima 120 godina, a takvih je vrlo malo. Zato ćemo uzeti prosjek od 80 godina koji se danas spominje. Moramo isto tako da znamo da se računanje ljudskog života ne svodi samo na prolazno, ovosvjetsko, življenje već da se produžava na drugi svijet. Duša ne umire umiranjem tijela. Tijelo je, u odnosu na dušu,

---

[1] Sura *Er-Rahman*, ajeti 26 i 27.
[2] Sura *El-Ankebut*, ajet 64.
[3] Sura *Junus*, ajet 24.

prijevozno sredstvo koje čovjek koristi da bi obavio određene poslove i ovaj svijet samo je prolazna stanica kroz koju ćemo proci do sljedeće stanice Berzeha, a to je naš život u kaburu. Zatim, Sudnji dan, a to je dan u kojem će ljudima biti predočena (njihova) djela za koja će im se suditi. Allah Uzvišeni odredio je dužinu tog dana na pedeset hiljada godina. Zatim, kuća vječnosti – Džennet ili Vatra. Čovjek će biti nagraden ili kažnjen shodno svojim djelima. Sve to odnosi se na dušu, ne na tijelo.

Čovjek čuje, vidi, razmišlja i uči dušom a ne tijelom. Dakle, na osnovu spomenutih podataka treba da razmislimo i donesemo ispravan zaključak u vezi s našim životom koji se ne prekida dunjalučkom smrću. Treba da iskoristimo prethodne izvore (zaključke) na najbolji način kako bi se došlo do idealnog rezultata, sreće i zadovoljstva za našu dušu, te konačno do Dženneta, koji je vrhunac naših želja, poslije zadovoljstva Allaha Uzvišenog.

Allah Uzvišeni pojasnio je kakva rješenja su prihvatili Njegovi iskreni robovi. On je pojasnio sva moguća rješenja a na nama je samo da izaberemo idealno za nas tj. ono koje vidimo kao najbolje. On nam je pojasnio da su se ljudi u vezi s tim podijelili u četiri skupine, a na osnovu dvije glavne podjele:

Prva podjela:

1. Skupina nevjernika koji pripisuju Allahu druga i ne vjeruju u proživljenje. Ova skupina imat će vječnu kaznu u vatri džehennemskoj i oni su u Kur'anu opisani kao nesretnici. Rekao je Uzvišeni: ***A oni koji ne vjeruju u dokaze Naše, oni će biti – nesretnici, iznad njih će vatra zatvorena biti.***[1] i

2. Skupina koja vjeruje u Allaha i Sudnji dan. Oni su u suri ***El-Beled*** opisani kao sretnici naspram nevjernika koji su opisani kao nesretnici. Allah Uzvišeni podijelio je ovu skupinu

[1] Sura *El-Beled*, ajeti 19. i 20.

vjernika u nekim surama na: Allahu bliske robove i čestite sretnike, ne spominjući grešnike među vjernicima, i to u surama: ***El-Vaki'a, El-Insan i El-Mutafifin***. Na drugom mjestu ih dijeli u tri grupe, dodajući im skupinu grešnika među vjernicima, riječima Uzvišenog: ***Mi ćemo učiniti da Knjigu poslije naslijede oni Naši robovi koje Mi izaberemo; biće onih koji će se prema sebi ogriješiti, biće onih čija će dobra i loša djela podjednako teška biti, i biće i onih koji će, Allahovom voljom, svojim dobrim djelima druge nadmašiti - za to će veliku nagradu dobiti***.[1] Tako imamo ukupno četiri skupine ljudi:

1. Skupina nevjernika koji pripisuju Allahu druga i ne vjeruju u proživljenje.
2. Skupina onih koji su se prema sebi ogriješili, od vjernika.[2] To su oni koji su nehajni u vezi s pitanjem svojih obaveza, farzova i vadžiba, koji su ustrajni u griješenju i koji čine velike grijehe, da nas Allah Uzvišeni sačuva od toga.
3. Skupina onih čija će dobra i loša djela podjednaka biti, a to su oni koji su se zadovoljili obavljanjem farzova i vadžiba i koji su se klonili harama.
4. Skupina onih koji su svojim dobrim djelima druge nadmašili. To su oni koji su na propisane obaveze dodavali i druga djela približujući se Allahu tim djelima i izbjegavajući sve što je pokudeno.

[1] Sura *El-Fatir*, ajet 32.

[2] Nepravda prema sebi ima svoje stepene: najteži stepen je nevjerstvo (kufr) i višeboštvo (širk). Isto tako, oni čija će dobra i loša djela podjednaka biti međusobno se razlikuju u svojim stepenima, kao i oni čija će dobra djela druge nadmašiti, zato što se ljudi razlikuju po dobru i zlu koje čine. Pod skupinom onih koji su nepravedni prema sebi, a koji su spomenuti u ajetu, misli se na muslimane, a ne na nevjernike, jer Allah Uzvišeni je na početku ajeta rekao: ***Mi ćemo učiniti da Knjigu naslijede oni Naši robovi koje Mi izaberemo.***

Kako je samo veliki gubitak za one koji su pali na ispitu, koji su sva raspoloživa sredstva na ovome svijetu iskoristili misleći da postoji samo život na ovome svijetu. Njih je dunjaluk zaveo svojim ljepotama i oni su tu pali, baš kao što lešinar pada na strvinu. Na osnovu toga izabrali su uživanja na ovome svijetu i tako sami sebi učinili najveću nepravdu, ne vjerujući u Allaha i ne vjerujući u proživljenje. Oni su se potpuno izgubili. Izabrali su prolazna tjelesna uživanja na prvoj stanici ovoga života kroz koju duša prolazi, a kako je samo loše za njihovu sadašnjost i budućnost ono što su za sebe izabrali. A vjernici koji su se prema sebi ogriješili veliki propust su napravili. Nisu ni probali obuzdati svoje strasti i nisu prezali od upuštanja u harame pa su zalutali i pred njima su se putevi izmiješali, tako da su se doveli u veliku opasnost, osim ako im Allah ne oprosti. Žalosno je što u ovu kategoriju spada većina muslimana našeg vremena.

Što se tiče treće skupine, njihova glavna briga bila je samo da se spase od vatre i to na najlakši način, samo da se oslobode presude i izbjegnu kaznu. To je, doista, veliki uspjeh za onog ko ga realizuje. Poslanik, s.a.v.s, je rekao: **Uspio je ako ne slaže.**[1] On ima dupli uspjeh. Uspjeh zato što se spasio od vatre i uspjeh zato što je ušao u Džennet. On će lahko račun položiti i svojoj porodici će se radostan vratiti.

Što se tiče četvrte skupine, ona je stavila ispred sebe jedan cilj i trudila se da ga dosegne, a to je postizanje najvećih stepeni u Dženetu. Trudili su se da iskoriste sve svoje mogućnosti kako bi došli do tog cilja.

Razmisli, kako je život sastavljen od četiri etape: dunjaluka, Berzaha, Sudnjeg dana i Dženneta ili Džehennema. Oni su radili i pobijedili u svemu tome. Nisu zabranjivali sebi ni blagodati dunjaluka. Prilazio im je dunjaluk, nudeći im se sa svih strana, ali im nije dolazio do srca. Ostao je samo u njihovim rukama. Njihove strasti ih nisu spriječavale od razmišljanja o

[1] Muslim u *Sahihu*, poglavlje *El-Iman*, tom 1, strana 41.

ahiretu. Doista su to istinski pobjednici, a za takve je Ibn Kajjim rekao: *"Kada osvane i omrkne Allahov rob, a Allah mu je samo na pameti, sve njegove potrebe Allah preuzima na sebe i uzima sve njegove brige, a njegovo srce ispuni Svojom ljubavlju, njegov jezik Svojim sjećanjem a njegove organe Svojom pokornošću. A ako osvane i omrkne, a dunjaluk mu je glavna briga, Allah mu natovari sve njegove brige i tuge i prepusti ih njemu samom, njegovo srce obuzme ljubav prema stvorenjima a ne ljubav prema Allahu i njegov jezik ih spominje umjesto Allaha. On ga odvrati od prave pokornosti pa čovjek služi drugima i time je zauzet. On ce se naprezati kao životinja u služenju drugom i njegov primjer je poput mijeha koji sav svoj zrak izbacuje koristeći drugom i ko god se okrene od robovanja Allahu, Njegove pokornosti i ljubavi iskušan je robovanjem stvorenjima i ljubavi prema njima i postaje im sluga. Rekao je Uzvišeni:* ***Onome ko se bude slijepim pravio da ne bi Milostivog velicao, Mi cemo šejtana natovariti, pa ce mu on nerazdvojni drug postati.***[1]" [2]

Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s,: **Kome je ahiret glavna briga, Allah će u njegovo srce bogatstvo dati i snagu će sakupiti a dunjaluk će mu dolaziti pokoran, a kome dunjaluk bude glavna briga Allah će mu medu oči siromaštvo upisati a njegovu snagu će razbiti i od dunjaluka će mu doci samo ono što mu je određeno.**[3]

Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s,: **Kome je samo jedna briga glavna – briga kako će biti proživljen, Allah će ga poštedjeti dunjalučkih briga. A onaj koga obuzmu**

[1] Sura *Ez-Zuhruf*, ajet 36.

[2] Ibnu Kajjim: *El-Fewaid*, tom 2, str.110.

[3] Et-Tirmizi: *Sunen*, poglavlje: Opis Sudnjeg dana, tom 4, strana 642, broj hadisa 2465, Ibn Madže: *Sunen*, tom 2, strana 1375, broj 4105. Albani kaže da je hadis vjerodostojan.

ovodunjalučke brige, Allahu će biti svejedno gdje god tog čovjeka smrt zatekne.[1]

Dakle, musliman je dužan da traži najbolje rješenje za ahiret a ne samo da misli na ovaj svijet. Izbor najboljeg i najljepšeg rješenja, želeći uspjeh samo na dunjaluku, gubitak je ahireta i poniženje na Sudnjem danu.

Bez sumnje, na osnovu izloženog, najbolje i najodabranije rješenje, je izbor puta onih koji su svojim dobrim djelima druge nadmašili i koji ce biti na najvišim stepenima u Dženetu. Oni će uči u dženetske perivoje bez polaganja računa na Sudnjem danu, što je garancija da je Allah Uzvišeni njima zadovoljan i da će Mu biti bliski.

Pogledajmo ovu skicu radi pojašnjenja:

Ovo je pregled koji se bazira na približnim proračunima, a Allah najbolje zna.

Oznake na skici:

↑ Strelica ka gora znači dobit (uživanje),

∩∪ Znak prekida (zbog ograničenog prostora),

↓ Strelica prema dolje znači gubitak (kazna)

µ Znak za beskonačnost, može značiti i ogroman broj godina koje je vrlo teško izbrojati, također znači i vječnost.

¦ Isprekidana strelica prema dolje, znači veliku mogućnost ↓ kazne.

[1] Ibn Madže: *Sunen*, poglavlje: O zuhdu (skromnosti), podnaslov: Briga o dunjaluku, tom 2, strana 1375, broj hadisa 4106. Albani kaže da je hadis dobar - hasen.

Stablo odlučivanja

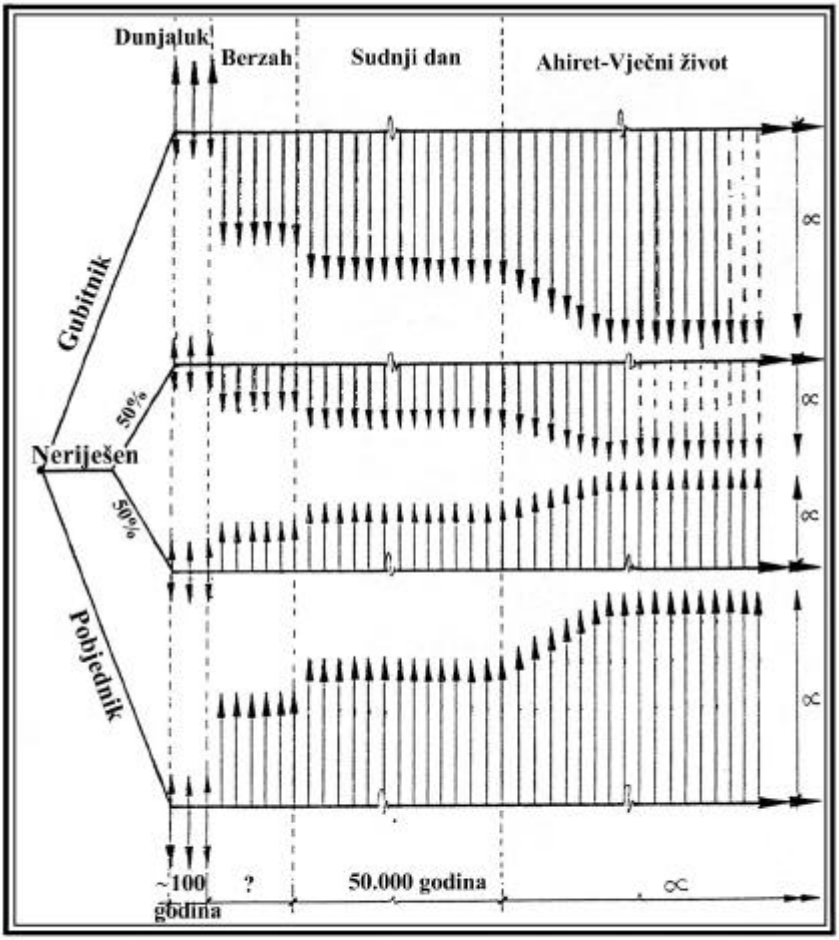

Gubitnik - Onaj koji se prema sebi ogriješio

Neriješen - Onaj čija će dobra i loša djela biti podjednako teška

Pobjednik - Onaj koji je svojim dobrim djelima druge nadmašio

Upoznavanje sa datom skicom

Ova skica je, u stvarnosti, naučno analiziranje rješavanja životnog problema.[1]

Počet ćemo s investitorima koji su razumom obdareni. Skica na prethodnoj strani, po sistemu analize (*system analysis*), naziva se stablo odlučivanja (*decision tree*). Ovaj sistem koriste analiticari prilokom usvajanja ispravnih ekonomskih mjera kao i poslovni ljudi prilikom investiranja, a posebno kada imaju veći broj mogućih rješenja. Na taj način im predlažu najbolju zamjenu da je izaberu i na nju se oslone. Crtanjem linija skraćuje se broj mogućih rješenja zatim mogućnost proučavanja (analiziranja) svakog mogućeg rješenja, posebno na način godišnjeg dohotka i gubitka za odredeni period životnog vijeka (trajanja) te opcije, posmatrajući sve moguće negativne i pozitivne strane u toj varijanti gdje će se moći izbješi svako pogubno rješenje ili ono čiji je kraj nepoznat. Ovdje ćemo analizirati put koji nas vodi do određenog cilja Dženneta. Izabrat ćemo ono što će nam omogućiti najbolji uspjeh, nakon što sagledamo procenat dobitka i gubitka. Ovaj način zove se Benefel-Cost Ratio tj. srazmjera dobiti i troškova (skraćeno B/C Ratio). Što se ispravnije postavi odnos dobiti i troškova, podaci do kojih dodemo bit će ispravniji, a i zaključak koji se izvodi iz svega toga bit će ispravniji i mudriji.[2]

Zatim ćemo pogledati dobit i troškove; pod tim se ovdje misli na nagradu i kaznu kroz četiri stanice (etape) u ljudskom življenju.

[1] Spomenuli smo da pod *problemom* mislimo na matematički problem koji treba riješiti, ako je ovakav izraz ispravan.

[2] A šta je ispravnije od riječi iz Allahove Knjige i sunneta Njegovog Poslanika, s.a.v.s.?!

Komentar skice

Tabela pojašnjava podjelu ljudi iz reda ummeta, u vezi s njihovim odnosom prema ovom svijetu, na tri grupe koje smo prije spomenuli.

Grupu nevjernika namjerno smo isključili zbog njihove očite propasti i njihovog skretanja od pravog cilja. Neki iz ovih grupa su izoštrili svoje vizije (ideje) i uposlili svoju pamet radi pravog cilja. Drugi su se na dunjaluku okrenuli ka slijeđenju svojih strasti. Neki se nekada pokoravaju svome razumu, a nekada slijede svoje strasti. Svaki od njih izabrao je to na osnovu vlastitog htijenja, vidjevši i misleći da mu to najviše odgovora. Neki od njih su se prema sebi ogriješili, neki su izjednačili svoja dobra i loša djela, neki su, opet, prestigli druge svojim dobrim djelima. Na vrhu skice su četiri životne stanice kroz koje čovjek prolazi na životnom putu do vječnosti.

Prva od tih stanica je život na ovome svijetu. Pojasnili smo prije da prosječan ljudski život traje izmedu 70 i 100 godina. ***Nakon ove stanice dolazi Berzah (zagrobni život).*** Ovaj period traje veoma dugo a ta dužina se razlikuje od osobe do osobe i niko ne zna tačno trajanje ovog perioda, osim Allah Uzvišeni. Ova životna stanica počinje razdvajanjem duše od tijela tj. sa smrću. ***Poslije nje dolazi Sudnji dan,*** kao stanica na kojoj će se razdvojiti ljudi. Taj strašni dan će trajati pedeset hiljada godina i to se potvrđuje u Kur'anu i Sunnetu. ***Nakon toga nastupa period ahireta (vječnog svijeta)*** koji će biti ili u džennetskim perivojima ili u džehennemskoj vatri, da nas Allah Uzvišeni sačuva od nje.

Vidimo da je čovjek koji je sam sebi nepravdu učinio pogriješio u procjeni, jer je gledao trenutnim i kratkovidnim pogledom na svoj ovosvjetski život koji mu se učinio veliki i on mu je dao prednost nad onim koji ga slijedi. Njemu se umanjila vrijednost onoga svijeta pa mu nije posvetio dovoljno pažnje. Zato je nastojao da na ovome svijetu stekne što više

Koristi kako bi se maksimalno naslađivao u njegovim uživanjima. I pored silnog nastojanja on nije postigao ono što je želio na ovome svijetu. Možda ga je veoma teško proživio. To se pokazuje na skici s okrenutim strelicama prema gore u periodu života na dunjaluku. Rezultat njegove nehajnosti za djela od kojih bi imao koristi na onom svijetu jeste da je platio skupu cijenu, a to je propast koja se ne može procjeniti, koja se manifestuje kao dugotrajna kazna čiju dužinu niko ne zna osim Allaha Uzvišenog. On će, na kraju, ipak ući u Džennet. Zato smo u tabeli stavili znak ∞.

U tabeli su troškovi prikazani u vidu strelica koje su okrenute nadolje u tri vremenska perioda. Da bismo sagledali procenat koristi koji je neko zaradio, u odnosu na troškove koje je napravio svojim izborom takvog načina življenja, treba da izračunamo ukupan zbir koristi kroz sva četiri perioda, te da vidimo rezultat svega toga. Gledajući na putanju čovjeka koji je sam sebi nepravdu ucinio (na skici) vidjet ćemo da je on imao vrlo malo koristi i to samo u jednom periodu svoga življenja,[1] što je najkraći period u njegovom životu, na putu ka vječnosti. Postigao je najveću korist u vremenu koje se, u najboljem slučaju, procjenjuje na sto godina. To je samo trenutak života koji ga čeka na onom svijetu. Platio je veliku cijenu za ogromno vrijeme kroz koje mora proći u sljedeće tri etape.

Čovjek nije u stanju da sračuna dužinu vremena u džehennemskoj kazni, da li su to stotine ili hiljade godina, to samo Allah Uzvišeni zna. U vezi s tim pitanjem Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: **Kada Allah htjedne, smilovat će se kome hoće od stanovnika Vatre, naredit će melekima da iz nje izvedu one koji su Allaha ikada obožavali i oni će ih izvesti iz Vatre. Meleki će ih poznati po tragovima sedžde. Allah je zabranio Vatri da uništi tragove sedžde na**

[1] Sa ovom koristi mislimo na njegovo uživanje u strastima na dunjaluku, ovim ne poričemo njegovo vjerovanje jer će on na kraju biti spašen od vječne vatre.

njihovim licima i oni će tako izići iz Vatre. Vatra će izgorjeti sve osim tragova sedžde i tako izgorjeli bit će izvođeni iz nje, zatim će na njih biti posuta voda života iz koje će oni niknuti i narasti kao što nikne sjeme koje poplava ponese.[1]

Oni će se međusobno razlikovati po dužini boravka u Vatri. Neki od njih nisu klanjali ali će izići iz Vatre zato što su vjerovali da je samo Allah Bog. Neki su samo jednom klanjali i zbog nehajnosti i lahkomislenosti ostavili namaz. Neki su klanjali ali nisu postili, neki su klanjali i postili i svih pet temelja islama praktikovali, ali su velike grijehe činili i ustrajavajući na njima umrli, da nas Allah sačuva.

Cjenjeni čitatelju, nakon svega navedenog, zar takav čovjek doista nije obmanut i sam prema sebi nepravedan?! Kada bismo sračunali koliko je uživao na dunjaluku u odnosu na ogromnu kaznu koja ga poslije čeka, to bi izgledalo ovako:

1. Procenat uživanja u odnosu na patnju (B/C Ratio),

$$\frac{Uživanje}{Kazna} = \frac{Ukupno\ uživanje\ na\ ovom\ svijetu\ (100\ godina)}{Ukupna\ patnja\ kroz\ životne\ periode\ koji\ slijede}$$

$$= \frac{100\ godina\ uživanja}{\infty\ (beskonačno)} = 0$$

zato što bilo koji broj kada podjelimo sa beskonačnošću dobijamo kao rezultat nulu.[2]

2. *Vrijednost zarade = uživanje - patnja = zbir uživanja od 100 godina - patnja koja se proteže kroz sve periode gdje se godine boravka u patnji ne mogu izbrojati (∞) = zbir uživanja 100 godina - ∞ = - ∞*

[1] To je dio hadisa koji bilježi Buharija u *Sahihu*, poglavlje: *Vrijednost sedžde, 2/3*.

[2] Znak ∞ ovdje znači veliki broj koji je nemoguće odrediti i on ne znači nužno vječni boravak u Vatri.

Ako se bilo koji konačan broj oduzima od beskonačnog, to je kao da ga nema.

Praktičan dokaz za to je hadis Poslanika, s.a.v.s, u kojem on kaže: **Bit će doveden na Sudnjem danu čovjek od stanovnika Džehennema koji je imao najveća uživanja na ovom svijetu, pa će biti bačen jedan trenutak u vatru i izvaden iz nje, zatim će biti upitan: "O sine Ademov! Jesi li imao ikad ikakva uživanja? Da li si ikada osjetio ikakvo blagostanje?" "Ne, nisam nikad, moj Gospodaru!", odgovoriće. I bit će doveden čovjek s najvećim iskušenjima na dunjaluku od stanovnika Dženneta pa će biti uveden jedan trenutak u Džennet a zatim upitan: "O sine Ademov da li si ikada imao problema? Da li si prolazio kroz bilo kakve nedaće?" "Ne, nisam, moj Gospodaru. Nikakvih problema nisam vidio niti sam ikada prolazio kroz kakve nedaće!"**[1]

Ovaj hadis jasno kazuje da čovjek, neovisno koliko je imao mogućnosti za uživanja na ovom svijetu: od velikog imetka, zdravlja, duševnog zadovoljstva, kao i raznih naslađivanja i uživanja tokom cijelog života, makar bio i vladar ili na najvišim položajima i s najvećim ugledom, sve te koristi i sva ta uživanja ne znače ništa i odgovoraju *nuli* u odnosu na samo jedan trenutak u Vatri. Pa šta mislite o onima koji će biti u Vatri godinama, ili hiljadama godina, pa makar poslije toga i izišli u Džennet?[2]

Kada je riječ o onome čija su dobra i loša djela podjednaka, prije nego što damo definitivan stav o njegovom putu, treba da sagledamo, kroz nekoliko aspekata, put kroz koji on prolazi.

[1] Muslim: *Sahih*, 4/2162.

[2] Ovdje postoje i izuzeci zbog kojih ne možemo donijeti definitivnu presudu, jer grešnik može biti iskušan teškim iskušenjem i na ovom svijetu i da ga Allah, dž.š, time očisti prije smrti, a možda kaže koju riječ i time stekne zadovoljstvo Allaha Uzvišenog pa mu On zato oprosti.

Prvi aspekt:

Općenito gledajući na najnižu granicu kojom je čovjek zadužen od propisa (ibadeta), kao i na prijetnju kaznom iz Kur'ana i sunneta, vidjet ćemo da mu je, ukoliko je potpuno obavljao svoje ibadete, Kur'an zagarantovao spas. Međutim, onome koji nije obavljao te ibadete (propise) kako treba, Kur'an prijeti kaznom. Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme: **Ima ljudi koji klanjaju 60 godina, ali njihov namaz nije primljen. Možda je upotpunjavao ruku' (pregibanje preko polovine tijela), ali nije upotpunjavao sedždu (spuštanje lica na tlo), ili je upotpunjavao sedždu, ali nije upotpunjavao ruku.**

Prenosi 'Ammar, r.a, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: **Ima ljudi koji obavljaju namaz a piše im se samo jedna desetina namaza, ili devetina, ili osmina, ili sedmina, i tako je nabrajao do cijelog namaza.**[1]

Hasan ibn 'Atija je rekao: Dva čovjeka stoje u istom namazu a između njihovih nagrada razlika je kao izmedu nebesa i Zemlje. Zato što je jedan svjestan da stoji pred Allahom a drugi je odsutan, u svojim mislima.[2]

Šta da kažemo za onog koji je protračio život dopustivši svojim strastima da ga nose poput valova, žudeći samo za materijalnom stranom ovoga svijeta i sticanjem imetka, upotrijebivši sve svoje potencijale i pamet kako bi napravio što više transakcija, zaključio što više ugovora i sagradio što više nekretnina. Kako će takav čovjek biti skrušen u namazu? Mi, u ovom vremenu, ne opravdavamo ni siromašne, zbog priznanja mnogih ljudi u vezi s pitanjem povećanja skrušenosti u namazu, osim one kojima se Allah Uzvišeni smilovao pa kako da opravdamo bogate?

---

[1] En-Nesai: *Sunen*, 1/201, broj hadisa 613. Albani spominje ovaj hadis u svome djelu *Sahihu-l-džami'* i kaže da je vjerodostojan hadis.

[2] Ibn Kajjim el-Džewzijje: *El-Wabil es-sajjib mine-l-kelimi et-tajjib*, str.36.

Šta da kažemo za onoga koji je protračio vrijeme zabavljajući se s prijateljima i jaranima, gledajući televiziju, mijenjajući satelitske kanale, tražeći sebi razonodu. Ne znamo da li je uopće obavljao namaze na vrijeme, da ne govorimo o skrušenosti u namazu, ili da li je takav čovjek upotpunjavao svoj post!? Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme: **Prvo za šta će covjek biti pitan na Sudnjem dana od svojih djela je NAMAZ. Pa ako mu namaz bude ispravan, uspjet će i bit će spašen. A ako njegov namaz ne bude ispravan, neće uspjeti i propast će. Ako mu bude falilo nešto od farzova, Gospodar Uzvišeni reci će melekima: Pogledajte da li ima dobrovoljnih namaza? S njima će upotpuniti što je falilo farzovima i prema tome će se ravnati njegova ostala djela.**[1]

Zbog svega navedenog mudro bi bilo da prije nego što nešto odlučimo sami sebe zapitamo: Šta ako nismo u stanju to obaviti kako treba? Da li garantujemo da smo u mogućnosti obaviti sve što nam je propisano od propisa, onako kako se traži od nas, sa svim šartovima, ruknovima i vadžibima.

Drugi aspekt:

Nema sumnje da ljudsko vjerovanje uljepšava i ojačava lijepo djelo, pa ako se smanje djela, smanji se iman, kao što se smanji i spoznaja o Allahovim Uzvišenim imenima i atributima, na osnovu čega se povećavaju mali grijesi. Takav čovjek više se oslanja na Allahov oprost i milost, potiskujući i zaboravljući Allahovu srdžbu i kaznu zbog svog nedostatka ibadeta i spoznaje o svome Gospodaru. Za to je Resul, sallallahu alejhi ve selleme, naveo primjer: **Pazite se i čuvajte se neznatnih grijeha jer toliko ih se može sabrati kod čovjeka da ga mogu upropastiti. To je kao primjer čovjeka koji je došao na neko mjesto gdje su ljudi spremali hranu. Jedan čovjek donio je**

[1] Et-Tirmizi: *Sunen*, poglavlje: Prvo za što će biti pitan čovjek na Sudnjem danu, broj 413. Albani kaže da je vjerodostojan.

jednu granu, drugi jedno drvo i tako su svi donosili dok nisu sabrali gomilu drva. Tada su naložili vatru na kojoj su ispekli ono što je bilo na njoj.[1]

Ukoliko čovjek umre s malim grijesima ne pokajavši se za njih, on će propasti, osim ako mu Allah ne oprosti. Njegov primjer je kao primjer dva umrla čovjeka u mezarima pored kojih je prošao Resul, sallallahu alejhi ve selleme, rekavši: **Oni su u kaburskom azabu i to ne zbog velikih grijeha.**[2] Šta ćemo ako se povećaju naši grijesi? Šta ćemo ako ne bude dovoljno dobrih djela da pokriju naše grijehe i nedostatke? Teško nama ako budemo imali više loših djela od dobrih! Doista je to propast i najveća nesreća jer smo time sebe izložili polaganju računa i džehennemskoj kazni. Nema normalnog insana da se ne plaši Vatre i prženja u njoj a da se zatim zadovolji minimumom u ibadetu jer on ne zna da li je od dobročinitelja ili od grešnika, makar te ibadete obavljao iskreno i redovno.

Prve generacije ashaba i tabi'ina obavljale su svoje obaveze, ali su se u isto vrijeme bojale, da li će te obaveze biti primljene. Zato je preče i bolje za čovjeka da se udalji od ruba džehennemske provalije kako ne bi izgubio ravnotežu kad mu je najpotrebnija i pao u vatru. Rekao je Resul, sallallahu alejhi ve selleme: **…Kao pastir koji napasa svoje stado blizu tuđih međa gdje je veoma lahko da upadne u haram.**[3]

Ozbiljan učenik koji se trudi da prode s odličnim uspjehom može i da ne postigne takav uspjeh, ali ako i ne prode s odlicnim uspjehom nakon uloženog truda i napora proći će s vrlo dobrim, u najmanju ruku. To znači da se spasio od propadanja. Ali onaj koji nastoji samo da prođe pa i s

[1] El-Bejheki: *Es-Sunen el-kubra*, broj 21222. *Sahih el-džami' es-sagir* od Albanija broj 2687.
[2] Buhari: *Sahih*, poglavlje: Čišćenje od mokraće, broj 218.
[3] Muslim: *Sahih*, 3/1219

najslabijom ocjenom, on sam sebe izlaže mogućnosti da propadne nakon ćega može jedino sebe da kori.

Zato je prije donošenja odluke potrebno razmotriti sve raspoložive mogućnosti. Ko na tom polju uspije, bit će spašen, a ko ne uspije bit će s nepravednima.

Danas se mnogi izjašnjavaju o ovom pitanju govoreći i misleci da će oni uspjeti i biti spašeni (a Allah najbolje zna). Međutim, mnogi od njih sebe su doveli do ruba podlokane obale koja samo što se nije otisnula u džehennemsku provaliju. Oni bi trebalo zato da se preispitaju i svoja djela izvagaju prije nego što im na Sudnjem danu budu vagana i prije nego što budu pitani. Kako bismo razumjeli vrijednost takvog stava, računajući njegove posljedice i uzimajući u obzir u mogućnost gubljenja (na Sudnjem danu), račun bi izgledao ovako:

$$1.\ \textit{Procenat gubitka u odnosu na dobitak (B/C Ratio)} = \frac{\textit{Dobitak}}{\textit{Gubitak}}$$

$$\frac{\textit{Dobitak od 100 godina}}{\textit{Gubitak od 100 godina}} =$$

$$\frac{\textit{dobitak od 100 godina na dunjaluku} \quad \textit{dobitak na ahiretu}}{\textit{gubitak od 100 godina na dunjaluku}} +$$

$$50\% \frac{\textit{dobitak na dunjaluku} + \quad \textit{0 (nula)}}{\textit{gubitak 100 godina na dunjaluku} + \infty \quad \textit{(nepoznat vrem.period)}} = ?$$

(nemoguće je doći do rezultata; nepoznat je vremenski period gubitka uzrokovanog nesmotrenošću čovjeka koji se zadovoljio minimumom ibadeta).

2. Vrijednost zarade = dobitak - gubitak = 50% (dobitak 100 godina + dobitak na ahiretu) - (gubitak 100 godina + 0) + 50% (dobitak 100 godina - gubitak 100 godina na ahiretu) = ?

(Nemoguće je dati tačan rezultat zbog nepoznavanja vremenskog perioda trpljenja kazne (zbog gubitka, ako postoji)

Cjenjeni čitatelju, ovo je grafički prikaz (obrada) za putovanje a ne razvrstavanje njegovih putnika. Prilikom prikaza ovo putovanje moramo da podijelimo na dva pravca: pravac onih koji misle da su uspjeli s minimumom ibadeta, a nisu, i pravac onih koji su uspjeli na svom putovanju i koji će biti spašeni.

Upitnik (?) služi za to da ukaže čovjeku kako on ne zna od koje je skupine. Opasnost od slijedenja takvog puta krije se u tome što se čovjek koji se kreće njime, a zadovoljan je minimumom u svome ibadetu, izlaže gubitku ili nedostatku dobrih djela sutra, na Sudnjem danu. Ta dobra djela, kao i nafile, mogla bi mu zatrebati da bi se spasio od propasti.

A što se tiče onih prvih (ljudi koji su pretekli druge svojim dobrim djelima), da li ti uopće znaš ko su ti ljudi?

To su oni koji su pametni i razboriti bili i koji su uvidjeli vrijednost ovog svijeta u odnosu na onaj, te su spoznali njegovu bezvrijednost i shvatili da je onaj, drugi svijet, vječan. Oni su zato radili za ahiret i natjecali se da što više (za ahiret) zarade. Radili su iskreno, radi Allaha Uzvišenog, slijedeći put i pravac Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme. On je na skici (prikazu), iako je uložio na ovome svijetu i žrtvovao više od onih koji su bili nepravedni prema sebi i onih cija su dobra i loša djela podjednaka, s tim da je sve što je uložio i uradio gotovo nebitno - potpuno sićušno u odnosu na ono što je zaradio i dobio kao nagradu koja ga čeka u vječnom životu.

Ako želimo da matematički postavimo zadatak, prema toj postavci zadatak bi izgledao ovako:

1. Procenat dobitka u odnosu na gubitak (B/C Ratio)

$$\frac{Dobitak}{Gubitak} = \frac{Zbir\ svih\ dobitaka\ i\ koristi\ kroz\ sve\ etape\ življenja\ (\infty)}{Zbir\ svih\ gubitaka\ kroz\ 100\ god.\ života\ na\ dunjaluku}$$

$$= \frac{(\infty)}{gubitak\ \ 100\ \ godina\ \ života\ \ na\ \ dunjaluku} = \infty$$

2. *Rezultat zarade = dobitak - gubitak = zbir dobitaka (∞) - 100 godina gubitaka = + (∞)*

Koji god broj dodali ili napisali pored ∞ rezultat je uvijek ∞ .

Zato dragi čitatelju, kako su samo slični ispiti na ovom svijetu i ispiti na ahiretu, uvažavajući različitost u ovom poredenju. Onaj ko na kraju prvog i drugog polugodišta propusti priliku njegov uspjeh će biti slab i on neće proći. Onaj koji se odluči samo na završni ispit, propuštajući priliku da prisustvuje predavanjima, vježbama, ne pristupi stručnim istraživanjima i pisanju seminarskih radova i ne izade na redovne rokove, on može to da uradi, ali na kraju godine i u tom slučaju treba da postigne stopostotni uspjeh. Ali, ako uradi nešto od prethodnih obaveza, to će mu sigurno olakšati završni ispit i podići prosjek ocjena. Veoma je teško učeniku postići stopostotni uspjeh na ispitima i normalan učenik neće se prepustiti tome jer ne može da garantira za sebe takav uspjeh. Oni koji su se trudili da ispite spreme, obavljajući sve što je od njih zahtijevano, oni će, u tom slučaju, sigurno proći i postići visok prosjek u većini slučajeva. Čudno je kako većina nas nastoji da prisustvuje predavanjima i piše stručne i seminarske radove kako bismo sebi osigurali uspjeh na ovome svijetu, a zaboravljamo najveći ispit - ispit na Sudnjem danu. Tu se većina nas zadovoljava onom najnižom granicom i tako se

zavarava. Šta je to s nama? Svi dunjalučki ispiti mogu se i ponoviti ali za ahiretski ispit nema popravnog roka. Pa, zar nije preče da se ozbiljnije i bolje pripremimo za taj ispit.

Rekao je Allah Uzvišeni: ***Da čovjek ne bi uzviknuo: "Teško meni, koliko sam samo dužnosti prema Allahu propustio, čak sam se i izrugivao!" Ili da ne bi rekao: "Da me je Allah pravim putem uputio, sigurno bih se Njegove kazne sačuvao." Ili da ne bi rekao kad doživi patnju: "Da mi se samo vratiti, dobra djela bih činio!"***[1]

Rezultat analize[2] životnog pitanja na najbolji nacin

		Procenat dobitak/ gubitak (B/C Ratio)	**Zarada=dobitak - gubitak P=B-C**
1.	Put onog koji je sebi nepravdu učinio	0 (nula)[3]	(- ∞)[4]
2.	Put onog čija su dobra i loša djela podjednaka	? [5]	?[6]
3.	Put onih koji su svojim dobrim djelima druge pretekli	(∞)[7]	(+ ∞)[8]

[1] Sura *Ez-Zumer*, ajeti 56, 57 i 58.

[2] tj. matematičkog problema koji rješavamo (ako je tačan ovaj termin).

[3] Dobitak, a to je uživanje na ovome svijetu, u njegovim nasladama, ne znači ništa u odnosu na kaznu koja ga čeka (gubitak).

[4] Ne postoji uopće zarada (nagrada). Postoji samo kazna koja je bez kraja i taj period jedino Allah zna.

[5] Nemoguće je znati tačan rezultat zbog tačnog nepoznavanja šta ga čeka tamo (tj. da li ga čeka kazna ili ne).

[6] Nemoguće je znati tačan rezultat zbog tačnog nepoznavanja šta ga čeka tamo (tj. da li ga čeka kazna ili ne).

[7] Uživanje (dobitak) bez kraja - vječnost.

[8] Zarada (dobitak) koji nema vremenskog kraja i čija vrijednost je neprocjenjiva

POČETAK… OSLOBAĐANJE RAZUMA

Ljudski razum upotpunjuje se odbacivanjem nepotrebnih stvari.[1] Kada se upotpuni razum upotpuni se i korištenje vremena i shvati njegova vrijednost. Zato, ma koliko nastojao, nećeš naći da je za osobu koja nije upotpunila svoj razum vrijeme vrijedno, svejedno da li ga ta osoba tražila u jelu, piću, odijevanju, spavanju, posjeti, govoru ili nekim drugim svojim obavezama. Samo umjereni i odlučni ljudi shvataju vrijednost vremena. Oni znaju da je prejedanje uzrok dužem spavanju i da sitost zasljepljuje srce i slabi i šteti tijelo.[2] Naš zadatak je: osloboditi naš razum i srca od okova bezvrijednih stvari. To nam je cilj, ali, na koji način to postići?

[1] Dr. Haldun el-Ahdeb: *Sewanih ve te'emulat fi kimeti zemen (Dosjetke i opažanja o vrijednosti vremena)*, strana 67.
[2] Isto.

Naša stvarnost - razumjevanje cilja i sredstava

Cilj: to je tačka ili mjesto prema kome ide natjecatelj s namjerom da stigne tamo.

Sredstvo (nacin): je izvršavanje odredenog posla kako bi se stiglo do te tačke ili kako bi se ostvario taj cilj.

U ovom vremenu svi vidimo poremećaj u vrijednosti stvari kao i miješanje shvatanja. Danas je cilj postao sredstvo a sredstvo cilj. Umnožili su se ciljevi, time i sredstva, a izgubila se mogućnost razlučivanja. Primjer:

- **HRANA**: Zašto previše jedemo? Zašto se mnogi od nas žale na stomačne bolesti? Šta su savremene bolesti koje su se pojavile na debelom crijevu, crijevima ili želucu do posljedice pretjerivanja u uzimanju hrane. Zar nije rekao Resul, sallallahu alejhi ve selleme: **Čovjeku je dovoljno nešto zalogaja koji će mu kičmu uspravnom držati.**[1] Hrana je danas raznovrsna i postala je cilj naslađivanja, prejedanja i pretrpavanja.
- **IMETAK**: Može li danas čovjek kome je Allah Uzvišeni podario imetak reči: Dovoljan mi je milion ili nekoliko miliona i neću više da radim? On će sigurno nastojati da stekne milione, nakon što je stekao jedan milion. Iako takva vrsta povećanja neće povećati njegovu utrobu zbog stavljanja više hrane u nju, niti će mu omogućiti lagodniji život od onog koji kao milioner ima. To je samo nagomilavanje imetka i uživanje u njegovom zgrtanju, kao i da se ponosi mnoštvom nekretnina, tvornica, firmi, bez ograničenja i zadovoljstva. Istinu je rekao pjesnik, kazavši:

[1] To je dio hadisa koji bilježi Ahmed u *Musnedu*, a bilježe ga u svojim djelima i et-Tirmizi, Ibn Madže, el-Hakim i Ibn Hibban. Et-Tirmizi kaže da je hadis hasen sahih. Albani ga spominje u djelu *Sahih et-Tirmizi*, broj 2380.

Vidim te kako ti bogatstvo povecava pohlepu
za dunjalukom, kao da nikada neceš umrijeti.
Da li imaš cilj do kojeg ceš doci jednog dana,
pa da kažeš dovoljno mi je s ovim sam zadovoljan.

- **AUTO**: Vidimo kako mnogi ljudi nastoje da imaju posljednji model nekog auta. Neki, uporno, svake godine mijenjaju auto. Njihov cilj je kako doći do dobrog auta i auto se kod njih ne smatra samo sredstvom za prijevoz. Jedan od takvih, kada je upitan šta bi želio imati, odgovorio je: Samo želim da imam posljednji model mercedesa. Pogledajte ovodunjalučkog cilja, i kako je to nisko razmišljanje!
- **STAN**: Ima ljudi koji podižu kamatne kredite od banaka s ciljem da naprave sebi velike kuće koje prelaze njihove mogućnosti. To je zato što su oni to sebi postavili kao cilj a ne kao sredstvo, inače ne bi se toliko trudili da ulože sve što imaju od imetka i da se tako zaduže kako bi sebi priuštili visoki standard koji je daleko iznad njihovih mogućnosti.
- **POSAO**: Onaj posao koji se ne smatra sredstvom za očuvanje gole egistencije danas je postao cilj sam za sebe i to kao nešto posebno važno u društvu. Napredovanje na poslu postalo je cilj koji umrtvljuje ljudsku ličnost zbog licemjerstva koje pokazuje prema drugima da bi taj cilj i ostvario.
- **NAUKA** (znanje): Isto tako, i nauka - obrazovanje nije oslobođena od svega toga. Malo je onih koji se bave naukom da bi se približili Allahu i što više Ga spoznali kao i onih koji uče radi nužne potrebe koju imaju oni ili društvo. Mnogi ljudi uzeli su diplomu kao cilj kako bi se sutra reklo: inženjer, doktor, profesor, on ima diplomu s tog i tog univerziteta i on ima zapažene naučne radove u tom i tom časopisu, itd. Sve to, ako i na šta upućuje, upućuje na

ovaj svijet. Mnoge i raznovrsne brige vezane su za ovaj svijet dunjaluk. Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao je : **Kome je jedna briga glavna, a to je povratak Allahu, Allah će ga osloboditi svih ovosvjetskih briga. A onaj koji se opteretio ovodunjalučkim brigama, Allahu je svejedno kako i gdje taj čovjek skončao.**[1] Rekao je Ibn Kajjim, Allah mu se smilovao: *"Oslobodi svoj razum za razmišljanje o onome što ti je naredeno i ne razmišljaj o onome što ti je zagarantovano. Opskrba (rizk) i edžel (smrtni čas) idu jedno uz drugo i, sve dok ti ne dode smrtni čas, nafaka tvoja će dolaziti. Ako ti Allah Uzvišeni zatvori neka vrata nafake iz svoje mudrosti, sigurno znaj da ti je otvorio druga vrata koja su ti korisnija od onih koja ti je zatvorio. Tako Allah, naš Gospodar Uzvišeni, ne uskraćuje svome robu vjerniku od dunjaluka a da mu ne da bolje i korisnije od toga. On tako daje samo vjerniku. On mu uskraćuje mali i bezvrijedni dio jer nije zadovoljan s njim a daje mu ono što mu je bolje i vrednije. Čovjek zbog neznanja šta je bolje za njega i ne znajući plemenitost Svoga Gospodara, Njegovu mudrost i dobrotu, ne shvata razliku izmedu onog što mu je uskraćeno i onog što mu je dodijeljeno i nestrpljiv je. Želi da nešto ima što prije, pa makar to bilo i manje vrijedno, ne želeći da sačeka ono što je mnogo bolje.*[2] Gdje smo mi kada su u pitanju riječi Uzvišenog: ***Džinnove i ljude sam stvorio samo zato da mi se klanjaju***.[3] Uzvišeni nije rekao da trče tražeći sebi opskrbu od rođenja do smrti.

[1] Ibn Madže: *Sunen*, broj 4106
[2] Ibn Kajjim: *El-Fewaid*, str. 75.
[3] Sura *Ez-Zarijat*, ajet 56.

Dokle će nas odvesti savremena raskoš u islamskim zemljama?

Islamski ummet zna i vjeruje da postoji Džennet i Džehennem. Uzvišeni kaže: ***I tako mi Gospodara neba i Zemlje, to je Istina, kao što je istina da govorite!***[1] Vjerujemo da će Allah Uzvišeni vjernike uvesti u Džennet i da se visoki stepeni (deredže) u njemu ne mogu dostići osim činjenjem dobrih djela.

Što se tiče nemuslimana, oni se takmiče kako bi otišli dalje u što daljem uživanju na ovom svijetu. Oni, uistinu ne vide daleko niti imaju jasnu predodžbu o stvarnosti Dženneta i Džehennema, njihovih opisa i stanovnika. Zato je Džennet nešto nedostižno za njih, jer ga ne mogu vidjeti. To pod uslovom da vjeruju u njega, da ne govorimo o onima koji sumnjaju, tako da ne treba da nas iznenaduje sva njihova žrtva i odricanje kako bi uljepšali svoje življenje na ovome svijetu, radeći na dunjaluku s uvjerenjem da će na njemu vječno ostati. Rekao je Allah Uzvišeni, spominjući Huda, a.s, kako razgovara sa svojim narodom: ***Zašto na svakoj uzvišici palate zidate, druge ismijavajući, i podižete utvrde kao da ćete vjecno živjeti.***[2] Kažu poznati tumači Kur'ana (mufessiri): *"Na svakoj uzvišici su gradili ogromne građevine, druge ismijavajući, tj. ne iz potrebe za tim građevinama, nego iz zabave i kako bi javno pokazali svoju moć."* Pa ih je korio za to, jer to je ustvari samo beskorisno gubljenje vremena i umãranje tijela bez očite koristi, kao i bavljenje onim od čega nema koristi ni na ovom ni na onom svijetu. Podižete tako velike gradevine, kule i dvorce kako bi boravili u njima, vjerujući da ćete živjeti vječno, kao da nikada nećete umrijeti.[3] Pa šta je to s nama? To je njihov džennet, kako je rekao Resul,

[1] Sura *Ez-Zarijat*, ajet 23.
[2] Sura *Eš-Šu'ara* , ajeti 128-129.
[3] Ibn Kesir: *Tefsir*.

sallallahu alejhi ve selleme: **Dunjaluk je zatvor za vjernika a Raj (Dženet) za nevjernika.**[1] To je zato što vjernik ima granice koje ne smije prelaziti kao što i zatvor ima granice. Što se tiče nevjernika, za njega tih granica nema. Za njega nema barijere koja će ga ograničavati u djelima i postupcima. Ništa ga ne sprečava da pretjeruje u svemu, od kamate, od haram - zarade, itd. Sve to ne utiče puno na njegov život u vremenu sloboda koje nemaju granica.

Kažem DA i s pravom pitam: Šta to mi imamo s njima? Zašto ih slijedimo u svemu? Kada bi ušli i u gušterovo leglo mi bismo ušli za njima, tako nas je obavijestio Resul, sallallahu alejhi ve selleme: **Sigurno ćete slijediti običaje onih koji su prije vas (dobili Knjigu), pedalj po pedalj, aršin po aršin, pa kada bi oni ušli u gušterovo leglo vi biste ih u tome slijedili.** Upitali smo: "**Jevreje i kršćane?**" – "**Da.**" - odgovorio je. [2]

Zaslijepio nas je tehnološki i naučni razvitak koji su dostigli nevjernici. Trudimo se da prihvatimo sve što oni nude u načinu odijevanja ili friziranja. Zaboravili smo da oni imaju vizije i ciljeve koji se razlikuju od naših pogleda i ciljeva.

Naši pogledi i ciljevi nikako se ne mogu podudarati s njihovim. Njihova gledišta potpuno su materijalistička a njihovi ciljevi ovosvjetski. Naši pogledi i ciljevi moraju da nadiđu dunjalučki život, a mi treba da se uzdignemo sa zemlje kroz kosmos, preko sedam nebesa do Dženneta koji je prostran koliko nebesa i zemlja. Džennet je istina, u to nema sumnje, pa zašto se ne trudimo da do njega dodemo? Od nas se ne traži da se razmećemo u raskoši. Mi ne treba da se natjećemo s nevjernicima u vezi s onim do čega su oni došli u svom razmetanju. Divno je neko kazao: *Radi za dunjaluk onoliko koliko ćeš ostati na njenu i radi za ahiret onoliko*

[1] Muslim: *Sahih*, broj 2956.
[2] Muslim: *Sahih*, broj 6732.

koliko ćeš ostait na njemu. Pogledaj koliko ćeš ostati na ovom svijetu, a koliko na onom? Rekao je Resul, sallallahu alejhi ve selleme: **Primjer dunjaluka u odnosu na ahiret je kao kada neko stavi svoj prst u more i pogleda šta je ostalo na njemu.**[1] Allah Uzvišeni pojasnio je u Svojoj Knjizi, da ne bi povjerovali mnogi kratke pameti, da je ono što Allah daje u obilju nekim ljudima, od silnog imetka i uživanja, dokaz da ih Allah voli, da bi On Uzvišeni dao samo nevjernicima sve to materijalno bogatstvo i uživanje. Međutim, iz Svoje velike milosti, On to daje svima i onima koji su slabog imana (vjerovanja) kako ne bi bili zavedeni i poveli se za nevjernicima. Zato je najbolje za svakog kome je Allah podario blagodat vjerovanja (imana) da bude umjeren u ovosvjetskim blagodatima. Rekao je Allah Uzvišeni: ***A da neće svi ljudi postati nevjernici, Mi bismo krovove kuća onih koji ne vjeruju u Milostivog od srebra učinili, a i stepenice uz koje se penju, i vrata kuća njihovih i divane na kojima se odmaraju, i ukrase od zlata bismo im dali, jer sve je to samo uživanje u životu na ovom svijetu. Onaj svijet u Gospodara tvoga bit će za one koji budu Njegova naredenja izvršavali, a zabrana se klonili.***[2]

Ono na što se žali islamski ummet danas u stvarnosti je veoma opasna bolest a to je zauzetost sporednim stvarima. Sve je to zbog slijedenja i obožavanja strasti. Te stvari su, razlog je to za zabrinutost, nagovjestitelji propasti. Zato je rekao Resul, sallallahu alejhi ve selleme: **Tri stvari su znak velike nesreće: pokornost pohlepi, slijedenje strasti i opčinjenost čovjeka samim sobom.**[3]

[1] Ibn Madže: *Sunen*: 2/1376, broj 4108, Albani kaže da je hadis vjerodostojan.
[2] Sura *Ez-Zuhruf*, ajeti 33, 34, 35.
[3] Ovo je dio hadisa koji bilježi et-Taberani u *El-Ewsetu* od Enesa, r.a, a Albani kaže da je hadis sahih u djelu *Sahihu-l-džami'*, broj 3039.

Natjecanje između mašte i stvarnosti

Onaj koji bi posmatrao ovaj naš današnji svijet vidio bi kako su ljudi gotovo uzeli druge za prsa potiskujući ih iza sebe, misleći kako su samo oni važni. Samo sam ***Ja*** bitan; žurba i grozničava utrka prisutna je na svim poljima, među svim društvenim slojevima i to radi ovosvjetskih dobara, ko će više zaraditi. Zato nije ni čudo što se na tom putu dešavaju: nepravda, laž, podvale, prevare, posredništvo, mržnja, zavist, otimanje tuđih imetaka, što se krše osnovna ljudska prava, i to sve radi prolaznih interesa. Allah Uzvišeni nije zabranio da se čovjek trudi i nastoji da stekne ono što mu je potrebno za osnovne potrebe. On ih na to čak i podstiče, pozivajući Svoje robove riječima: *"Tražite i hodajte!"* ***A kada se molitva obavi, onda se po Zemlji raziđite i Allahovu blagodat tražite i Allaha mnogo spominjite da biste postigli što želite.***[1]

Rekao je Uzvišeni: ***On vam je Zemlju pogodnom učinio, pa hodajte predjelima njezinim i hranite se onim što On daje, Njemu ćete poslije oživljenja odgovarati.***[2] Allah Uzvišeni nije rekao trčite, niti je rekao natječite se. Međutim, kada je spomenuo drugi svijet - ahiret i nastojanje da se traži Džennet pozvao je Svoje robove rijecima: ***Požurite i nadmećite se. Požurite da zaslužite oprost Gospodara svoga i Džennet prostran kao nebesa i Zemlja, pripremljen za one koji se Allaha boje.*** [3] ***Nadmećite se da u Gospodara svoga zaslužite oprost i Džennet prostran koliko su nebo i Zemlja prostrani.***[4] Allah Uzvišeni uputio nas je na najuzvišeniju stazu natjecanja na putu ka cilju, prema kojem kada se ide, ne čini se nikom nepravda, grijeh, neprijateljstvo, mržnja itd. Rekao je Uzvišeni: ***Dobri će, zaista, u nasladama boraviti. Sa***

[1] Sura *El-Džumu'a* , ajet 10.
[2] Sura *El-Mulk*, ajet 15.
[3] Sura *Ali 'Imran*, ajet 133.
[4] Sura *El-Hadid*, ajet 21.

divana gledati, na licima njihovim prepoznat ćeš radost sretna života, dace im se pa će piće zapečaćeno piti, čiji će pečat mošus biti - i neka se zato natječu oni koji hoće da se natječu![1]

Doista je ovo mjesto pravog natjecanja. Od Allahovih blagodati jeste što je sakrio rezultate tog takmičenja na ovom svijetu. Naši uzoriti preci takmičili su se žureći ka Džennetu, kroz pokornost i približavanje Allahu Uzvišenom. Onaj koji je želio da ih stigne morao je da da sve od sebe, da trči za njima, inače bi potpuno zaostao. Danas ljudi idu kornjačinim hodom ka Džennetu, samo da malo ubrzaš daleko bi ih iza sebe ostavio. Što se tiče trke za dunjalukom to je beskorisna stvar jer čovjekova nafaka na dunjaluku određena je davno prije nego što se rodio. Ma koliko se trudio na ovome svijetu i trčao kako bi je povećao, neće mu doći od nje osim ono što mu je propisano, a od svog trčanja i srkleta imat će samo umor i opterećenje. Mi trčimo za onim što nam je zagarantovano, a to je nafaka, a zapostavljamo ono što nam nije zagarantovano, kao da nam to ne treba, a to je Džennet.

To je nedostatak vjerovanja (imana), jer čovjek vjeruje da je njegov rad izvor njegove nafake i to ne prepušta Allahu, makar i vjerovao u to riječima, ali ne i djelima. On se zato takmiči s drugima stičući imetak i varajući druge kako bi ostvario taj cilj. Zato ima mnogo onih koji otimaju od imetka siročadi, krše osnovna ljudska prava, kasne s isplatom tuđih zarada i jedu kamatu, i sve to da bi ostvarili lični profit. Bojimo se da je njihova vjera kao i vjera beduina. Rekao je Allah Uzvišeni: ***Neki beduini govore: "Mi vjerujemo!" Reci: "Vi nevjerujete ali recite mi se pokoravamo! Jer u srca vaša prava vjera još nije ušla."***[2]

Primjer za te su obični musliman, i oni koji su rođeni kao muslimani. Oni se drže nekih načela svoje vjere, ali, u suštini,

[1] Sura *El-Mutafifun*, ajeti 22-26.
[2] Sura *El-Hudžurat*, ajet 14.

iman - pravo vjerovanje nije ušlo u njihova srca, a to se ostvaruje postepeno, tj. ako ih Allah time počasti. Šejhu-l-islam Ibn Tejmijje u svome djelu *El-Iman* kaže: *"Mnogi od njih ne dospiju do iskrenosti u svome vjerovanju i, da im izneseš neku sumnju o pitanjima islama, posmunjali bi. Da im narediš da idu u džihad, ne bi išli (a nisu kjafiri - nevjernici, niti munafici - licemjeri). Oni nemaju dovoljno znanja, spoznaje i uvjerenja čime bi od sebe odbili te sumnje. Oni nemaju jaku ljubav prema Allahu i Njegovom Poslaniku kojoj bi dali prednost nad porodicom i imetkom. Ako ih Allah ne provjeri nekim iskušenjem kojim se ispituju njihova srca i kojim se razotkriva njihova čvrstina i strpljivost, pa umru u tom stanju uči će u Džennet. Međutim, ako ih iskuša, pokažu se njihova sumnja i oklijevanja, zatim umru s tim podozrenjem oni su se svrstali medu licemjere, da nas Allah sačuva takvog svršetka. Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, došao u Medinu svi Medinjani prihvatili su islam. Ali, kada su počeli problemi i iskušenja došlo je do pojave licemjerja. Da su umrli prije iskušenja licemjeri bi umrli kao muslimani. Potvrda za to su riječi Uzvišenog: '**Ima ljudi koji se Alahu klanjaju, ali bez pravog uvjerenja; ako ga prati sreća, on je smiren, a ako zapadne i u najmanje iskušenje, vraća se u nevjerstvo, pa tako izgubi i ovaj i onaj svijet.**'* [1] *Kod njih su se sastavili vjerovanje (iman) i licemjerstvo (nifak) tako da jedna od tih osobina preovlađuje. Kod te vrste ljudi preovladava propuštanje namaza (farzova) i oni se upuštaju u harame."* [2]

Koliko je samo takvih u našem vremenu. Naći ćeš mnoge od njih da poste, klanjaju i obavljaju islamske propise, a istovremeno su svoj novac oročili u bankama koje posluju s kamatom. Oni rade djela koja dovode u pitanje njihov iman (vjerovanje), tj. kao da vežu svoja srca za određena zbivanja koja pobjeđuju njihov oslonac na Allaha.

[1] Sure *El-Hadždž,* 11 ajet.
[2] Ibn Tejmijle: *El-Iman,* str. 257.

Uglavnom se to dešava kada su u iskušenju. Ibn Tejmijje za njih kaže: *"Od njih su oni čiji se strah povećava kod bolesti i oni vjeruju da ih samo doktori mogu izliječiti. Kada bi upozorio jednog od njih da se iskreno okrene Allahu, moleći Ga da mu pomogne i da pogleda šta je pripremio za sebe i da zatraži oprosta za svoje grijehe, on bi ti se nasmijao i loše pomislio o tebi. Poznato je da se takav stav suprotstavlja obaveznom oslanjanju na Allaha. Allah Uzvišeni više ističe naredbu da se na Njega oslanjamo od naredbe da se abdestimo i kupamo od džunupluka."*[1]

Međutim, danas većina ljudi nije svjesna toga zbog čega radi suprotno.

Rekao je Ibn Kajjim, pojašnjavajući riječi Uzvišenog Allaha: ***Allah štiti vjernike***.[2] *"Ako je čovjek vjernik Allah ga sigurno štiti i čuva. Allahova zaštita je srazmjena veličini njegovog imana (vjerovanja) i što je potpuniji iman potpunija je i zaštita, a ako je slab iman i zaštita je slabija. Ako se sjeća Allaha ponekad i Allah njega štiti ponekad. Rekao je jedan od naših uzoritih predaka: 'Ko se potpuno okrene Allahu i Allah se njemu potpuno okrene, a ko se potpuno okrene od Allaha i Allah se potpuno okrene od njega, a ko se ponekad okreće Allahu i Allah se ponekad okreće njemu. Jedan drugi časni predak je rekao: 'Ko se boji Allaha, njega se sve boji, a ko se ne boji Allaha, boji se svega drugog'."*[3]

Suština svega je: ukoliko čovjek čvrsto vjeruje da mu koristi upotreba određenih sredstava Allah će ga prepustiti tome, shodno čvrstini njegovog ubjeđenja u to. Kao što je spomenuto u prethodnom primjeru, ako je bolesnik ubijeđen da je doktor taj koji daje lijek, Allah će ga prepustiti tom doktoru, jer doktor je čovjek koji može da pogodi pravi lijek koji će mu koristiti, a možda i pogriješi pa mu da ono što će ga uništiti.

[1] Ibn Tejmijje, *El-Iman*, str. 12-13.
[2] Sura *El-Hadždž,* ajet 38.
[3] Ibn Kajjim: *Bedaiu el-fewaid*, 2/245.

PISMO INTELEKTUALCIMA

Mnogi obrazovani ljudi današnjice imaju pogrešno mišljenje i pogrešnu sliku kada je u pitanju razlikovanje uzroka i posljedica. Oni su stekli visoko obrazovanje i imaju toliko znanja da sebe smatraju ekspertima u određenim oblastima. Čovjek iz vlasti (političar) misli da je upućen u sve državne probleme i on ubjeđuje ljude dajući im obećanja da će ispravnim planiranjem, uz dovoljno vremena, riješiti najveće probleme. Inženjer geologije smiruje ljude poslije prirodne kataklizme (zemljotresa i vulkana), govoreći im: to se desilo zbog tanke zemljine kore na određenom mjestu i izlaže takve razloge javno, govoreći im da nema potrebe za strahom i panikom. Ekonomista opravdava propast firme razlozima kao što su: razlika u ponudi i potražnji na tržištu, ili opravdava to poskupljenjem cijena na tržištu ili nekim drugim sličnim opravdanjem. Meteorolog ljudima prenosi uzroke oluja i rušilačkih vjetrova, govoreći gdje je bio njihov epicentar zbog jakog uticaja ciklona. On opravdava nedostatak padavina pomanjkanjem prolaza hladnih vjetrova kroz određenu pokrajinu, itd. Doktor neosporno tvrdi šta je uzrok u odredenoj bolesti i upozorava bolesnika na pogoršanje stanja ili čak i smrt ukoliko se ne bude pridržavao njegovih uputstava.

S njima se slažem i prihvatam većinu njihovih opravdanja i pojašnjenja, ali zašto se oni prvo ne okrenu prvom uzroku Allahu Uzvišenom i ne zatraže da se njemu iskreno obratimo? Allah Uzvišeni kažnjava ljude zbog njihovih grijeha kroz nedaće u imetku, životima i usjevima. Sve to dolazi po jasnom kosmičkom zakonu koji je Allah Uzvišeni odredio prije nego što je stvorio kosmos. On je spriječio da u određenom mjestu struje hladni vjetrovi kako bi mu uskratio kišu. On je oslabio Zemljinu koru na odredenom mjestu da bi se tu desio zemljotres. On je oslabio odbrambenu moć tijela da bi ga zadesila odredđena bolest.

Možda oni misle da sve što se dogodi i zbije na Zemlji mogu pojasniti *naučnim* putem, kao da to nije od Allaha Uzvišenog. Rekao je Allah Uzvišeni: ***Reci: "Sve je od Allaha!" Pa šta je tim ljudima?! – oni kao da ne razumiju ono što im se govori!***[1] I rekao je Uzvišeni: ***A nevjernike ce nesreća neprestano pogadati ili će se u blizini mjesta njihova događati, zbog onoga što rade, - sve dok se Allahova prijetnja ne ispuni. Allah će, sigurno, održati obećanje.***[2]

Možda će neko reći: Neosporna činjenica da je sve od Allaha, ali gdje su djela koja potvrduju razumijevanje lekcija i prihvatanje pouka i savjeta? I rekao je Uzvišeni: ***A poslanike smo i narodima prije tebe slali i neimaštinom i bolešću ih kažnjavali ne bi li poslušni postali. Trebalo je da su poslušni postali kad bi im kazna Naša došla! Ali, srca njihova su ostala tvrda, a šejtan im je lijepim prikazivao ono što su radili.***[3] ***I Mi nijednog vjerovjesnika u neki grad nismo poslali a da stanovnike njegove neimaštimon i bolešću nismo kaznili da bi se pokajali.***[4]

[1] Sura *En-Nisa*, ajet 78.
[2] Sura *Er-Rad*, ajet 31.
[3] Sura *El-An'am*, ajeti 42-43.
[4] Sura *El-E'araf*, ajet 94.

Gdje je pokajanje? Gdje je zahvalnost na blagodatima i umjerenost u svemu? Zar nije Uzvišeni rekao: ***A da su stanovnici sela i gradova vjerovali i grijeha se klonili, Mi bismo im blagoslove i s neba i iz zemlje slali, ali, oni su poricali, pa smo ih kažnjavali za ono što su zaradili.*** [1] Zar Uzvišeni nije rekao govoreći o Nuhu, a.s: ***I govorio sam im: "Tražite od Gospodara svoga oprosta jer On, doista, mnogo prašta. On će vam kišu obilnu slati i pomoći vas imanjima i sinovima, i daće vam bašče, i rijeke će vam dati."*** [2]

Bojim se za nas da nismo kao oni za koje je Uzvišeni rekao: ***Oni kojima je naredeno da prema Tevratu postupaju, pa ne postupaju, slični su magarcu koji knjige nosi.***[3] Svi oni zajedno imaju udjela u odvraćanju ljudi od njihova Stvoritelja i svi oni su pomogli da odvoje posljedice od njihova glavnog uzroka. Učinili su da ljudi zaborave oslonac na svoga Gospodara, zato ih vidimo kako razloge i uzroke u zbivanjima ne vide kod Allaha zbog velikih grijeha i griješenja. Uvijek pronalaze *naučna* objašnjenja zbog straha kako ne bi bili optuženi kako su neznalice ili da su zaostali za tekovinama savremene civilizacije.

Rekao je Sejjid Kutb: *"Međutim, savremena nauka zamagljuje to razmišljanje ili presijeca tu sponu ljudskog srca i Kosmosa koji razgovijetno govori, jer je ona u zaslijepljenim glavama koje prekriva praznovjerje "**naučnog metoda**" , metoda koji prekida vezu izmedu Kosmosa i stvorenja koja u njemu žive. Imanski metod nimalo ne umanjuje rezultate "naučnog metoda" u spoznaji pojedinačnih činjenica, ali mu dodaje vezu izmedu tih, pojedinačnih činjenica i njihovog vraćnja ka najvećim činjenicama - istinama, spajanju ljudskog srca s njima.*[4]

---

[1] Sura *El-E'araf*, ajet 96.
[2] Sura *Nuh*, ajeti 10-12.
[3] Sura *El-Džumu'a* , ajet 5.
[4] Sejid Kutb: *U okrilju Kur'ana*, 26/195.

Razlog svemu tome pronalazi se u vrelu s kojeg su učili te nauke. Oni su ih preuzeli iz neislamskih zemalja gdje su stekli svoje diplome. Donijeli (nauke) su ih u svoje zemlje da ih praktično primjene i da druge njima podučavaju isključivo naučnom metodom. Oni nisu dodali tim nauka vjersko obilježje, niti su ih protkali islamom koji bi ih razlikovao od ostalih znanosti. Oni te znanosti predaju svojim studentima (učenicima) kao suhoparne materijalističke discipline kojima nedostaje vjersko obilježje koje bi im podarilo dušu i učvrstilo vezu izmedu čovjeka i njegova Gospodara.

Od svih naučnih oblasti najvjerodostojnija je medicina, jer najviše utiče na pojedinca u društvu. Druge znanosti također imaju određeni uticaj i važnost, ali kada ljekaru dodu bolesni i iscrpljeni pacijenti i kada su najviše potrebni njegovih uputa i savjeta, zamislite kako bi bilo da on kao ljekar samo spoji svoje (naučno) znanje s vjerom u Allaha Uzvišenog. Da im propiše lijek i posavjetuje ih da se obrate Allahu Uzvišenom iskrenom dovom. Da ih podsjeti da rade dobra djela i da se klone grijeha koji su izvor svih problema i nedaća. Bolesnik je pod velikim uticajem ljekarovih uputa i savjeta, kada bi mu savjetovao da ostavi vodu koja je za njega izvor života, pacijent bi je ostavio. U siromašnim zemljama ljekari koji rade za misionarske kršcanske organizacije imaju veliki uticaj u pokrštavanje stanovništva. Bolesnik se obraća ljekaru kada je u najkritičnijem stanju i u tim momentima on je pod najvećim uticajem njegovih rijeci. Kršćanski misionari shvatili su važnost medicinskih usluga i opsega njenih uticaja na bolesnike, a i ljude općenito. Kada bi ljudi to shvatili, smanjila bi se potreba za odlaskom takvim ljekarima i korištenjem njihovih lijekova.

Nepovezivanje nauke s vjerovanjem, s gledišta islama, je neznanje. Doista je tako. Ponekad doktor ili profesor, vrsni učenjak, može biti neznalica (džahil) i to nije nikakvo čudo. On, pored svoga znanja, ne poznaje vezu između nauke i vjerovanja, između posljedica i njihova uzroka (Allaha

Uzvišenog), izmedu stvorenja i Stvoritelja. Rekao je Uzvišeni: ...***ali ga je preuzeo čovjek – a on je zaista, prema sebi nepravedan i lahkomislen.***[1]

Doista je čovjek lahkomislen, ma koliko naučnog znanja stekao i ma koliko se uspeo na stepenicama znanja, ukoliko ne veliča Allaha Uzvišenog onako kako Ga treba veličati. On vjeruje da napredovanjem u naučnoj karijeri i sticanju materijalnih bogatstava biva zapažen u svojoj sredini i da je neko i nešto. Takvi ljudi su izdvojeni slabići. Oni su zapostavili najdjelotvornije oružje - oružje nauke. Naoružali su se tim oružjem a zaboravili su da se naoružaju oružjem vjere. Samo oružje nauke nije dovoljno.

Oni su zato isloženi padu i porazu u svakom času. Zbog svega toga vidimo ih kako pobijaju svoje stavove i mišljenja s vremena na vrijeme. Oni mijenjaju teoriju drugom čija greška se poslije potvrdi. Ja ne tražim od ljekara da drži ders (vjersko predavanje) prije svakog pregleda, ali tražim od njega da pokuša kod svakog pacijenta uspostaviti vezu između medicinskog i vjerskog lijećenja. Vjersko lijećenje je ispravno pouzdanje, a medicinsko liječenje je mali način (sredstvo) za smirenje bolesnika u odredenim slučajevima. To je činjenica koju treba da shvati svaki pacijent kako bi ljekar na njega izvršio što bolji uticaj.

Takav način liječenja nedavno su otkrili stručnjaci u Americi. Oni su uputili svoje pacijente koji boluju od teških bolesti kao što je rak, molimo Allaha da nas sačuva od njega, da se posvete i okrenu Bogu i da se pouzdaju da je izljecenje samo od Njega. Oni su tako medicinske terapije liječenja pojačali vjerskim liječenjem jer su u tome otkrili čudotvoran lijek. Allah Uzvišeni odaziva se onom koji je u nevolji, pa makar bio i nevjernik, ukoliko je dova upućena samo Njemu. To je potvrda Njegove milosti, a šta misliš ako tu dovu uputi vjernik

[1] Sura *El-Azhab*, ajet 72.

musliman? Hoćemo li i mi da otkrivamo taj metod u liječenju kao što su ga otkrili doktori na Zapadu? Ili ćemo učiti od njih kako bismo to poslije primijenili?

Rekao je profesor Muhammed Kutb: *"Ponekad treba da učimo od savremenog džahilijeta izvrsne metode u razvoju i progresu. To su doista izvrsne metode, a mi smo prekinuli vezu naše sadašnjice sa našom slavnom historijom. Kada je islamski ummet bio najistaknutiji ummet na Zemlji i kada je na najljepši način koristio svoje prirodne potencijale i mogućnosti. Šta se događa kada pošaljemo naše sinove da se školuju na zapadnim koledžima i univerzitetima na mjestima progresa nastavnih sredstava i učila? Oni ne prenose samo te metode, kao što bi trebalo biti, oni prenose metode u kojima su potpuno obojeni i izmiješani i dobro i zlo i gdje zlo uglavnom preovlađuje. Naši sinovi, kada se vrate, nisu sposobni da iz svega toga izvuku korist i naučne metode i učila okrenu drugim ciljevima. Zato što ih mi, u stvarnosti, šaljemo bez jasnih ciljeva i programa o kojima bi razmišljali i koje bi slijedili, jer i mi u stvarnosti ne doživljavamo islam kao životni program. I mi ne posjedujemo ono po čemu bismo se razlikovali od vladajućeg džahilijeta (neznanja) na Zemlji. Evropa je, prije svoje renesanse, slala svoje sinove da izučavaju nauke na muslimanskim univrzitetima u Španiji, Sjevernoj Africi, Siciliji i drugim islamskim kulturnim centrima. Oni su tada uzimali samo nauku i naučne metode, odbijajući da uzmu i ponesu islamske ciljeve koji su istinska Božija objava. Ustrajavali su tada na svojoj zabludi koja ih je odvela do propasti. Hoćemo li i mi danas pasti na tako niske grane? Zar nismo u mogućnosti razdvojiti pogubne ciljeve koji su prefarbani svim bojama i otrgnuti se da tvrdoglavo i ustrajno ne slijedimo Evropu i Zapad na njihovom putu u očitu propast. Hej, pa mi imamo objavljenu Allahovu Uputu!?*[1]

[1] Muhammed Kutb: *Menhedžu et-terbije el-islamije*, tom 2, str. 281.

UZROCI NESREĆE

Rekao je Allah Uzvišeni: ***Kakva god vas bijeda zadesi, to je zbog grijehova koje ste zaradili, a On mnoge i oprosti.***[1] Ako pažljivo analiziramo ovaj ajet vidjet ćemo da se nesreće koje pogađaju čovjeka, zbog djela koje on čini, mogu posmatrati s tri aspekta:

1. Ljudska nemarnost kada je u pitanju prihvatanje životnih problema (izazova); Rekao je Uzvišeni: ***…i sami sebe u propast ne dovodite, i dobro činite.***[2] Nesreća dolazi zbog nemarnosti i zbog neprihvatanja ovog savjeta, kao kada čovjek baca sam sebe u propast i izlaže sebe i svoj imetak tome. U tom slučaju on snosi posljedice onoga što će mu se desiti. Primjeri za to su: čovjek koji ulazi u more a ne zna plivati, onaj koji vozi auto po glavnom putu a nije položio vozački ispit, onaj koji puši duhan pa ga bolest zadesi. O tome govore riječi Uzvišenog: ***I jedite i pijete, samo ne pretjerujte.***[3] To je drugi savjet čovjekovog Stvoritelja koji je njegov najbolji poznavalac. Ukoliko ne bude poslušao ovaj savjet i bude pretjerivao s hranom, što je slučaj mnogih ljudi danas, tada čovjek sam snosi posljedice svega toga, od bolesti kojima se

[1] Sure *Eš-Šura* , ajet 30.
[2] Sura *El-Bekare*, ajet 195.
[3] Sura, *El-E'araf*, ajet 31.

izlaže. Pogledaj koliko danas imamo različitih bolesti. Neke se tiču samo želuca, neke srca, neke crijeva i stomaka a neke napadaju cijelo tijelo, kao što je slučaj s rakom, da nas Allah sačuva od njega. Zar većina tih bolesti nije uzrokovana neprihvatanjem ovog savjeta?

2. Griješenje i grijesi: Čovjeka mogu zadesiti iskušenja i nesreće bez njegova uticaja. On može preduzeti i sve mjere predostrožnosti da ih izbjegne i ako ga tada zadese iskušenja i nedaće one su zbog griješenja i grijeha. Takva iskušenja dijele se na dvije vrste:

Prvo: Iskušenja koja dolaze kao kazna. Svakog ko prkosi Allahu, svojim griješenjem, Allah Uzvišeni, ako hoće odgodi mu kaznu, a ako hoće, žestoko ga kazni. Rekao je Uzvišeni: ***To im je poniženje na ovom svijetu, a na onom svijetu čeka ih patnja velika.***[1]

Drugo: Iskušenja koja dolaze kao način čišćenja i uzdizanja Allahova roba. To se odnosi na Allahove miljenike, dobre ljude kojima Allah želi dobro na ahiretu ali nisu zaradili dovoljno djela koja bi im omogučili visoke deredže (stepene) u Dženetu, tako da ta iskušenja za njih znače podizanje deredža (stepeni), ukoliko se strpe. Poslanicima i dobrim ljudima to je vid čišćenja i približavanja Allahu Uzvišenom. Sa'd ibn Ebi Wekkas rekao je: **O Allahov Poslaniče: Koji ljudi imaju najteža iskušenja? Allahovi poslanici, zatim oni koji su im najbliži. Allahov rob ima iskušenja prema jačini svoje vjere. Ukoliko je jak u vjeri, veća su mu iskušenja, a ako je slabiji, biva iskušan prema svome vjerovanju. Allah će dovoditi u iskušenje Svoga roba sve dok ga ne ostavi da hoda na Zemlji bez grijeha.**[2] U drugom hadisu Allahov Poslanik, sallallahu

[1] Sura *El-Maide*, ajet 33.

[2] Ibn Madže, *Sunen*, Poglavlje o iskušenjima, Tema: Strpljivost na iskušenju, hadis broj 4024; Albani je rekao za ovaj hadis da je vjerodostojan (hasen-sahih)

alejhi ve selleme, rekao je: **Vjernika i vjernicu pogadat će iskušenja u njihovim životima, imecima i djeci sve dok se ne sretnu sa Alahom potpuno čisti od grijeha.**[1]

Kod čovjeka se mogu sastati oba prethodna razloga: ljudski nemar, kada je u pitanju prihvatanje ljudskih problema, i grijesi i griješenje. Primjer za to su: pijenje alkohola, blud itd. Molimo Allaha Uzvišenog da nas zaštiti od takvih poroka.

[1] Et-Tirmiz, *Sunen*, Poglavlje o zuhdu, broj hadisa 2399; Albani kaže da je hadis vjerodostojan (sahih).

NAŠ ODNOS PREMA OVOM I ONOM SVIJETU

Rekao je Allah Uzvišeni: ***I nastoj da time što ti je Allah dao stekneš onaj svijet, a ne zaboravi ni svoj udio na ovom svijetu.***[1]

Razmišljao sam o ovom ajetu i vidio da se riječ ***nastoj*** spominje kao potvrda jednoj vrlo važnoj činjenici. To je iskreno robovanje Uzvišenom Allahu i korištenje svega što je Uzvišeni dao čovjeku u služenju svome Gospodaru. Razmišljao sam i o konstrukciji: ***od onog što ti je Allah dao*** i vidio da upućuje na četiri stvari koje smo prije spomenuli, a za koje će čovjek biti pitan na Sudnjem danu. To su: imetak, znanje, život i zdravlje i to smo spomenuli u poglavlju pod naslovom: *Ovosvjetski pogledi i teorije*. Razmišljao sam o riječima: ***a ne zaboravi***, i vidio da imaju više poruka: potvrda da je ovaj svijet samo sredstvo a nikako cilj niti svrha, zato što sredstvo ne može biti važnije od samog cilja. Isto tako, ne smije onaj čiji je cilj ahiret da zaboravi

[1] Sura, *El-Kasas*, ajet 77. U Ibn Kesirovom *Tefsiru* spominje se da se ovaj ajet odnosi na Karuna, kada ga je njegov narod savjetovao da iskoristi ono što mu je Allah podario od imetka, da se samo Allahu pokorava, te da ne zaboravi svoj udio u onome što mu je Allah dozvolio na ovome svijetu od jela, odijevanja, stanovanja i dozvoljenog uživanja u halal braku. Značenje ovog ajeta je općenito jer Kur'an je savjet i uputa svima i njegovi propisi odnose se na sve propise i sva vremena.

način i sredstvo koji će ga odvesti do cilja. Mogućnost zaborava koja se spominje u ajetu: ***a ne zaboravi***, potvrđuje beznačajnost i prezrenost ovog svijeta.

Okupiranost i briga za velikim stvarima čine da čovjek zaboravi drugorazredne ovosvjetske stvari i svoje potreba za njima. Zato treba podsjetiti iskrenog Allahovog roba da se ne posvećuje ibadetu u tolikoj mjeri da zaboravi na svoje potrebe i obaveze na ovom svijetu. Oni koji traže i žele ahiret i zauzeti su ibadetom svome Gospodaru ponekad mogu zaboraviti ovosvjetske probleme i šta im sve treba pored ovodunjalučkih ukrasa tako da je ova kur'anska opomena radi njih. Primjer Ebu Hurejre, r.a, koji je nastojao da sve svoje vrijeme provodi uz Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, kako bi što više naučio od njega. On je govorio svojim ashabima: *Zauzeo vas je dunjaluk a ja sam zauzet slijeđenjem Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme.* Šta mislite kakav je to dunjaluk bio kojim su se zabavili ashabi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme? Šta bi tek rekao Ebu Hurejre kada bi vidio nas?

Ahmed ibn Hanbel je klanjao tri stotine rekjata svaki dan, hatmu bi završavao svakih sedam dana, mnogo je dova i zikra učio, a uprkos zauzetosti zbog traženja znanja, podučavao je i druge. On je u dovi učio: *Gospodaru naš, nedaj da naša srca budu okupirana onim što si nam ti zagarantovao.*[1] Tu spadaju i oni koje je ibadet okupirao do te mjere da su zaboravili i zapostavili svoje žene, pa su upozoreni da imaju obaveze prema njima. Što se tiče nas, potreban nam je neko da nas podsjeti i okrene prema najuzvišenijem cilju zbog kojeg smo i stvoreni. Doista, treba nam neko ko će nas što prije probuditi i podsjetiti na onaj svijet. Da nam je Allah na pomoci! Žalosno je, ali je tako.

[1] Vidi: Abdu-l-Ganijj ed-Dakr: *Ahmed ibn Hanbel - Imam sunneta*, str. 255, 259.

NOVA RADNA MJESTA

Čudni li smo mi, čim neke novine objave konkurs o novim radnim mjestima, makar im broj bio određen i mali: vozač, sekretar, inženjer, ljudi se takmiče i hrle što prije kako bi to mjesto ugrabili, tako brzo kao što vatra sagori prostirku. Međutim, kada Kur'ani-kerim objavi "oglas" ili "konkurs" i to tako divan, o praznim mjestima gdje su najuzvišeniji i najljepši položaji, ljudi poginju glave i okreću se odlazeći!!! Gdje su ti koji se natječu i takmiče, kako ih je samo mali broj! Oni su malobrojni. Prazna mjesta su brojna, ima ih dovoljno i mogu prihvatiti sve koji ih žele. Ali, malo je onih koji hoće ta mjesta.

Rekao je Uzvišeni: ***Bit će ih mnogo od naroda drevnih, a malo od kasnijih.***[1] Kada je velik broj kandidata za neko mjesto, tada se povećavaju i pooštravaju kriteriji i uslovi, za izbor najboljih i najsposobnijih. Zato su mnogi od prethodnika (prethodnih naroda) sve svoje potencijale ulagali u ibadet Uzvišenom Allahu. Oni nisu spavali noći, a danju su postili. Sve svoje vrijeme posvetili su pokornosti svome Gospodaru kako bi se spasili od griješenja. Svi oni htjeli su da uspiju i dobiju to upražnjenjo mjesto, to uzvišeno i divno mjesto,

[1] Sura, *El-Waki'a,* ajet 13-14.

mjesto najbližih Allahu Uzvišenom. Kako je lijepo da se istaknu oni najbolji, a svi oni su takvi. Njihov primjer je poput primjera učenika u razredu. Svi su oni probrani, ističu se svojim trudom i radom želeći da postignu najbolji rezultat i uspjeh. Među njima je žestoko natjecanje; kako je samo teško to natjecanje. Neki spajaju noć s danom učeći iz svojih knjiga i podsjetnika da bi bili najbolji. Danas kada se broj zainteresovanih kandidata smanjio za tim uzvišenim mjestima (mjestima u Dženetu), smanjili su se i kriteriji i uslovi, tako da ko god konkuriše na ovaj Allahov oglas biva primljen. Primjer takvih je kao primjer razreda u kojem su svi učenici lijeni i nemarni, pa ukoliko se jedna skupina njih samo malo istakne, ona s lahkoćom prolazi.

Pogledaj kakvo je bilo natjecanje za prvi saff u doba ashaba i tabi'ina. Onaj koji je želio da bude u prvom saffu morao je dobro da porani prije namaza i dode u džamiju. Danas stižeš u prvi saff makar došao u vrijeme ikameta u mnogim džamijama, a sve zato što je mali broj onih koji su konkurisali i odazvali se na oglas za visoka mjesta u Dženetu.

Pored svega toga, takvi natjecatelji imaju pedeset puta veću nagradu od prvih trudbenika iz najboljih generacija. Upitan je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, o ajetu: ***O vjernici, brinite se o sebi, ako ste na pravom putu, neće vam nauditi onaj koji je zalutao!***[1]**,** pa je rekao: **Vi međusobno naređujte dobro i pozitivno i međusobno zabranjujte pokuđeno i zabranjeno sve dok ne vidiš da je se pokorno pohlepi, da se strast slijedi, da je data prednost dunjaluku i da se svako uznosi sa svojim mišljenjem i stavom, onda se brini samo za sebe i kloni se svjetine, jer su iza vas dani u kojima će strpljivi biti kao onaj ko je stegnuo žar u šaci, ali će onaj koji bude radio (i praktikovao islam) imati nagradu pedeseterice koji rade kao što vi radite sad.**

[1] Sura *El-Maide*, ajet 105.

Abdullah ibn el-Mubarek, jedan od prenosilaca ovog hadisa, kaže da neko drugi, pored Utbe u predanju dodaje: **da je neko upitao: Allahov Poslaniče! Nagradu pedeseterice ljudi, od nas ili od njih? Nagradu pedeseterice od vas, odgovorio je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme.**[1]

Ovdje se jasno vidi da je nagrada malog broja ljudi iz posljednjih pokoljenja koja će živjeti na ovom svijetu veća od nagrade onih prvih. A kako da ne bude veća? Oni su imali podršku na istini, a mi je danas nemamo.[2] Ovo vrijeme je vrijeme nemarnosti. Ljudi su obuzeti iskušenjima, strastima i poslovima. I kad god se poveća njihovo okretanje i nemar spram Allahovih propisa, poveća se i umnogostručava nagrada onih koji te propise praktikuju i žive u skladu s njima. Možda će se neko začuditi i upitati: Kako može čovjek iz ovog vremena da stigne do stepena najodabranijih Allahovih robova, a nije radio niti blizu uložio truda kao što su najbolji iz ovog ummeta? Odgovor je: Da je Allah Uzivšeni, Mudri i Pravedni i On, kada sviđa račun Svome robu, gleda u njegovu sredinu i vrijeme u kojem je živio. Šta misliš o profesoru koji bi ocjenjivao svoje učenike prema učenicima kojima je predavao prije 30 godina, naprimjer, i da im kaže: vaše radove ću ocjenjivati prema vašim kolegama koji su ovdje učili prije 30 godina. Oni su bili izuzetno dobri učenici. Bez sumnje da će oni pasti na ispitu ukoliko ne budu ocjenjivani savremenim mjerilima. A Allah ima najuzvišeniji primjer. Nije obaveza za svakog ko bude

[1] Hadis bilježe et-Tirmizi, Ibn Madže i Ibn Hibban u *Sahihu*, 2/108, hadis broj 385, i Ebu Davud u *Sunenu*. Albani kaže da je hadis da'if, s tim što je dio koji se odnosi na period, dane strpljivosti, vjerodostojan. On dodaje za et-Tirmizijevu predaju da je jedan dio hadisa da'if a drugi sahih.

[2] Ovim se ne negira da je vrijednost ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., veća od drugih. To znači da drugi imaju veću nagradu, a ne i da su vredniji i bolji od njih. Poslanik, s.a.v.s., je rekao: **Najbolji ljudi su u mom stoljeću, zatim oni koji će doći poslije njih, pa oni poslije njih.** Hadis bilježi et-Tirmizi. Tako da nijedan od posljednjih neće dostići vrijednost nekog od ashaba, čak ni polovinu te vrijednosti.

radio da stekne stepen najbližih Allahu robova (od posljednjih generacija) da se njegova djela mjere prema djelima ashaba, r.a. Svako od njih ima posebnu sredinu i vrijeme koje ga pomaže, pa se posveti ibadetu ili ga potpuno zapostavi.

Ovdje je veoma važno da čovjek nastoji nadmašiti svoje sugrađane, one u svom okruženju, u izvršavanju obaveza prema Allahu. On je dužan, isto tako, da ustraje u svemu tome i da ne malaksa sve dok ne stigne do glavnog cilja a to je Džennet.

Ko postavi sebi Džennet kao cilj on neće malaksati kada bi se čitav svoj život trudio da ostvari taj cilj. Svaki cilj, osim Dženneta, čovjek može ostvariti na ovom svijetu, a da ga poslije obuzme malaksalost. Ukoliko mu život prode bez određenog cilja (koji je sebi odredio), čovjek se umori i zasiti. Život mu postane jednoličan, dan mu je isti kao prošli i nema ništa što bi ga podsticalo i navračalo da nastavi dalje. On nema cilja ka kojem ide s radošću da ga i ostvari.

Jedan od ljudi koji se školovao u inostranstvu rekao je: Trudio sam se da što prije dostignem doktorsku disertaciju i kada sam to uspio, nije to bilo očekivano radovanje. Vratio sam se u svoju domovinu i počeo da radim kao profesor. Proveo sam život monotono i jednolično. Život se kretao istim tempom, naročito kada sam dobio zvanje redovnog profesora. Nisam našao cilja kojem bih težio poslije toga. Poželio sam da se ponovo vratim i budem student.

Zato, **moj brate**, ako želiš da tvoj trud bude ustrajan, da stalno ide prema pravom cilju i da se ne prekida, učini da tvoj nijjet (odluka) uvijek bude zadovoljstvo tvoga Gospodara i Kuća vječnosti. Kad god ostvariš neki manji cilj na tom putu možeš smatrati da si prošao jednu od etapa na putu ka najuzvišenijem cilju. Tako nećeš osjećati zamor, čak i kada završiš svoj ovodunjalučki posao koji si radio da bi postigao Allahovo zadovoljstvo i nakon što si postao penzioner.

Zamisli da si sada na novom radnom mjestu pa da iskoristiš znanje koje ti je Allah podario, pokoravajući se samo Njemu i da se potpuno usmjeriš na činjenje dobrih djela. Ako razmisliš o dinamici života u ovom stoljeću, vidjet ćeš da pojedinac baš kao prvačić ulazi u školu, zatim se penje i razvija iz godine u godinu, sve dok ne stigne do univerziteta. Nakon što završi odredeno školovanje traži posao, za taj posao koji nađe opredjeljuje se kako bi osigurao svojoj porodici sredstva za život. On tako radi i živi do šezdesetih godina života. Kada ode u penziju osjeti se beskorisnim i osjeća da mu se više neće vratiti snaga na ovom svijetu. Cilj zbog kojeg se trudio kao da je nestao, on je sada na marginama života. Da je samo shvatio svoj posao kao sredstvo zarade, nakon što je postizao što mu je bilo potrebno, da je koristio ostali dio vremena za ibadet, ne bi imao takav osjećaj u penziji i ne bi osjećao potištenost. Zato što je shvatio da se borio i trudio da bi koristio drugim (svojoj porodici) sada treba da se okrene sebi i trudi za svoj kraj.

Rekao je neki mudrac: *"Kada si bio dijete, loša djela ti nisu pisana, kada si odrastao i postao lahkomislen mladić vrijeme si uzaludno provodio, kada te vrijeme pregazilo postao si nemoćni i oronuo starac, pa kada ćeš, čovječe, robovati svome Gospodaru?"*

NAGRADA RADNIKU (TRUDBENIKU)

Treba da znamo da se nagrada trudbeniku za njegova djela povećava kod Allaha prema sljedećim kriterijima:

1. Prema poštenju trudbenika, jačini njegovog vjerovanja i vrijednosti kod Allaha Uzvišenog. Kao što je rekao Ibn Kajjim, Allah mu se smilovao: *"Doista je vrednovanje djela prema vrijednosti onog što mu je u srcu od istinskog vjerovanja. Bogobojazan i pošten trudbenik za isto djelo može dobiti veću nagradu od drugih. Zato što dobro djelo, kada se podigne Allahu Uzvišenom, od iskrenog roba poznatog kod uzvišenih meleka na nebesima po svojoj bogobojaznosti i osvjedočenoj ljubavi prema Allahu, Allah njegovo djelo prihvata i uvećava njegovu nagradu. Zato što je to djelo čisto i iskreno, samo radi Allaha Uzvišenog i zato što je to djelo poteklo od Allahu dragog roba, poznatog po svojoj bogobojaznosti."* U hadisi-kudsi spominje se: **Džibril doziva stanovnike nebesa govoreći im: Allah voli tog i tog pa ga i vi volite i tako ga zavole stanovnici nebesa.**[1] U drugom hadisu spominje se: **Kada me spomene u društvu Ja ga spomenem u boljem društvu od tog društva.**[2]

[1] Buhari, *Sahih*, broj hadisa 5901.
[2] Buhari, *Sahih*, broj hadisa 7239.

Takvo nagrađivanje često je i po ljudskim mjerilima. Zar nisi vidio kako određene firme i bolnice daju mnogo veću platu inženjerima i ljekarima ukoliko su stekli profesorska zvanja, ili ako su se pročuli kao vrsni stručnjaci, neovisno od njihovog posla, ali poznati i čuveni ljekar ima daleko bolju plaću. A u Allaha je najbolji primjer. Ako je takvo vrednovanje na ovom svijetu kakvo li je tek na ahiretu. Rekao je Uzvišeni: ***A na onom svijetu razlika u stepenima i prednostima bit će, doista, veća.***[1]

2. Prema mjestu učinjenog djela zbog dva razloga:

a) Prema njegovoj koristi i učinku, ili prema veličini potrebe za njim, ili općenito od njegove koristi za muslimane. U hadisu se spominje: **Najbolji čovjek je onaj koji najviše koristi ljudima.**[2] Što god je veća korist od tog posla za muslimane veća je nagrada kod Allaha za taj posao. Primjer za to je osnivanje bolnica i humanitarnih organizacija čija korist dolazi do mnogih ljudi. U to se ubraja i širenje korisnih knjiga kao i ostala djela koja se čine iskreno, radi Allaha.

b) Prema obazrivosti Allahova roba, njegovoj iskrenosti i čistoti namjere prema Allahu, jer ako on uradi neko djelo nesvjesno, ali ima nijjet da se tako približi Allahu tako da ga vidiš da je zauzet ibadetom, a srce mu je odsutno negdje, inša-Allah, i to djelo primljeno je kod Allaha.

Rekao je Ibn Kajjim, Allah mu se smilovao: *"Ovakvo djelo kada se podigne prema Allahu neće stati pred Allahom i On neće u njega pogledati, nego će biti ostavljeno i pohranjeno gdje se pohranjuju ostala njegova djela. Na Sudnjem danu ono će se pokazati i on će za njega biti nagrađen. On će biti nagrađen za takvo djelo dvorcima u Džennetu, hranom, pićem i lijepim hurijama. Međutim,*

[1] Sura *El-Isra*, ajet 21.

[2] Et-Taberani, *El-Kebir*. Albani kaže u svome djelu *Sahihu-l-džami'* da je hadis vjerodostojan, pod brojem 3289.

ukoliko je djelo iskreno radi Allaha i njegov vlasnik je stalno vezan uz Allaha, njegovo djelo, kada se uzdgine do Allaha, stane naspram Njega pa Uzvišeni pogleda u njega, primi ga i sa njim postane zadovoljan, uveća ga i umnogostruči, zatim stepen i ugled njegova vlasnika poveca kod Sebe, a poslije ga nagradi bez polaganja racuna, na Sudnjem danu.[1]

3. Prema mogućnostima i trudu trudbenika. Pitali su Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme: **Koja sadaka je najbolja? Sadaka siromaha (onog koji ima veoma malo).**[2] Sadaku može dati onaj koji je snažan, zdrav, kao i onaj koji je slab i nemoćan, pa da Allah uveća nagradu slabom i obilno ga nagradi jer on je dao sve što je mogao od sebe. Siromah može da dâ nešto dirhema, želeći time Allahovo zadovoljstvo i da tako postigne nagradu koju bogataš ne bi postigao kada bi udijelio milione. To je zato što je siromah uložio najviše što je mogao, najbolje što je imao i najdraže od sebe. Međutim, možda je bogataš udijelio od najslabijeg dijela imetka koji posjeduje i za čim više nema potrebe, a što mu ne znači ništa u odnosu na ogromni imetak koji ima. Zato je rekao Resul, sallallahu alejhi ve selleme: **Jedan dirhem pretekao je sto hiljada dirhema. Kako to Božiji Poslanice? Čovjek ima veliki imetak i on uzme iz njega sto hiljada i udijeli ih, a drugi ima samo dva dirhema i on uzme jedan od ta dva i udijeli ga u sadaku.**[3]

---

[1] Ibn Kajjim: *El-Wabil es-sajjib*, 2/38.

[2] Ovo je dio hadisa koji bilježe: Ahmed, ed-Darimi, Ebu Davud, Ibn Hibban, el-Bejheki i drugi. U Ahmedovom *Musnedu* nalazi se u tomu broj 4, str. 419, broj 15099. Albani kaže da je vjerodostojan (u svome djelu *Sahihu-l-džami'*, broj 1112).

[3] Ibn Hibban u svome *Sahihu*, tom 4/32, broj hadisa 3312. Hadis bilježe još Ahmed, en-Nesai, el-Bejheki i el-Hakim. El-Hakim kaže da je hadis vjerodostojan po šartovima Imama Muslima. U *Sahihu-l-džami'* je pod br. 3606.

4. Vrijednost vremena i mjesta je kao vrijednost ramazana i deset dana zu-l-hidždžeta nad ostalim mjesecima i danima, ukoliko se u njima povećaju dobra djela. Od najboljih mjesta kod Allaha u kojima se umnogostručuju dobra djela su, mekkanski harem, Poslanikova džamija i Mesdždidu-l-Aksa u Palestini.

Djelo se mnogostruko nagrađuje u nepoznatom mjestu i nepoznatom vremenu. Što se više približava Sudnji dan ljudska nemarnost i odsutnost dobrih djela se povećava kao i udaljavanja od Allaha i njegova šerijata. Razlog za to je što se povećava strast i otvaraju vrata različitih uživanja. Rekao je Uzvišeni: ***I kada bi zaboravili ono čime su opominjani, Mi bismo im kapije svega otvorili; a kada bi se onome što im je dato obradovali, iznenada bismo ih kaznili i oni bi odjednom svaku nadu gubili.***[1]

Dunjaluk se u ovom vremenu otvorio mnogim ljudima. Zemlja je puna različitih blagodati koje nam Allah Uzvišeni nije podario iz ljubavi i poštovanja prema nama, jer bi, u tom slucaju, Allahov Poslanik i ashabi bili preči da uživaju te blagodati od nas. Te blagodati su za nas kušnja i ispit.

Vidite, kada god grešnici grijeh kakav učine, Allah im podari još više blagodati sve dok se ne utope u njima i uživanjima koja im pristižu sa svih strana. Rekao je Uzvišeni: ***Misle li oni - kada ih imetkom i sinovima pomažemo, da žurimo da im neko dobro učinimo? Nikako, ali oni ne opažaju.***[2]

Ukoliko na brzinu pogledamo u naše zajednice (društvo) vidjet ćemo kako su te blagodati ustvari nesreća, osim za one kojima se Allah Uzvišeni smilovao. Mnoge porodice kojima je Allah podario te blagodati odale su se uživanjima i

[1] Sura *El-En'am,* ajet 44.
[2] Sura *El-Mu'minun*, ajet 55-56.

lagodnom životu. Oni trče za svim što im dolazi sa zapada. Oni slijede nevjernike u odijevanju, izgledu i frizuri. Razgolićenost, pokvarenjaštvo, porno filmovi sve to se ne smatra monopolom nevjerničkih zemalja, te prljave stvari preplavile su i islamske zemlje.

Otkako su satelitske antene prekrile krovove naših kuća naša srca prekrila je hrda i još više ih ocrnila a naše poglede zaslijepila. Ljudi su se veselili satelitskim antenama i internetu, a ja ih vidim kao najavu nesreće i crne oblake koji nas podsjećaju na oblake naroda 'Ãd koji im se obradovao i obveselio govoreći: ***Ovaj nam oblak kišu donosi! Ne, to je ono što ste požurivali: vjetar koji vam bolnu patnju nosi.***[1] To govorimo, a dobro znamo šta sve te stvari nose sa sobom, kakvu korist i kakvu štetu. Te koristi mogu se pronaći i na drugoj strani, ali kada je u pitanju šteta ona je neprocjenjiva i neprocjenjivo je ono što gubimo.[2] Vrijeme koje smo izgubili ili ćemo izgubiti na internetu ili uz satelitski program nemoguće je povratiti. Poslije nam ostaju samo kajanje i žaljenje. Tada ćemo džaba žaliti i kajati se jer od toga neće biti koristi.

Kažemo, pored mnoštva iskušenja i izljeva strasti, nagrada vjerniku *u posljednjem vremenu* povećava se i umnogostručuje zbog problema s kojima se susreće i koje trpi. U hadisu se spominje: ***Vaš boravak na dunjaluku, u odnosu na prethodne narode, je kao period izmedu ikindije do zalaska sunca. Dobili su sljedbenici Tevrata Tevrat, i oni su radili i trudili se do pola dana, zatim su iznemogli. Oni su nagradeni kiratom. Poslije su dobili sljedbenici Indžila Indžil i oni su radili i trudili se do ikindije, pa su iznemogli. Oni su***

[1] Sura *El-Ahkaf*, ajet 24.

[2] Ukoliko smo izgubili vrijeme u dozovoljenim stvarima od kojih nema koristi, šta da kažemo za nedozvoljene stvari. Posljednje ankete potvrđuju da se korištenje interneta u svijetu povećalo za 70 posto. To se odnosi i na islamski svijet što je žalosna utjeha. S napomenom, svima nam je jasno i to koliko mnogo dobara se krije iz ova dva velika i močna medija interneta i satelitskih antena.

nagradeni kiratom. Poslije smo mi dobili Kur'an i radit ćemo do akšama. Mi ćemo dobiti dva kirata. Sljedbenici Knjige reći će: "Gospodaru naš nagradio si ih s dva kirata, a nas s jednim, a mi smo više radili od njih." Na to će Uzvišeni Allah reci: "Jesam li vam nepravedno uračunao nagradu." "Nisi" - odgovorit će. I On će reći: "Ovo je moja blagodat koju ja dajem kome hoću." [1]

Hadis ukazuje na to da su jevreji i kršćani više radili i više se trudili od muslimana, ali su manje nagrađeni od muslimana. Allah Uzvišeni povećao je nagradu ovom ummetu u odnosu na prethodne. Dozvolio nam je ono što je zabranio jevrejima. Oni su bili u tuzi i brizi zbog svojih grijeha i bile su im date teške zadaće i obaveze kao što su: međusobno ubijanje, kako bi im se oprostilo i pokajanje primilo, te odsijecanje odjeće na kojoj je bila nečistoća.

Isposnici iz reda sinova Israilićana poznati su po svome isposništvu i odricanju od ovoga svijeta. Isto tako, kršćanski monasi poznati su po celibatu (ostavljanju ženidbe) i po svojoj povučenosti u samostane. Sve to ne nalazimo kod muslimana. Rekao je Uzvišeni: ***onima koji će slijediti Poslanika, vjerovjesnika, koji neće znati ni da čita ni da piše, kojeg oni kod sebe, u Tevratu i Indžilu, zapisana nalaze, koji će od njih tražiti da čine dobra djela, a od odvratnih odvraćati ih, koji će im lijepa jela dozvoliti, a ružna im zabraniti, koji će ih tereta i teškoća koje su oni imali osloboditi.*** [2]

Kao što su djela jevreja i kršćana u početku bila veća, a nagrada manja, ummet Muhammeda, sallallahu alejhi ve selleme, u početku je imao više djela. Pojedinac je u početku imao mnogo više dobrih djela od namaza, sadake itd. za razliku od muslimana *u posljednjem vremenu*, koji će za ista djela imati pedeset puta veću nagradu od prvih muslimana.

[1] Buhari, *Sahih*, Poglavlje o namaskim vremenima, 1/204, hadis broj 532.
[2] Sura *El-E'araf*, ajet 157.

Od mjesta gdje se pretežno ne spominje i uglavnom se niko ne sjeća Allaha, dž.š, kroz sva vremena, a na kojima se dobro djelo mnogostruko nagraduje su: pijace, mjesta skupljanja ljudi. Ashabi i one bolje generacije vodili su računa da povećaju svoja dobra djela. Neki od njih su odlazili na pijacu samo da Allaha Uzvišenog spominju i da Mu zikr čine, kako bi uvećali svoju nagradu.

U hadisu se spominje: **Ko ode na pijacu i rekne: Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ šerike lehu, lehu-l-mulku ve lehu-l-hamdu, juhjî ve jumîtu, ve huve hajjun lâ jemûtu, bi jedihi-l-hajru ve huve alâ kulli šej-in kadîr** *"Nema Boga osim Allaha Jedinoga, Koji Sebi ravnog nema. Njemu pripada sva vlast i zahvalnost. On proživljava i usmrćuje, i On je Živi, Koji ne umire. U Njega je svako dobro i On sve može"* **dobiće nagradu od milion sevapa, oprašta mu se milion grijeha i njegova deredža poveća se za milion puta**.[1] U drugom rivajetu dodaje se: **i napravi mu se kuća u Dženetu**. Pametan i inteligentan insan nastojaće da iskoristi ovakve ponude kako bi ga Allah Uzvišeni mnogostruko nagradio.

[1] Et-Tirmizi, *Sunen*, i on kaže za ovaj hadis da je garib. Albani ga smatra vjerodostojnim. Vidi: *Sahih Sunen et-Tirmizi*, broj 3428 .

NAJBOLJA INVESTICIJA

Pogled na milijardere u našem vremenu

Prije dvadeset do trideset godina u zemljama bogatim naftom, a i u drugim, današnji milijarderi uopce nisu postojali, niti su se spominjali. Iskoristivši vrijeme ekonomskog procvata i sve veće potražnje za naftom oni su uspijeli da zgrnu i sakupe ogromna bogatstva, mada su ti bogataši u početku bili prosjećni ljudi. Oni nisu imali posebnog imetka koji bi ih izdvajao od ostalih ljudi u tom vremenu. Kako su uspjeli steći toliko bogatstvo, a drugi nisu, mada su svi imali približne uslove? Analizirajuci taj vremenski period vidjećemo da su oni uložili svoj mali imetak u investicije za koje je bio zainteresovan veoma mali broj ljudi. Većina ljudi oko njih uopće se nije interesovala za takvo nešto. Te investicije u početku nisu garantovale brzu zaradu, a bila je prisutna velika doza opasnosti od totalnog bankrota. Mi govorimo o investiranju u izgradnju na prostorima koja su tada bila daleko od velikih naselja.

Uzmimo kao primjer grad Džidu, u Saudijskoj Arabiji. Džida je tada bila malo naselje. Parcele i zemlja za gradnju bili su veoma jeftini. Metar kvadratni tada se bez problema kupovao za nekoliko rijala. Niko tada nije vjerovao da je ono što čine pojedinci prava investicija.

Ljudi nisu vjerovali da je to uopće isplativo. Većina nije željela da razmišlja o takvoj zaradi jer ta se zarada činila veoma dalekom. Mnogi su govorili da oni koji ulažu novac u takve projekte nisu normalni i samo džaba troše svoj imetak. Nisu mogli da shvate da će izgradnja naselja na toj zemlji podići veliku vrijednost tih parcela i tog zemljišta. Pojedinci koji su ulagali svoj novac u to bili su dalekovidni. Nisu se zadovoljavali jednostavnom i brzom zaradom. Oni su sa svojim dalekovidnim poslovanjem postali prestižna skupina ljudi po bogatstvu, zahvaljujući strpljenju i poslovanju na duge staze. Njihova glavna briga bila je kako skupiti što više parcela, da bi, nakon dosta vremena, njihove cijene porasle na stotine rijala po metru kvadratnom. Oni su danas najvideniji ljudi u zemlji. To je uspješna generacija trgovaca u našem društvu. Oni koji su do jucer napadani da su ludi i da badava bacaju svoj imetak, postali su milioneri. Oni koji su ih napadali na njih danas gledaju sa ushicenjem i prstima u njih upiru. Oni su inteligentni sloj društva koji je pametno uložio svoj imetak. Kada je roba na tržištu bila slabe prode i veoma jeftina oni su je uzimali sve dok je nisu mnogo sakupili.

S današnjeg gledišta oni su bili pametni jer su pametno iskoristili priliku. Uspjeli su da pohrane svoj imetak za sutra, kada im se ukazala prilika koja se ne vraća.

Unosna (isplativa) roba

O pametni, vi koji ste iskoristili priliku u periodu ekonomskog skoka, u vremenu neshvatanja, da li želite zaradu bolju od te zarade, i veće bogatstvo?

Vi ste mislili da se ta prilika treba iskoristiti prije nego što zauvijek prode. Pazite, i danas imate priliku! Ponuđena roba može se prodati za daleko veću i obilniju zaradu. Vi ste smatrali da je vaša investicija najbolja, sebe ste smatrali

sposobnim i inteligentnim. Pogledajte malo i vidjećete da ima onih koji su pronicljiviji i inteligentniji od vas. Oni vide još dalje od vas, njihov pogled je vredniji i skuplji. Njihova investicija su - dobra djela.

Doista nejasnoća o vrijednosti dobrog djela na ovom svijetu učinila je da mnogi ljudi ne vode računa o dobrim djelima. Budući da ljudi ne mogu kupiti ništa, niti pridobiti neku materijalnu korist, mnogi su nezainteresovani za njih. Rijali, dolari, dinari, euri su materijalna sredstva. Danas im se pridaje vrijednost na ovom svijetu, jer njima se vrednuju materijalne stvari. Čovjek se mjeri prema imetku koji posjeduje. Ukoliko nema imetka on je siromah i nema nikakve vrijednosti.

Pa kada na ovom svijetu, u očima nekih, materijalno bogatstvo uzdiže neke ljude, a druge ponižava, isto tako će važeća valuta na ahiretu **sevap (dobro djelo)** vrednovati ljude na Sudnjem danu. Allah Uzvišeni će preko dobrih djela neke ljude uzdizati, a druge ponižavati, Svojom dobrotom i milošću. Onaj koji bude gledao dalekovidno, kao što su ovi bogataši, nastojaće da ih što više pohrani i sabere za sebe, kao što su i ovi uzimali i kupovali što više zemlje i nekretnina. Neovisno, koliko jedan sevap u očima ljudi izgledao jeftin i beznačajan, kao što je kvadratni metar zemlje nekada bio nekoliko rijala, a sada vrijedi hiljadama, na Sudnjem danu vrijednost jednog sevapa bice veća od ovog svijeta i svega što je na njemu.

Da, upravo tako, jedan sevap više će vrijediti nego cijeli dunjaluk sa svim svojim bogatstvima, ukrasima i uživanjima.

Kako to da će jedan sevap biti ravan cijelom dunjaluku i svemu što je na njemu, čak i više?

Evo primjera za pojašnjenje. Zamisli, moj cijenjeni brate, da si ti sada na Sudnjem danu i da su se tvoja dobra djela poravnala s lošim. Prisiljen si da tražiš samo jedan sevap da bi se spasio od džehennemske vatre. Ovdje nam tek biva jasno kakva je tek prava vrijednost sevapa. Ti ćeš biti spreman da daš sve što imaš od svoga imetka, a i više od toga, samo da bi dobio taj sevap.

Tada, u tom dugom danu koji će trajati pedeset hiljada godina, Sunce će se spustiti na milju iznad ljudskih glava. Ugasit će se njegov sjaj, a pojačati vrelina. Džehennem će se približiti mračan i crn, iz njega će dopirati žestoka huka i pucketanje paklene vatre. Džehennem će imati sedamdeset hiljada užadi i svako uže će nositi po sedamdeset hiljada meleka koji će htjeti da se obruše na one koji su, kao i ti, bili nemarni na ovom svijetu.

Ti si u tminama, u velikom strahu, a oko tebe su milijarde golih ljudi. Nemoj govoriti kao što neznalice govore: Zajednička smrt je milost jer Allah Uzvišeni na to je još prije odgovorio: ***Toga dana neće vam biti od koristi to što ćete u muci zajedno biti kada je jasno da ste druge Allahu ravnim smatrali.***[1]

U tom nepreglednom mnoštvu ljudi čija tjelesa će sličiti jedna na druge, teško ćeš raspoznati i svoje bližnje, među njima, ukoliko uopće išta mogneš vidjeti u toj mrkloj tami. Na tom strašnom mjestu zamisli da tražiš svog dragog oca i da tražiš od njega taj malehni sevap kako bi se spasio od vatre. I tako ga tražiš i tražiš, pitaš za njega, a svako se zabavio sobom. Svako želi da sebe spasi, svi traže isto što i ti. Zamisli koliko vremena

[1] Sura *Ez-Zuhruf*, ajet 39.

ti treba među tolikim milijardama ljudi, u tom strahu i mraku, da nadeš svoga oca. I, kada ga nadeš, kako ćeš se samo obradovati, kao da si blago otkrio, misleći da si riješio svoju brigu. Našao si svog voljenog oca koji je svoj imetak na tebe trošio i ni u ćemu nije škrtario kada si ti u pitanju. Ali, nećeš dugo pored njega tako radostan stajati, pošto ćeš se ponovo razočarati i okahariti nakon što ćuješ od svog babe riječi: *Danas mi je samo briga kako da se ja spasim i šta će biti sa mnom.*

Tada će ti naumpasti tvoja nježna i osjećajna majka koja je toliko i toliko žrtvovala na dunjaluku zbog tebe. Krenut ćeš nju da tražiš stotinama, a možda i hiljadama godina na takvoj vrućini i žegi, sve dok je ne nađeš. Pitat ćeš je da ti da samo jedan sevap, sevap na koji nisi obraćao pažnju na dunjaluku. Toliko prilika si imao da mnoge sevape zaradiš, ali si ih propustio. Kako ćeš se samo razočarati i ražalostiti kada čuješ od nje iste riječi kao i od svog oca: *Samo da mi je danas sebe spasiti. Ne mogu ti dati sevap ne znam šta će biti sa mnom.*

Sjetit ćeš se svoje voljene žene, majke tvoje djece koja ih je odgajala, oblacila i hranila. Koliko ćeš samo potrošiti vremena da je nadeš u tom danu. Koliko dugih godina koje će biti duže nego tvoj život na ovome svijetu, samo da je nadeš. Međutim, kada je nađeš na tvoju žalost i nesreću čut ćeš isti odgovor.

Tada ćeš ići i tražiti svakoga onog koga se sjetiš ne bili ti dao samo jedan sevap. Tražit ćeš svoje dijete, sina, kćerku, brata, sestru, daidžu, amidžu, rođake i uvijek ćeš čuti isti odgovor: *Kako da sebe spasim?*

Dragi moj brate! Glavnina tvog života prošla je u traženju jednog sevapa. Pedeset hiljada godina ćeš tražiti taj sevap. Imao si priliku na dunjaluku da zaradiš mnogo više sevapa za nekoliko sekundi. Mogućnost da nađeš svoje roditelje ili nekoga bližnjeg u tom periodu, među milijardama ljudi, veoma je mala. To traženje trajat će hiljadama godina, od pedeset hiljada godina koliko će trajati Sudnji dan.

Kada bi računao kolika i kakva je to mogućnost, vidio bi da je to poput traženja loptice s crnom tačkom među milijardama sličnih. To će, bez sumnje, veoma dugo trajati.

Jesi li vidio sada kako dobra djela (sevapi) postadoše veoma skupi?

Baš ti sevapi koji su bili tako jeftini na dunjaluku, postadoše veoma skupi. Nisu ti vrijedili ni jedne cigarete koju ispuši pušač za nekoliko minuta, a zatim je ugasi pod svojom nogom. Koliko je potrošio vremena da je ispuši? Za taj mali period ti si mogao hiljade i milione sevapa da zaradiš.

Evo, recimo da si uspio naći taj sevap kod nekog od svojih bližnjih. Koliko si bio spreman dati imetka za taj sevap? Zar ne bi dao sve što si imao na dunjaluku samo za taj jedan sevap? Preko tog sevapa, i nakon Allahove milosti, ulaziš u Džennet i bivaš osloboden od vatre. Rekao je Uzvišeni: ***Kada bi sve ono što je na Zemlji bilo u posjedu nevjernika, i još toliko, i htjeli da se otkupe od patnje na onom svijetu, ne bi im se primilo.***[1]

Ovaj ajet odnosi se i na tebe ukoliko ti se ne smiluje tvoj Uzvišeni Gospodar i ne bude htio prihvatiti od tebe ništa, pa makar ti posjedovao sve što je na Zemlji, i još toliko, jer tada ovodunjalučke materijalne vrijednosti uopće neće vrijediti. Tvoje bogatstvo na taj dan neće ti koristiti i sigurno ćeš tražiti nešto da se iskupiš, kako bi se iskupio i samo jedan jedini sevap treba za to iskupljenje. Rekao je Uzvišeni: ***Iako će jedni druge vidjeti. Nevjernik bi jedva dočekao da se od patnje toga dana iskupi sinovima svojim, i ženom svojom, i bratom svojim, i porodicom svojom koja ga štiti, i svima ostalima na Zemlji, - samo da se izbavi.***[2] Taj jedini sevap bit će ti skuplji nego sve što je na Zemlji, i svi što su na Zemlji. Da si ti vlasnik svega na Zemlji, sve bi dao za taj sevap.

[1] Sura *El-Maide,* ajet 36.
[2] Sura *El-Me'aridž,* ajet 11-14.

Sigurno ne možeš da vjeruješ da jedan beznačajan sevap može biti toliko vrijedan jednog dana. Na berzi Sudnjeg dana bit će skuplji od dunjaluka i svega što je na njemu.

O ti nehajni čovječe! Ti koji sebe smatraš inteligentnim i oštroumnim, zar ti se nije razjasnilo šta je uspješna ekonomija i zarada kada je u pitanju samo jedan sevap nakon ovakvog opširnog izlaganja u čiju istinitost i opravdanost nema sumnje?

Ti si se brinuo za svoj imetak, o tome kako ga uložiti, i nisi bio siguran u zaradu. To je bio primjer investicije gdje možeš samo dobiti i zaraditi, nikako izgubiti. **O nehajni i nemarni čovječe!** Požuri, prije nego se zatvore vrata za tvoje sevape i kada ti se neće od tvog imetka ništa računati kao vrijednost, osim dobrih djela i sevapa. Koristi što prije svaku pogodnu situaciju, jer to je uspješna trgovina i tamo je samo jedna valuta važeća, a to je dobro djelo tj. sevap za čiju zaradu danas nema ograničenja. Niko ne može da obezvrijedi tu valutu.

Zato, **moj brate**, dođi, dodi i ne boj se! Rekao je šejh Muhamed el-Gazali: *"Poznajem mnoge ljude kojima nedostaje ispravno mišljenje, iako posjeduju oštroumnost kojom otkrivaju najskrivenije stvari. Oni nemaju koristi od svoje razboritosti jer su neodlučni, pa ostaju na svom mjestu ograničeni osjećanjima zbunjenosti i straha.*[1] Do odustajanja i straha da se pride dobrim djelima dolazi samo zato što se voli strast koja se uvriježila u našim srcima. Mi zato griješimo i pravimo velike greške, a mislimo da radimo dobra djela. Mi se udaljavamo od pravog puta, a mislimo da smo na pravoj stazi. Moramo da napravimo razliku između onog što bismo mi voljeli da bude i onog što zaista jeste. Tako smo obavezni uraditi kako bismo načisto znali gdje smo. Time bismo sebi olakšali slijeđenje istine u kojoj nema krivotvorenosti, jer ako pogledamo u istinu kroz pogled strasti nećemo vidjeti drugo do tu strast, a mislit ćemo da je istina.

[1] Muhammed el-Gazali: *Obnovi svoj život*, str. 54.

Poštovani brate! Da bi postao milijarder na ovome svijetu moraš pronaći jedan od načina zarade koja će ti omogućiti dobit od 10 do 100 puta, i 200 puta veću od tvoje glavnice. Takva dobit danas nije moguća. U brzom ekonomskom razvoju pretekli su te milioneri. Oni su bili malobrojni prvaci koji su ostvarili najvecu dobit pretekavši tada mnoge druge.

Ti imaš priliku za još bolje ulaganje koje će ti omoućiti veliku dobit, veću od njihove dobiti. Mnogi ljudi nisu svjesni tog ulaganja. Zato ti budi od onih malobrojnih koji su uspjeli preteći druge na tom polju. Rekao je Uzvišeni: ***Bit će ih mnogo od naroda drevnih, a malo od kasnijih.***[1] Malo je onih koje je njihovo razmišljanje i vjerovanje u Allaha Uzvišenog dovelo do takvog investiranja i takve investicije. Tvoja dobit i zarada u toj investiciji bit će od 10 do 700 puta veća od uradenog dobrog djela. Zašto da ne probaš? Zar te nije strah da će ti ovaj svijet promaći i otići, a da ga ne iskoristiš?

Kroz tu investiciju sigurno nećeš izgubiti dunjaluk koji voliš, naprotiv dobit ćeš i ovaj i onaj svijet. Od Ibn Mes'uda, r.a, prenosi se da je neki čovjek darovao žigosanu devu na Allahovom putu, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: **Na Sudnjem danu će dobiti za nju 700 žigosanih deva.**[2]

[1] Sura *El-Waki'a*, ajet 13-14.

[2] En-Nesai, *Sunen*, tom broj 6, strana 49, hadis broj 3187. Albani kaže da je hadis vjerodostojan - sahih.

ZARADA O KOJOJ SMO MOGLI SAMO SANJATI

Ulaganje kapitala na dunjaluku i izvlačenje koristi iz njega nije jednostavan posao. Takvo poslovanje zahtijeva mnogo vremena i truda. Ali, poslovanje s dobrim djelima daleko je lakše. Da bi sabirao sevape ne moraš čak ni s mjesta ustati. Naprimjer: da proučiš ajet iz Kur'ani-kerima i da za svaki harf dobiješ 10 sevapa. Ako bi proučio Fatihu, čije učenje neće potrajati više od tridesetak sekundi, čak možda i manje, zaradio bi 1430 sevapa, a Allah povećava još više kome hoće. To je potvrdio Resul, sallallahu alejhi ve selleme, rekavši: **Ko prouči harf iz Kur'ana za njega ima jedan sevap koji se nagraduje desetorostruko. Nisam rekao Elif Lam Mim je harf, nego kažem Elif je harf, Lam je harf, i Mim je harf.**[1] Šejhu-l-islam Ibn Tejmijje je rekao: *"Nema vjernika koji zamoli Allaha i kaže: Gospodaru moj, oprosti vjernicima i vjernicama, muslimanima i muslimankama, živim od njih i mrtvim, a da za svakog od njih, od vjernika i vjernica, od muslimana i muslimanki, od živih i onih koji su pomrli, ne dobije po jedan sevap.* Od Ubadeta, r.a., prenosi se da je rekao: **Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme: Ko zatraži oprost od Allaha za sve vjernike i vjernice, Allah ce mu oprostiti i dati za svakog vjernika i svaku vjernicu po jedan sevap.**[2]

[1] Et-Tirmizi, *Sunen*, h.br. 2988. Albani kaže da je hadis ispravan – sahih.

[2] El-Hejsemi, *Medžme'u-z-zewaid*, 10/210, sa vjerodostojnim lancem prenosilaca što potvrđuje i Albani u svom djelu *Sahihu-l-džami'*, 2/6026.

Postoje periodi i mjesta na kojima se umnogostručuju nagrade za dobra djela. Uz malo napora možeš da dobiješ dvorce, perivoje, hurije i sluge u Džennetu, u kojem nema kraja, niti će propasti.

Ovosvjetski bogataši sakupljaju svoj imetak i godinama ga pohranjuju da bi na koncu kupili s tim novcem dvorac ili kakav divan park. Oni, zatim, svoj kratki ovosvjetski život provode obilazeći te svoje nekretnine, sve dok ih smrt ne zadesi. A ti, koji želiš ahiret - onaj svijet, možeš povoljno da kupiš više dvoraca, opremljenih i dotjeranih u kojima hurije žive i stanuju, oko kojih su divni parkovi i perivoji. Sve to tako veliko i divno možeš postići i zaraditi na svojoj postelji, a da i ne ustaneš. Kuće u Džennetu grade se zikrom, sjećanjem na Allaha Uzvišenog i dobrim djelima. A kada čovjek prestane spominjati i veličati Allaha meleki prestanu da grade njegove zadužbine u Džennetu. Onda im se vikne: *Gradite, a oni kažu: Kada nam dođe novi materijal.*[1]

Ko prouči *Kul huvallahu* do kraja 10 puta Allah Uzvišeni mu sagradi dvorac u Džennetu.[2] Ko kaže *Subhanallahil azim vebi hamdihi* – Uzvišen neka je Allah veliki i Njemu neka je hvala, nikne mu palma u Džennetu.[3]

Pa, šta misliš, moj cijenjeni brate, ako ustaneš iz svoje postelje i abdestiš, zatim klanjaš koju nafilu, ili udijeliš sadaku, ili dobrovoljno postiš, ili uradiš mnoga dobra djela? Bit ćeš, bez imalo sumnje, od pobjednika na Sudnjem danu, baš kao što je obećao naš Uzvišeni Gospodar.

[1] Ibn Kajjim: *El-Wabilu-s-sajjib*, str. 109.

[2] Ahmed ibn Hanbel, *Musned*, 3/437; a Albani kaže da je hadis vjerodostojan – sahih. Vidi: *Es-Sahiha*, broj 589.

[3] Et-Tirmizi, *Sunen*, hadis je vjerodostojan, broj 3602. Albani u *Sahihu et-Tirmizi*, broj 6465.

TEŽNJA ZA DOBRIM DJELIMA

Mudro je i pametno da se čovjek savjesno trudi u pokornosti svome Gospodaru, da teži da zadovolji svoga Uzvišenog Gospodara i da uradi dobro djelo kao što nastoji steći imetak, i još više. On će nastojati da uradi dobro djelo i da to djelo bude što ljepše kako bi bilo mnogostruko nagradeno. Allah Uzvišeni i njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, podstiču nas da činimo što više dobrovoljnih ibadeta, pojašnjavajući najbolja djela, spominjući ih pojedinačno, izlažući ih na različite načine, kako bi privukli što više ljudi da ih rade, kako bi usadili vrijednost dobrog djela u dušama ljudi i kako bi pojasnili kolika je vrijednost dobrog djela kod Allaha Uzvišenog. Od tih primjera su:

1. Spominjanje broja sevapa.

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme: **Zar neko od vas nije u mogućnosti da zaradi 1.000 sevapa?** Pa ga je upitao jedan od prisutnih: **Kako će jedan od nas zaraditi 1000 sevapa? Neka kaže 100 puta *Subhanallah* - Allah je Uzvišen, i time će mu se upisati 1.000 sevapa ili izbrisati 1.000 grijeha.**[1] Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme: **Ko prouči harf iz Allahove knjige ima sevap, a sevap se**

[1] Muslim: *Sahih*, broj hadisa 6.802

nagrađuje desetorostruko. Ne kažem Elif Lam Mim je harf, nego kažem Elif je harf, Lam je harf i Mim je harf.[1]

2. Obveseljavanje Džennetom i povećavanje stepeni - deredža u njemu, ili spominjanje šta se dešava u Džennetu zbog odredenih dobrih djela.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: **Ko kaže *Subhanallahil azim vebihamdihi*, u Džennetu mu naraste jedna palma.**[2] Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, takođe je rekao: **Nema nijednog muslimana koji klanja 12 rekata nafile svaki dan, Allaha radi, pored farzova, a da mu Allah neće sagraditi kucu u Džennetu.**[3] Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao: **Ko bude klanjao sabah i ikindiju ući će u Džennet.**[4]

3. Usporedivanje u nagradi.

Kao što je rekao Resul, sallallahu alejhi ve selleme: **Ko nahrani postaca ima istu nagradu kao i on, s tim što se postacu od njegove nagrade nece ništa umanjiti.**[5] Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme: **Ko se okupa na dan džume, kupanjem od džunupluka, a zatim ode u džamiju, kao da je darovao devu. A ko ode u drugom sahatu kao da je darovao govece, a ko ode u trecem sahatu kao da je darovao rogata ovna, a ko ode u cetvrtom sahatu kao da je darovao kokoš, a ko ode u petom sahatu kao da je darovao jaje, a kada se imam popne na mimber i meleki prisustvuju slušanju hutbe.**[6]

---

[1] Hadis bilježi et-Tirmizi u *Sunenu*, od Ibn Mesuda, r.a, i kaže da je hadis vjerodostojan, broj 2988. Albani kaže da je vjerodostojan. Vidi: *Sahih et-Tirmizi*, 2910.

[2] Et-Tirmizi, *Sunen*, broj hadisa 3602, hadis je vjerodostojan; vidi *Sahih et-Tirmizi* od Albanija, broj hadisa 6465.

[3] Muslim, *Sahih*, broj hadisa 1646.

[4] Mutefekun 'alejhi, kod Buharije pod brojem 567.

[5] Et-Tirmizi, *Sunen*, broj 801, hadis je vjerodostojan. Albani ga bilježi u *Sahih et-Tirmizi*, broj 807.

[6] Hadis bilježe Buharija i Muslim. Kod Buharije je pod brojem 870.

4. Objašnjenje kolika je vrijednost dobrog djela u odnosu na nešto drugo.

Kao što su riječi Resula, sallallahu alejhi ve selleme, o vrijednosti sure *Ihlas* (*Kul huvallahu ehad*). Resul, sallallahu alejhi ve selleme, rekao je: **Sura *Ihlas* je kao trećina Kur'ana.**[1]

5. Brisanje grijeha i učinjenih loših djela

Rekao je Resul, sallallahu alejhi ve selleme: **Ko abdesti i uljepša svoj abdest iz njegovog tijela izidu grijesi, pa cak i oni ispod noktiju.**[2]

6. Skrivanjem nagrade, da bi se naglasila njena veličina, odnosno veličina tog dobrog djela

Rekao je Resul, sallallahu alejhi ve selleme, o postu: **Svako dobro djelo koje učini sin Ademov nagraduje se od 10 do 700 puta više, osim posta. Rekao je Uzvišeni Allah: Jer, post je moj i ja posebno za njega nagradujem.**[3] Ovdje je pojasnio da je post vredniji od 700 puta veće nagrade.

7. Spominjanjem primjera

Rekao je Resul, sallallahu alejhi ve selleme: **Šta mislite kada bi u dvorištu nekog od vas tekla rijeka i on se kupao svaki dan pet puta, da li bi ostalo išta prljavštine na njemu? Odgovorili su**: **Ne bi ostalo ništa Allahov Poslaniče. Pa, je rekao Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme: Doista namaz čisti od grijeha kao što voda čisti od prljavštine.**[4]

8. Procjenjivanje sevapa s materijalnom vrijednošću na ovom svijetu radi približavanja i lakšeg vrednovanja izmedu različitih stvari kao što je spomenuo Resul, sallallahu alejhi ve selleme:

---

[1] Muslim: *Sahih*, broj hadisa 1.836

[2] Muslim: *Sahih*, broj hadisa 531

[3] Muslim: *Sahih*, broj hadisa 2.660

[4] Imami Ahmed: *Musned*, broj hadisa 520. Albani u svome djelu *Es-Sahiha*, pod brojem 1.614 spominje ovaj hadis i ka`e da je vjerodostojan-sahih.

Ko od vas želi da ode u dolinu Bathane ili Akika i dovede sebi iz njih dvije deve zajedno da ne učini time nikakav grijeh i ne prekine rodbinske veze? Odgovorili smo: Svi bismo to željeli Allahov Poslaniče. Zato onaj od vas koji rano ode u džamiju pa nauči ili prouči dva ajeta iz Allahove knjige bolje mu je to od dvije deve, a tri ajeta od tri deve, četiri ajeta od četiri deve i od čitavog krda deva.[1]

9. Spominjanje dobrote i vrijednosti onoga koji uradi odredeno djelo

Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao je: **Najbolji od vas su oni koji nauče Kur'an i druge njemu podučavaju.**[2] Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, na ovu temu je također rekao: **Uspjeli su pojedinci. Koji pojedinci, Allahov Poslaniče? – upitaše ashabi. Oni koji mnogo Allaha spominju i one koje mnogo Allaha spominju i veličaju.**[3]

10. Zasluživanjem šefa'ata Resula, sallallahu alejhi ve selleme, ili kur'anskog šefa'ata (zalaganje i zauzimanje kod Allaha na Sudnjem danu).

Kao što su riječi Resula, sallallahu alejhi ve selleme, na ovu temu: **Učite Kur'an jer doista će on doći na Sudnjem dana kao šefa'adžija - zauzimač kod Allaha za one koji ga uče.**[4]

11. Blagoslovom meleka i njihovim traženjem oprosta kod Allaha za odredenog čovjeka

Resul, sallallahu alejhi ve selleme, rekao je: **Meleki donose salavat na svakog od vas sve dok se nalazi na mjestu gdje je**

[1] Muslim: *Sahih*, poglavlje: Namaz musafira i njegovo skraćivanje, Naslov: Vrijednost učenja Kur'ana u namazu i njegovo podučavanje, tom 1, strana 552, broj hadisa 803.
[2] Buhari: *Sahih*, tom 17, strana 5, broj hadisa 4907.
[3] Muslim: *Sahih*, broj hadisa 6759.
[4] Muslim: *Sahih*, tom 6, strana 74, broj hadisa 1824.

klanjao i dok ne izgubi abdest govoreci: Gospodaru naš, oprosti mu i smiluj mu se.[1]

12. Spominjanjem mjesta i stepena određenog djela kod Allaha Uzvišenog i da je On, Uzvišeni, s tim djelom zadovoljan

Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao je: **Doista Allah voli od onog koji radi kakvo dobro djelo da ga upotpuni i lijepo uradi.**[2] Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao je: **Allah Uzvišeni divi se pastiru kada je sam na ispaši s ovcama i kada prouči ezan i klanja namaz.**[3]

Postoje ibadeti čiju nagradu je spomenuo i pojasnio Allah Uzvišeni tako da bi ti ibadeti bili privlačniji ljudima. Neke nagrade Allah Uzvišeni je sakrio iz svoje mudrosti i iz poštovanja prema vjerniku kako bi ga iznenadio obilnom nagradom na ahiretu. Zato musliman treba da u svim vrstama ibadeta ima nagradu i udio. Ne treba da se zadovolji i koncentriše samo na jednu vrstu ibadeta, propuštajući druge, kako bi bio pozvan sa svih 8 vrata Dženneta na Sudnjem danu. Trebalo bi da se svim silama trudi kako bi što više uvećao svoju nagradu.

Neka djela se na određenim mjestima i u odredenom vremenu umnogostručuju - mnogostruko nagrađuju. Naprimjer, u dva časna harema dobro djelo se višestruko nagraduje. U Mekki dobro djelo nagrađuje se sto hiljada puta većom nagradom nego na drugom mjestu. U Poslanikovoj džamiji u Medini 1000 puta više nego na nekom drugom mjestu. Spominje se u hadisu od Ibn Abasa: **O sinovi moji, izidite na hadždž iz Mekke pješice i vratite se pješice u Mekku jer sam ja čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, da je rekao: Doista, hadžija koji putuje na jahalici svakim korakom koji napravi njegova**

[1] Buhari: *Sahih*, broj hadisa 440

[2] Hadis bilježi El-Bejheki u *Šu'abu-l-imanu* od Kulejbija, a Albani kaže da je hadis vjerodostojan pod brojem 1891.

[3] Ahmed, *Musned*, broj hadisa 16985. Albani spominje sličan hadis u djelu *Sahihu-l-džami'* u kome dodaje određeni dodatak pod brojem 8102.

jahalica ima 70 dobrih djela. A hadžija pješak svakim svojim korakom ima 700 dobrih djela od posebnih nagrada u mekkanskom haremu. Neko je upitao: Kakve su to posebne nagrade u mekkanskom haremu? Tu se za učinjeno dobro djelo piše sto hiljada dobrih djela.[1]

Da li si znao, dragi moj brate, da je nagrada za jedan namaz kod Ka'be u Mekki ista kao za pet miliona namaza na drugom mjestu. Kada je Allah Uzvišeni propisao pedeset namaza ummetu Muhammeda, sallallahu alejhi ve selleme, a zatim tu obavezu smanjio na pet namaza, učinio je nagradu za svaki obavljeni namaz kao da se klanjalo deset namaza. Time vjernik, obavljajući svaki dan pet namaza, postiže nagradu od pedest namaza.

U vjerodostojnom hadisu spominje se: **Svako dobro djelo nagraduje se tako kao da ih je deset učinjeno. Pedeset namaza zapisano je vjernicima u glavnoj knjizi, a oni obavljaju pet.**[2] Ukoliko pedeset namaza pomnožimo sa sto hiljada dobit ćemo cifru od pet miliona namaza. Nagrada na ovom blagoslovljenom mjestu ne odnosi se samo na namaz, već i na ostala dobra djela, kao što je učenje Kur'ana gdje za jedan proučeni harf nagrada iznosi milion sevapa:

1 x 10 (desetorostruka nagrada za dobro djelo) x 100.000 = 1 milion.

Najbolji od načina za povećanje dobrih djela jeste da pogledaš u djela o kojima bi trebalo povesti računa kao što je ucenje Kur'ani-kerima. Naprimjer, kada učiš Kur'an za svaki proučeni harf imaš desetorostruku nagradu. Ako ga budeš

[1] Vidi: *Medžme-u-zewaid*, broj hadisa 7825. El-Bejheki ga navodi u *Es-Sunenu-l-kubra* i el-Hakim u svome djelu *El-Mustedrek* i kaže da je ovaj hadis vjerodostojan - sahih. Ibn Huzejme u svome *Sahihu* bilježi ovaj hadis i kaže: U senedu ovog hadisa nalazi se Isa ibn Sewade kao što bilježi el-Bezar i et-Taberani i kaže: Isa ibn Sevade je nepoznat čovjek (medžhul), a ostali iz lanca prenosilaca ovog hadisa su pouzdani.

[2] Buhari, *Sahih*, Poglavlje: Et-Tewhid, broj hadisa 7079.

proučio s abdestom ta se nagrada udvostručuje. Ako ga budeš učio okrenut prema kibli nagrada se još više povećava, a ako ga budeš učio u namazu nagrada se još više povećava. Allah opet uvećava nagradu kome On hoće, još više.

Od vremenskih perioda u kojima se nagrada posebno povećava je korištenje vremena o kojem ljudi ne vode računa kada su nehajni i nemarni spram vremena. U tom periodu, ako spominješ Allaha u sebi ili klanjaš neku nafilu, nagrada za taj ibadet bit će umnogostručena i uvećana mnogo više nego kada bi taj ibadet obavio onda kada su ljudi svjesni vremena i obavljanja takvog ibadeta. Primjer takvih vremenskih perioda je: kada se ljudi iskupe radi neke zabave, kada je vrijeme spavanja, kada si na pijaci, čaršiji… Na osnovu toga možeš da iznadeš i vidiš još mnogo sličnih prostora i perioda.

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme: **Ko ude na pijacu i kaže: Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ šerikeleh, lehu-l-mulku ve lehu-l-hamdu, juhjî ve jumîtu, ve huve hajjun lâ jemûtu, bi jedihi-l-hajru ve huve alâ kulli šej-in kadîr** - *Samo je Allah bog. Njemu nije niko ravan. Njemu pripada sva vlast i svaka hvala. On daje život i smrt i On je živi koji nikada nece umrijeti. U Njegovoj ruci je svako dobro i On je Svemocan i sve može.* **Ko prouči te riječi upiše mu se milion sevapa, i izbriše milion loših djela i podigne mu se stepen za milion deredža**.[1]

[1] Et-Tirmizi u *Sunenu* kaže da je hadis garib, a Albani kaže da je hadis vjerodostojan. Broj hadisa je 3428.

Posebno voditi brigu o dobrim djelima, da ih šejtan ne umanji

Šejtan će stalno kvariti vjerniku njegov ibadet, uporno nastojeći da mu smanji nagradu za njega. Pokušavat će da mu skrene misao s tog ibadeta, tako da ga neće obavljati skrušeno. Donosit će mu misli o ovosvjetskim stvarima i problemima koje će ga zaokupljati i smanjivati mu koncentraciju prilikom obavljanja tog ibadeta. Ubacivat će mu u srce želju da se ističe među ljudima tim ibadetom ili će mu ubacivat želju da mu je drago da se pohvali za to pred ljudima.

Zamisli sebe da radiš u trgovini i da si zaradio milione, zatim dođe lopov i većinu tog imetka ti odnese. Ima ljudi koji bi se ubili u tim situacijama, da nas Allah sačuva, zbog težine tog iskušenja i žalosti za tolikim imetkom, a toliko se odricao da bi taj novac sakupio.

Primjer za takvog lopova je, moj dragi brate, primjer šejtana. Zamisli da si zaradio pet miliona dobrih djela klanjajući namaz kod Ka'be. Za vrijeme tog namaza dođe ti šejtan, tvoje misli skrene na drugu stranu i tako ti upropasti tu veliku nagradu i za taj namaz ne dobiješ nagradu poput drugih. Iz tog namaza izvučeš samo nekoliko hiljada sevapa od pet miliona, koliko ti je bilo na dohvat ruke.

Šejtan, treba da znaš, može da ti ukrade sve te sevape ukoliko ne budeš vodio računa o njima. Tvoja žalost, čemer i jad tek će se vidjeti na Sudnjem danu, kada otkriješ koliko blago si izgubio. Plakat ćeš tada, a od plakanja nikakve koristi neće biti.

POTPUNI POGLED PREMA OVOM SVIJETU

Od mudrosti je da potpuno sagledamo ono što nas susreće, tako što ćemo promotriti svaki problem u potpunosti, analizirajući ga sa svih aspekata i strana. Čovjek ne treba da zadrži svoj pogled na nekom mjestu ili odredenoj tački za koju on misli da je bitna i na osnovu toga da dâ konačan sud za sve to. Nije ispravno da to čini na osnovu promatranja samo jednog dijela. On mora da se navikne na potpuno sagledavanje problema kojim se bavi i koji rješava.

Mnogim ljudima nedostaje mudrosti i dalekovidnosti u rješavanju problema. Neki ljudi, kada žele da grade kuću, gledaju koliko imaju imetka, pa ako ima dovoljno da kupi zemljište, napravi zgradu i opremi je, počinje gradnju. Svim raspoloživim silama nastoji da to ostvari. Takvi ljudi nisu sagledali problem sa svih strana. Postoje još mnogi troškovi koje je potrebno sagledati kao što su: održavanje ove zgrade i njena upotreba. Zgrada, ukoliko je velika, iziskuje velike troškove održavanja u šta ulazi: troškovi struje, centralnog grijanja, klima uredaji, ako postoje, voda, instalacije, komunalije, zatvoreni bazeni i dr. Zatim, da li je supruga u mogućnosti sama da održava tako veliku zgradu? Sve to

uslovljava i dodatne troškove, od angažovanja posluge i kućnih pomoćnica za spremanje hrane i pospremanje kuće. Zato čovjek treba da sagleda izvore zarade pa, ako je u mogućnosti, da izdvoji potrebni iznos za održavanje i korištenje takve zgrade, da je gradi, a ako nije da uopće ne ulazi u takav posao. Kako kaže jedna poslovica: Pružaj se onoliko koliko ti je jorgan dug.

Mnogi ljudi samo gledaju kako će posjedovati svoju kuću, a ne gledaju šta sve stoji iza toga. Ako ikako može da sagradi kucu čovjek će sve svoje mogućnosti iskoristiti da to ostvari. Uzet će kredit i zadužiti se kod ljudi kako bi svoj cilj ostvario. Zatim ga vidiš kako je potišten zbog ogromnih dugovanja i kako pati sebe i svoju porodicu živeći u oskudici. Neki ljudi bivaju prisiljeni da sve to prodaju i to veoma jeftino. Pa je li mudro takvo što učiniti?

Drugi primjer: Pogledaj u velike grešnike. Oni koji sebi dopuste prostituciju ili koji piju alkohol, oni samo stvari posmatraju s tačke naslađivanja, ne gledajući uopće ništa drugo sve dok im ne bude kasno. Pogrešno je, čak je i glupo, jednostrano posmatranje stvari. Isto tako, pogrešno je I glupo gledati samo na sadašnje koristi i troškove zapostavljajući i zaboravljajući koristi i troškove koji ce poslije doći.

Problem moramo sagledati sa svih strana kako bismo donijeli ispravnu odluku, izbliza i izdaleka, nepristrasno. Kakve sada koristi imamo a kakve nam vrijeme donosi? Direktne i indirektne, vidljive i skrivene, itd. Zatim da usporedimo koristi i stvarne troškove kroz određeni vremenski period. Zatim sagledavamo šta dobijamo s tim od uštede novca, vremena i truda itd. Sve to da usporedimo s drugom mogućnošću i onda odlučujemo šta činiti.

Trenutno posmatranje vodi do analiziranja koristi i troškova na poccetku i za kratki vremenski period. Međutim dugoročnije gledanje vodi studiranju koristi i troškova tokom trajanja određenog posla. To je, moj cjenjeni brate, put za ispravno rješenje svih problema velikih i malih.

Istovrsan način može da se primijeni i u rješavanju najvećeg problema o kojem govorimo u ovoj knjizi, a to je problem života, ako ga tako možemo nazvati. Pogledaj sljedeću skicu.

Iskorištavanje truda, vremena i imetka

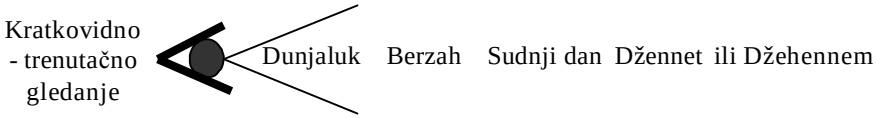

Pravilan raspored truda, imetka i vremena u skladu s potrebama vremena - perioda

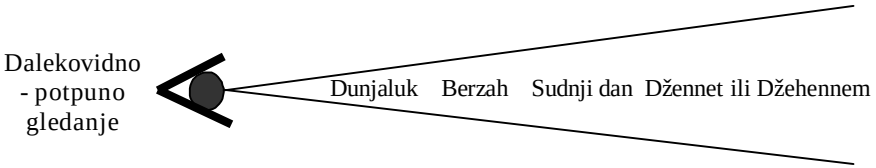

Gledajući u problem i na ono čime raspolažemo od mogućnosti za njegovo rješavanje dalekovidnim i potpunim sagledavanjem vidjet ćemo da se neki od nas odnose prema ovosvjetskom življenju na način koji je za ne povjerovati, u odnosu prema vjecnom životu na ahiretu. Takav odnos proistiće samo od onih koje optužujemo za ludilo ili mentalne poremećaje.

Šta reći za onoga koji želi da se preseli iz Mekke u Medinu, koji je sakupio svoj imetak i ukrcao se u kamion želeći da stigne u Medinu kako bi živio u njoj. Prije nego što stigne do Medine zaustavi se u nekom selu, kupi što mu je potrebno za gradnju kuće i poćne da je gradi i dotjeruje. Kada bismo ga upitali: Šta je u osnovi planirao? Rekao bi: Hoću u Medinu, ali ovdje ću da se malo odmorim. Naravno svi bismo ga smatrali ludim i nenormalnim.

Cijenjeni brate, nemoj se čuditi! Mnogi ljudi u ovom našem vremenu, sa svojom pameću, razmišljanjima i porijeklom, koji se smatraju intelektualcima, misliocima, gospodom, viđenijom inteligencijom rade isto kao i ovaj čovjek. Poneseni svojom uobraziljom, predali su se onom što imaju od imetka, ugleda i vremena u ovom životu, na određenom mjestu, gdje će veoma kratko ostati, ne misleći na život u vječnom boravištu - ahiretu. Takav čovjek može biti u boljem položaju od svih navedenih jer procenat sati koje će provesti u selu, u odnosu na procenat sati života kojeg bi živio u Medini, iako je veoma mali, možemo matematički izračunati. Ali, oni što su se usredsredili uz dunjaluk, njihov procenat života na ovom svijetu, u odnosu na vječni svijet koji nema kraja, ne može se izračunati, čak ni porediti s prethodnim.

Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, i časni ashabi gledali su na ovaj svijet kao na hlad u koji se putnik sjedne da se odmori. Oni su tako gledali na ovaj svijet jer su znali suštinu i pravu istinu i na život na ovom svijetu, u odnosu na

onaj, gledali su cjelovito i dugoročno. Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme: **Primjer mene i ovog svijeta je kao primjer putnika koji se odmori u hladu drveta, zatim ustane i ostavi ga.**[1]

Ja ovim ne pozivam asketizmu i ostavljanju ovosvjetskih uživanja koja je Uzvišeni dozvolio, već pozivam da se ovaj svijet potpuno sagleda i da se djeluje na osnovu prave slike i temeljite analize.

[1] Et-Tirmizi, *Sunen,* broj hadisa 2417. Albani kaže da je hadis vjerodostojan. Vidi u djelu *Sahih et-Tirmizi*, broj 2377.

KAKO ĆEŠ MUDRO POSTUPITI PRILIKOM ODLUČIVANJA?

Postoji 6 važnih etapa prilikom odlučivanja:

1. Definicija problema:

To ćeš uraditi sa prikupljanjem činjenica o njemu, odredujući njegove granice i pojedinosti s mjesnih i vremenskih distanci.

2. Stavljanje ciljeva.

Cilj se može odnositi na sredinu, društvo, sigurnost i povećanje kapaciteta. Cilj može biti i isključivo radi uživanja ili ekonomskih interesa. Zato se, prilikom postavljanja ciljeva, mora staviti naglasak na glavni cilj a ostale ciljeve (ako ih ima) učiniti sredstvima, zatim se truditi radi ostvarenja tog glavnog cilja, zato što više ciljeva ne rješava problem na najbolji način.

3. Definisanje jedinstvenih mjerila.

Ako je cilj ekonomske prirode, treba ujediniti mjerila u valuti kao što su rijal, dolar i sl. Ako je cilj lokalne prirode, jedinstvenost mjerila bila bi npr. kroz stepen zagađenosti, a ako se cilj tiče ahireta onda bi jedinstvenost mjerila bila dobro djelo uz Allahovo zadovoljstvo.

4. Pri odlučivanju moraju se sagledati i druge mogućnosti.

Ako hoćeš da putuješ u neku zemlju, u tom slućaju pred sobom imaš više izbora. Možeš putovati avionom, autom, vozom ili

brodom. Ako to želimo primijeniti u slučaju onog svijeta - ahireta pred nama su sljedeće mogućnosti:

- pravac gubitnika (onog koji se prema sebi ogriješio),
- pravac neriješenog (onog čija su dobra i loša djela podjednaka),
- pravac pobjednika (onog koji je svojim dobrim djelima druge nadmašio).

Vidi skicu "Stablo odlučivanja", izbor jedne od opcija koje želimo slijediti do kraja života, strana 33.

5. Razmotriti svaku opciju posebno uspoređujući je s drugom a zatim izabrati najbolju izbor kako bismo ostvarili postavljeni cilj. Treba voditi računa da to ude mogućnost sa najmanje obaveza i najviše koristi, trenutno i dalekovidno, direktno i indikrektno, jasno i skriveno kao što smo ranije spomenuli. Primjer: nečiji cilj može biti kupovina odredene stvari. On odmah kupuje najjeftiniju, ali taj izbor možda i nije najbolji. Možda je ta stvar trenutno najjeftinija, ali, u suštini, ona je, dugoročno gledano, najskuplja. Ona se brzo kvari i on biva prisiljen da je se brzo riješi i kupi drugu. Da ne spominjemo nošenje te stvari na popravak, plaćanje svega toga kao i gubljenje vremena i truda. A da je kupio odmah, na početku, dobru stvar, pa makar i skuplju, bila bi dugoročno jeftinija. Na osnovu svega toga troškovi prve i druge stvari su sljedeći:

Jeftina roba		**Skupa roba**	
Koristi	***Troškovi***	***Koristi***	***Troškovi***
1. Jeftina prilikom kupovine	1. Kratak vijek trajanja	1. Dugo traje	1. Skupa prilikom kupovine
2. Dobra prilikom upotrebe na početku	2. Često se kvari	2. Dobra je prilikom upotrebe i nije zahtjevna u održavanju	
	3. Često se nosi na opravak	3. Ušteda truda i novca	
	4. Iziskuje stalne troškove i napor i ponovno popravljanje	4. Duševni mir	
	5. Iziskuje ljutnju i duševni zamor		
	6. I, na kraju, čovjek biva prisiljen da kupi drugu stvar		

Ako usporedimo obje robe, dugoročno gledano na koristi i troškove, vidjet ćemo da je skuplja roba bolja od jeftinije.[1]

Beznačajan cilj i veliki troškovi

Upitan je jedan od pušaća: *Zbog ćega se odlučio da puši? On se nasmijao i odgovorio je: Zbog utjehe!*

Hajde da riješimo ovaj problem! Problem je: da li pušiti ili ne? Cilj je postići blagostanje, što je vid utjehe. Jedinstvenost u zaključivanju je blagostanje. Alternativa: izbor nečeg drugog što donosi, ustvari radost, i raspoloženje u duši čovjekovoj, kratkoročno i dugoročno. Dugoročno posmatrano

[1] Ovo je samo primjer i ne mora značiti da je uvijek skuplja roba bolja od jeftinije.

ovdje je pitanje: izabrati pušenje ili ga ostaviti? Treba izdvojiti svaku mogućnost i izabrati najbolju od njih.

Pušenje		***Nepušenje***	
Koristi	**Troškovi**	**Koristi**	**Troškovi**
1.Ugodnost i raspoloženje za odredeni vremenski period	1.Problemi nakon kratkotrajne ugodnosti	1.Čuvanje zdravlja	1.Ne postoje
	2. Materijalni troškovi otprilike 1,5 KM dnevno x 365 dana godišnje x 40 godina prosječnog života[1] = 22000 KM (otprilike)	2. Čuvanje imetka i njegova upotreba za ugodnije stvari	
	3. Odlasci u bolnicu	3. Spas od ahiretske kazne	
	4. Dodatni troškovi za liječcenje		
	5. Mogućnost plućnih i srčanih oboljenja		
	6. Izlaganje samog sebe smrti		
	7. Izlaganje kazni na onom svijetu		

Da li ovako beznačajan cilj zaslužuje ovolika ulaganja i troškove!!!

[1] Prosječan život.

6. Što se tiče šeste etape prilikom odlučivanja, to je **stalno popravljanje i usmjeravanje** što će obnavljati stvari koje će sigurno promijeniti problem i izmijeniti ga ka boljem.

Poštovani brate: Na početku odlučivanja prema ovim etapama osjetit ćeš opterećenje i prisilu ali kada se izvježbaš i navikneš, vidjet ćeš da će ti to postati običaj u svim poslovima i važnijim odlučivanjima. Odabir ispravne odluke na početku neće biti lahak, ali često ponavljanje učinit će da će čovjek steći iskustvo u tome i da će jednostavno koristiti ovaj tip razmišljanja za sve odluke, male i velike.

I, ne znači da je mudar svako ko slijedi ovih šest etapa prilikom odlučivanja. Zato, moramo da pojasnimo da neki ljudi mogu, prilikom određivanja ovih šest etapa, da naprave neku pogrešku i nedostatak zbog skrivene mudrosti koju samo Allah Uzvišeni zna. Možda ne izračuna ispravno vremenski period pri odredivanju problema, a možda slijedi svih šest etapa i cilj mu bude pogrešan kao što je slučaj sa duhanom, tj. pušenjem, jer on je taj cilj sebi postavio kao ugodnost i razonodu a, u suštini takva razonoda nije ispravan cilj. To je samo sredstvo i način da se opravda drugi razlog, a to je, kako povratiti moral i snagu za daljnje aktivnosti i djelovanje na najbolji način.

Kako bismo garantovali najbolju odluku, ne smijemo prelaziti iz jedne etape u narednu sve dok je potpuno ne proučimo i sagledamo a zatim postavimo ispravne ciljeve koji opravdavaju ulaganja. U tome ćemo uspjeti ako pokušamo sagledati problem potpuno i dugoročno.

ZAKLJUČAK

- Doista su nejasne odluke,

i ciljevi koje strasti žele,

i rješenja koja proizilaze iz duše koja je sklona zlu,

a koje odobrava i podržava šejtan pljeskanjem i zviždanjem;

sve je to izlaganje naših i života drugih ljudi opasnosti.

Poštovani brate! Ne dozvoli drugima, onima koji to ne zavređuju, da utiču na tvoje odluke jer oni nisu vrijedni da na tebe utiču. Tvoje odluke treba da proističu od onog što ti je podario Uzvišeni Allah: čistog razuma, čvrste vjere i živog srca.

Jedan pjesnik je rekao: *Iskušan sam s četvoro. Okupiralo me to zbog žestine moje nesreće i nevolje: Iblis, dunjaluk, moji poroci i strasti. Gdje je izlaz, jer svi su mi neprijatelji?*

Izlaz je, dakle, u usmjeravanju svoje vjere, razuma i srca, u svim svojim poslovima, ka onom što je najbolje, ka Allahu. Molimo Allaha da te uputi.

SADRŽAJ

strana

Recenzija dr. Zuhdije Adilovića 3

Recenzija šejha Ebu Bekra el-Džezairija 5

Uvod 6

Naše savremeno društvo 9

Poruka pedeset namaza 12

Ovosvjetski pogledi i teorije koje odgovaraju ahiretskim djelima 24

Stablo odlučivanja 33

Komentar skice 34

Početak ..... **oslobađanje razuma** 46

Naša stvarnost - razumijevanje cilja i sredstava 47

Dokle će nas odvesti savremena raskoš u islamskim zemljama 50

Natjecanje između mašte i stvarnosti 53

Pismo intelektualcima 57

Uzroci nesreće 63

Naš odnos prema ovom i onom svijetu 66

Nova radna mjesta 68

Nagrada radniku (trudbeniku) 73

Najbolja investicija 80

Pogled na milijardere našeg vremena 80

Unosna (isplativa) roba 81

Kako to da će jedan sevap biti ravan cijelom dunjaluku i svemu što je na njemu, čak i više 83

Zarada o kojoj smo mogli samo sanjati 88

Težnja za dobrim djelima 90

Posebno voditi brigu o dobrim djelima da ih šejtan ne umanji 97

Potpuni pogled prema ovom svijetu 98

Kako ćeš mudro postupiti prilikom odlučivanja 103

Beznačajan cilj i veliki troškovi 105

Zaključak 108

ISBN 995896336-1